

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว
กันยายน 2559

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว
กันยายน 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว
กันยายน 2559

ไพวรรณ์ เกาศรี. (2559). การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินิพนธ์ ปร.ด.(การศึกษา นันทนาการและการท่องเที่ยว). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.ลำสัน เลิศกุลประหยัด, ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.คมพล สุวรรณภูมิ, รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์.

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น โดยการบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นชุมชนหนึ่งที่มีต้นทุนทางวัฒนธรรมสูงที่สามารถนำมาเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไปในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (2) ศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนไทยพวน (3) ศึกษาความพึงพอใจ ความต้องการ และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (4) เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ของชุมชนชาวไทยพวน การดำเนินการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method research) โดยการโดยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) การ Focus group การสัมภาษณ์เชิงลึก และสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนไทยพวน จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการพัฒนาูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย 1) บริบทพื้นที่ 2) การเรียนรู้ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น 3) การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม 4) การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย 5) การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการ 6) การมีแหล่งเงินทุนเพียงพอ 7) การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ส่วนองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของไทยพวน ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว 2) กิจกรรมหรือสินค้าสร้างสรรค์ 3) ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ 4) ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง 5) การสร้างเครือข่าย 6) การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวนนี้เป็นการเน้นย้ำถึงการมีส่วนร่วมของทุกๆ ฝ่าย เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรม สินค้าหรือบริการอย่างสร้างสรรค์ ให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นสามารถสัมผัส มีส่วนร่วมตลอดจนการเรียนรู้ในชุมชนจนเกิดความจดจำ ในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือที่จะช่วยเน้นย้ำยืนยันในคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมของชุมชน จนเกิดการเสริมสร้างมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับชุมชนและผู้ลงทุนประกอบการ โดยมีความสมดุลของสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม นำมาสู่ความยั่งยืนในการท่องเที่ยวของชาวไทยพวนต่อไป

THE DEVELOPMENT FOR CREATIVE TOURISM STYLE: THAI PHUEN
COMMUNITY KOHWAI SUB-DISTRICT, PAK PHIL DISTRICT,
NAKHON NAYOK PROVINCE.

AN ABSTRACT
BY
PAIWAN NGAOSRI

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Philosophy degree in Sport, Leisure and Tourism
at Srinakharinwirot University

September 2016

Paiwan Ngaosri. (2016). *Development of a Creative Tourism Style: Thai Phuen Community in the Khwai Sub-District of the Pak Phil District of the Nakhon Nayok Province.*

Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee:

Dr.Lomson Lertkulprayad, Asst. Prof. Dr.Khompol Suvarnakuta, Assoc. Prof.

Chusri Wongrattana.

The purpose of the research was to examine creative tourism models suitable for the local Thai Phuen Community, from the Kohwai Sub-District of the Pak Phil District in the Nakhon Nayok Province by stating the research methodology, which includes the following: 1) to analyze related research and to make observations based on actual tourism areas in order to receive critical feedback. This may result in searching for the influential factors related to creative tourism; 2) holding in-depth interviews for stakeholders in government agencies, the private sector, community activists and ten Thai Phuen residents in order to study the possible potential of tourism in their community; 3) interviews with four hundred visitors to the Thai Phuen Community regarding the demands, intentions to participate in tourism activities and level of satisfaction. The data were collected through simple random sampling via questionnaires. The statistics used in this study included frequency, percentage, a t-test and an f-test.

The results of this research study indicated that there were five main factors related to the development of the Creative Tourism Model in Thai Phuen Community, which consisted of the following: 1) Sustainable tourism development; 2) Creative Tourism as a base for the creation and maintenance sustainable communities; 3) Creative Tourism through innovative cultural activities, products and events; 4) The differences between cultural and creative tourism; 5) The Creative Tourism Model.

The style of creative tourism for Thai Phuen Community was based on six factors: 1) tourism resources; 2) creative activities or products; 3) creative entrepreneurship; 4) co-operation of stakeholders; 5) building of networks and 6) creative communication. Therefore, to develop Thai Phuen community to become a startup model of creative tourism, it must encourage Thai Phuen people to willingly to work with government agencies, in the private sector and the community to build or add value to their own resources through creative innovation, and launch new tourism products or services which encourage the participation of tourists to learn new skills.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.ลำสัน เลิศกุลประหยัด อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมพล สุวรรณภูมิ และรองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ประธานกรรมการสอบปากเปล่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรินทม์ งามนิยม และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษพงศ์ วงศาโรจน์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รองศาสตราจารย์อรพิน สันติธีรากุล อาจารย์ ดร.สุดสันต์ สุทธิพิศาล และผู้ช่วยศาสตราจารย์อิสริย์ กานต์เรืองศิริ ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรมทุกท่าน

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนนักท่องเที่ยวทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณคณาจารย์และเพื่อนนิสิตสาขาวิชาการกีฬา นันทนาการ และการท่องเที่ยวทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทุกเวทีแต่บิดามารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน และมอบให้กับชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้นำไปใช้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนต่อไป

ไพวรรณ เกาศรี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
สมมติฐานในการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บริบทพื้นที่	11
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว	16
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	19
การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	28
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม ความพึงพอใจ และความต้องการของนักท่องเที่ยว ...	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
กลุ่มเป้าหมาย ประชากรศาสตร์และกลุ่มตัวอย่าง	52
เครื่องมือในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ผลการศึกษาปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาว ไทย	
พวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	59
ผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวน ตำบล	
เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม การท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก	82
นำเสนอรูปแบบ (Style) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชน ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	94
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปผลการวิจัย	118
การอภิปรายผล	124
ข้อเสนอแนะการวิจัย	129
บรรณานุกรม	133
ภาคผนวก	144
ภาคผนวก ก	145
ภาคผนวก ข	147
ภาคผนวก ค	160
ภาคผนวก ง	166
ภาคผนวก จ	174
ภาคผนวก ฉ	176
ประวัติย่อผู้วิจัย	181

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปบริบทพื้นที่ชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวายอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก (รายงานผลงานประจำปี 2555 เทศบาลเกาะหวาย)	15
2 สรุปประเด็นเปรียบเทียบประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว	18
3 สรุปประเด็นเปรียบเทียบคำนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	21
4 รูปแบบประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	25
5 แสดงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์..	39
6 ศักยภาพด้านการดึงดูดด้านการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	71
7 ศักยภาพด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	73
8 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	77
9 แสดงจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ	82
10 แสดงจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่กรูปรวมตัวแปรใหม่	84
11 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	86
12 แสดงระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	89
13 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มายังแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ชาวไทยพวน	91
14 แสดงจำนวนและร้อยละรูปแบบลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน	91
15 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเคยเข้าชมหรือร่วมทำกิจกรรม ในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน	92
16 แสดงจำนวนและร้อยละการรับทราบแหล่งข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน	93
17 การเปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามเพศ	94

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
18	การเปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามอายุ	95
19	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการเป็นรายคู่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิต จำแนกตามอายุ	96
20	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการเป็นรายคู่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ	96
21	การเปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ย ต่อเดือน	97
22	เปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามระดับ การศึกษา	98
23	เปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามอาชีพ	99
24	สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1-3 ที่นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	100

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2 แสดงแผนที่ตั้งตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	13
3 ประเภทสินค้าและบริการในธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	22
4 แสดงการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยวจากแบบเดิมสู่แบบใหม่	23
5 แสดงการเปลี่ยนการท่องเที่ยววัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	24
6 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	26
7 แสดงการสร้างสมดุลของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	29
8 แสดงที่มาของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	32
9 แสดงคุณสมบัติของการท่องเที่ยวและการสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยว	36
10 การดำเนินงานวิจัย	51
11 แสดงปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	69
12 ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่คลอง และพิพิธภัณฑสถานชาวไทยพวนวัดฝั่คลอง ศูนย์ วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่คลอง	61
13 รอยพระพุทธรูปจำลอง วัดเกาะหวาย	62
14 สถูปเจดีย์ วัดปทุมวงษ์वास (วัดบ้านใหม่)	62
15 หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน	63
16 พิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์	63
17 ประเพณีสารทพวน	64
18 การตีกลองโพน	64
19 อาหารพวน (ขันโตก และปลาตุ๋น)	65
20 การรำพวน	65
21 การแต่งกาย	66
22 ไข่เค็มใบเตย	67
23 แสดงการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยวจากแบบเดิมสู่แบบใหม่ของชาว ไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	106
24 แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก	108
25 แสดงอุปกรณ์เบื้องต้นการทอผ้า	109
26 แสดงการมัดหมี่ การย้อมสี และการคืนลายหมี่	109

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
27 แสดงการการขึ้นกี่ และการทอดผ้า	110
28 แสดงผ้าไหมไทยพวนที่ทอเสร็จแล้วพร้อมขาย	110
29 แสดงปลาดุกหมัก	111
30 แสดงปลาดุกทอดสมุนไพร	112
31 แสดงการกวนกระยาสารท	113
32 แสดงการทำข้าวจี	113
33 แสดงวัตถุดิบในการผลิตไข่เค็มใบเตย	114
34 แสดงน้ำปั่นใบเตยผสมดินสอพอง	114
35 แสดงวิธีการพอกไข่เป็ด	115
36 แสดงลำพวน	115
37 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	117

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมาก ยืนยันได้จากตัวเลขของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาถึง 24.64 ล้านคน สร้างรายได้กว่า 1.15 ล้านล้านบาท และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีจำนวนถึง 138 ล้านคน ที่สร้างรายได้ 705,500 ล้านบาท ในปี 2557 ที่ผ่านมา (ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว. 2558) จึงทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลายเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และมีวิวัฒนาการรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง อาทิ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งการท่องเที่ยวเหล่านี้จะมุ่งเน้นการแสวงหากำไร ทำให้เกิดการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน ผู้ประกอบการ และประเทศชาติ (สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม. 2557) ทำให้เกิดผลกระทบตามมาคือ แหล่งท่องเที่ยวเกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว เพราะนักท่องเที่ยวเข้ามาเพียงเพื่อถ่ายรูปเป็นที่ระลึกหรือแวะรับประทานอาหารระหว่างการเดินทางเท่านั้นโดยไม่สนใจจิตวิญญาณของชุมชน การเติบโตในเชิงปริมาณทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวนี้ส่งผลให้เกิดปัญหาในเชิงคุณภาพที่เป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต อาทิ ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวจากการกระทำของนักท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการรองรับการขยายตัวของสาขาการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่ขาดแคลนบุคลากรการท่องเที่ยวทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ในขณะที่โอกาสทางการตลาดยังมีอีกมากจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยวในตลาดโลก (กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. 2555)

ดังนั้นภาครัฐจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นคุณภาพให้ได้มาตรฐานระดับสากล เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นได้โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ แต่กลับเพิ่มคุณค่าและมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยังคงอัตลักษณ์ และศักยภาพของพื้นที่เพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ ดังจะเห็นได้จากกระทรวงการท่องเที่ยวได้กำหนดแผนการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพและเพียงพอด้วยการบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงสาขาการผลิตและการบริการอื่นๆ (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ. พ.ศ. 2555-2559) โดยการให้ความรู้และความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชนเอง อาทิ เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนา ซึ่งมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากสังคมทั่วไปหรือไม่เหมือนกับของสังคมอื่นๆ โดยการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่ไม่ซ้ำกับชุมชนอื่น เรียกว่า “การสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยว” นั่นคือ การนำ

วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่ดึงดูดใจของชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่แล้วมาสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจ ภายใต้ความเข้มแข็งของชุมชนจะยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชุมชนให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเที่ยวอย่างยั่งยืน (ธีระ สิมเดชารักษ์; และ นาถิโกติภักดิ์ แสงสนิท. 2556) เพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่ไม่เปลี่ยนไป สามารถจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างคุ้มค่า ด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ปัจจุบัน โดยอยู่บนความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติด้วย นั่นคือ “การท่องเที่ยวสร้างสรรค์”

“การท่องเที่ยวสร้างสรรค์” จึงเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการนำคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถหยิบยกเรื่องราวจากประวัติศาสตร์ ศิลปะท้องถิ่น ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นชุมชน วรรณกรรม หัตถกรรม สถาปัตยกรรม และความงามทางด้านฝีมือช่างฯ (Wurzbarger. 2010) มาจัดการให้เกิดความน่าสนใจสอดคล้องตามคุณค่าของชุมชน ผ่านนวัตกรรมสร้างสรรค์สินค้าหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมด้วยการต่อยอดจากนวัตกรรมที่มีอยู่แล้วเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าการท่องเที่ยว (poon. 1993) ให้การเสริมสร้างคุณค่าในอัตลักษณ์ในท้องถิ่นของตนเองโดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านอย่างแท้จริงไม่ใช่เป็นการแสดงหรือเป็นสร้างขึ้นมา (Charles Landry, 2008) เช่น นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวและมาสัมผัสกับวิถีชีวิตของการเป็นชาวนา ได้มีโอกาสที่ร่วมทำนากับชาวบ้านที่ยังคงรักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย หรือการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสมาพักโฮมสเตย์ในชุมชนพร้อมกับได้เรียนรู้วิถีการประกอบอาหารท้องถิ่น (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. 2555) ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น จะเห็นได้จากที่หลายๆ ชุมชนได้หันมาสำรวจความเป็นชุมชนของตนเอง เรียนรู้อัตลักษณ์ของตนเอง เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ 1) กิจกรรมการปั้นหม้อเขียนสี ลายบ้านเชียงของกลุ่มโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี 2) การทอผ้าไหมของชุมชนหมู่บ้านผ้าไหมบ้านด่อน จังหวัดชัยภูมิ 3) เรียนรู้การทำผ้าไหมครบวงจรของชุมชนคุ้มโสมเหนือวัดฟ้าหยาด จังหวัดยโสธร 4) การเรียนรู้การร้อยมาลัยข้าวตอกของศูนย์ตุ๊กตาชาววังบางเสด็จ จังหวัดอ่างทอง 5) เรียนรู้การทำน้ำตาลมะพร้าวของชุมชนวิสาหกิจชุมชนบ้านริมคลองโฮมสเตย์ จังหวัดสมุทรสงคราม (creativetourismthailand. 2558)

จากการศึกษาการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกโดยภาพรวมในช่วงที่ผ่านมาพบว่า จังหวัดจะเน้นนโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นหลักแต่ยังขาดการนำอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของชุมชนในจังหวัดออกมานำเสนอเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อสร้างความแตกต่างและจูงใจให้นักท่องเที่ยวคุณภาพเข้าไปเที่ยว อาทิ ชุมชนไทยพวน (Phuen) ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นชุมชนหนึ่งในจังหวัดนครนายกที่มีต้นทุนวัฒนธรรมที่มีความเป็นอัตลักษณ์ และมีเอกลักษณ์ ในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม วิถีการดำเนินชีวิต การแต่งกายภาษา อาหาร และภูมิปัญญาท้องถิ่น (นาวิ ผาจันทร์. 2552) ซึ่งปัจจุบัน

ชุมชนได้สร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นโดยอาศัยพื้นฐานความสำนึกในรากเหง้าของคนในชุมชนตนเอง พร้อมกระตุ้นความรู้สึกรักของคนที่จะอนุรักษ์และสืบสานมรดกความรู้ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและแนวปฏิบัติตามวิถี ของชุมชนจากบรรพบุรุษมิให้สูญหายไป (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. 2556) ดังจะเห็นได้จากที่ผู้นำชุมชนไทยพวนได้ดำเนินการทำวิจัยฟื้นฟู วัฒนธรรมของไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยจากสำนักงาน สนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้สืบสานประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน โดยการจัดประเพณี “ฮีต 12 คลอง 14” ทุกปี ถึงแม้ชุมชนจะมีทุนวัฒนธรรมสูงที่มีอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ แต่ที่ผ่านมายังไม่ได้ มีการดึงอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนออกมาจัดการหรือส่งเสริมสนับสนุน ชุมชนสร้างสรรค์เพื่อการสร้างเอกลักษณ์และการผลิตสินค้าสร้างสรรค์ในท้องถิ่น (สัมภาษณ์ พระครู วิริยานุโยค. 2557)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยได้มองเห็นความสำคัญของขับเคลื่อนบนพื้นฐานการใช้องค์ความรู้ (Knowledge) การศึกษา (Education) การสร้างสรรค์งาน (Creativity) และการใช้ทรัพย์สินทาง ปัญญา (Intellectual Property) ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Culture) การสั่งสมความรู้ของ สังคม (Wisdom) และเทคโนโลยี/นวัตกรรมสมัยใหม่ (Technology and Innovation) เพื่อต่อยอด เพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย จึงได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก โดยอาศัยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวนเป็นพื้นฐานของ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้คนใน ชุมชน และการบอกต่อที่จะส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง รวมทั้งเป็นการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กับชุมชนอีกด้วย

คำถามวิจัย

1. ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีต้นทุนทาง วัฒนธรรมที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาให้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อะไรบ้าง
3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในอำเภอเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นอย่างไรบ้าง
4. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน
5. เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยได้ทราบถึงวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกที่เอื้อต่อการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
2. ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน
3. ผู้มีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนในตำบลเกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกจะได้รับประโยชน์ทั้งที่สามารถจับต้องได้ เช่น รายได้ และที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความสามัคคี ความหวงแหนความเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น
4. องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวใช้ผลการวิจัยเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา มีดังนี้

1. มุ่งเน้นศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อันประกอบด้วย การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผ่านนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. มุ่งเน้นการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน งานเทศกาล ประเพณี การแสดงพื้นเมือง พิธีกรรม พิพิธภัณฑสถาน กิจกรรมในเชิงศาสนา วิถีชีวิต และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดบริเวณพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ที่อาศัยอยู่ในตำบล เกะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 4 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านท่าแดง ชุมชนบ้านฝั่ คลอง-ตลาด ชุมชนบ้านเกาะหวาย และชุมชนบ้านใหม่ ซึ่งชาวไทยพวนตำบลเกาะหวาย เป็นชุมชน ที่มีจุดเด่นทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบเอกลักษณ์ ของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม วิถีการดำเนินชีวิต เช่น การแต่ง กาย อาหารที่บริโภค และฝีมือในการทอผ้า และการละเล่นที่มีมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่และ สามารถพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ได้

ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เวลา 1 ปี 8 เดือน

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 เท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยแบ่ง ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สำหรับศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนจากผู้นำ/ ราษฎรชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 10 คน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยวิธี Snow ball

ตอนที่ 2 สำหรับศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวหรือเคยมาเที่ยวในชุมชน ไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เนื่องจากจำนวนของประชากร ดังกล่าวไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับ ความเชื่อมั่น 95 % จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน (Cochran.1953) โดยเก็บตัวอย่าง แบบสะดวก (Convenience Sampling) ตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่างๆ ของชุมชนชาวไทย พวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม คือ ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การนำประเด็นค้นพบจากการศึกษา มาประยุกต์และบูรณาการเป็นองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยการประยุกต์หรือบูรณาการ จากแนวคิดและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ Greg Richards. (2010)

2. ชุมชนชาวไทยพวน หมายถึง ชาวไทยพวนที่อยู่ในชุมชน 4 ชุมชน ของตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้แก่ ชุมชนบ้านท่าแดง ชุมชนบ้านฝั่กคลอง-ตลาด ชุมชนบ้านเกาะหวาย และชุมชนบ้านใหม่

3. การท่องเที่ยว หมายถึง การที่บุคคลเดินทางมาเที่ยวชั่วคราวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้ชม ศึกษาและสัมผัสกับวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการประกอบอาชีพหารายได้

4. นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก

5. ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สินค้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและ Events ทรัพยากรด้านกิจกรรม และทรัพยากรด้านการบริการ ที่อยู่ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่กคลอง พิพิธภัณฑ์ชาวไทยพวนวัดฝั่กคลอง วัด สฤภูเจดีย์วัดบ้านใหม่ หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน การทำปลาตุ การทำไม้กวาด ประเพณีสารทพวน การตีกลองโพน การลำพวน พิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์ และการใช้ภาษาพวน การแต่งกายพวน

6. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ซึ่งประกอบด้วย โบราณสถาน งานเทศกาล ประเพณี งานแสดง พิธีกรรม พิพิธภัณฑ์ กิจกรรม ในเชิงศาสนา วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนได้พัฒนาหรือได้ใช้ศักยภาพหรือความสามารถด้านแนวคิดสร้างสรรค์ของ นักท่องเที่ยวเอง ในการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นตั้งใจในวิถีทางและประสบการณ์เรียนรู้ โดย

นักท่องเที่ยวจะเที่ยวแบบเน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรง และการมีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำกันอยู่เป็นประจำของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก (Greg Richards. 2010)

8. ปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง สิ่งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ใหม่ (paradigm shift) ที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 ประการหลัก ที่ได้มาโดยการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

8.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน หมายถึง การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวตามแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ที่เป็นการบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายใต้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548)

8.2 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน หมายถึง กระบวนการของการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมโดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการสร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และประเพณี วัฒนธรรม เป็นการมุ่งเน้นความได้เปรียบด้วยการสร้างมูลค่า (Value Creation) ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานทุนวัฒนธรรมของชุมชนที่มีอยู่ (นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนิท. 2556)

8.3 กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผ่านนวัตกรรมการสร้างสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการที่อาศัยนวัตกรรมการท่องเที่ยวในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการนำมรดกทางวัฒนธรรม และองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์มาประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ โดยต่อยอดมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างอย่างเด่นชัด และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น (Michael Hall; & Allan Williams. 2008)

8.4 ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวทั้ง 2 รูปแบบ มีความต่างกัน กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะเน้นทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Resources) นักท่องเที่ยวจะเน้นการชมและถ่ายภาพ ส่วนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เน้นทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Cultural Resources) ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากกว่าเข้าชม หรือถ่ายภาพอย่างเดียว (Greg Richards. 2010)

8.5 รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวกับชุมชน

เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งมีทิศทางเดียวกับแนวคิดของ Richards. (2010)

9. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย องค์ประกอบพื้นฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2549) อธิบายได้ดังนี้

9.1 ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม สามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความผูกพันต่อท้องถิ่น และความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์ มีศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

9.2 ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 2) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

9.3 ด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ความสามารถในการควบคุมดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว 2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว 3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด พิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

10. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ใน 8 ด้าน ได้แก่

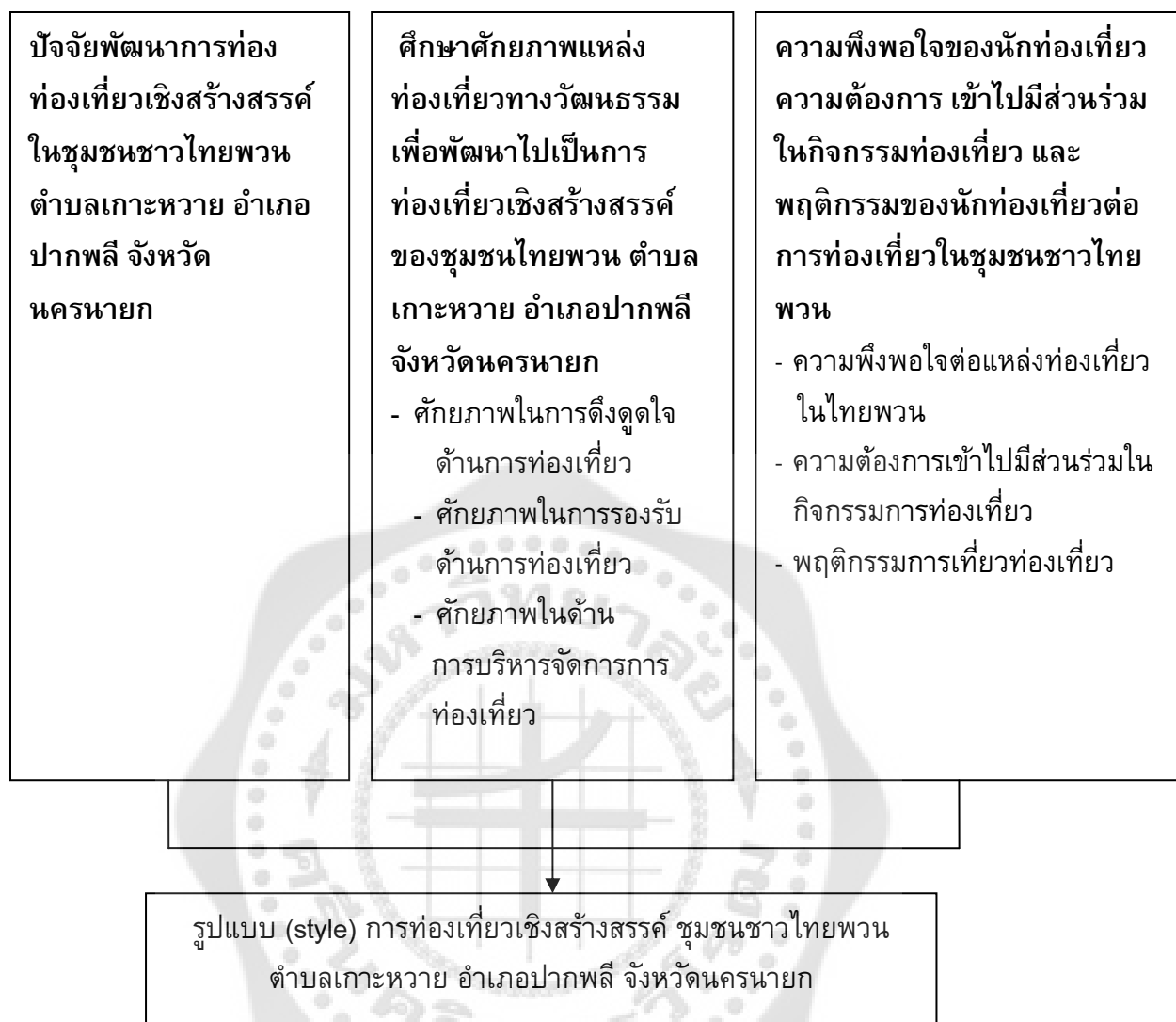
ด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม ด้านร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ ด้านผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและร้านขายของที่ระลึก ด้านการคมนาคม ด้านตัวแทนบริษัทนำเที่ยว ด้านศูนย์บริการการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์

11. ความต้องการการมีส่วนร่วม หมายถึง ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี ได้แก่ กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ โบราณสถาน งานเทศกาล ประเพณี การแสดงพื้นเมือง พิธีกรรม พิพิธภัณฑสถาน กิจกรรมในเชิงศาสนา วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น

12. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับประเภทของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการทางการท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก โดยศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม และศึกษาว่านักท่องเที่ยวซื้อสินค้าบริการอะไร ทำไมถึงซื้อบริการนั้น ซื้อบริการเมื่อไร ซื้อบริการที่ไหน ซื้อบริการบ่อยแค่ไหน และเขาประเมินบริการเหล่านั้นอย่างไร ซึ่งความแตกต่างของพฤติกรรมในรูปแบบต่างๆ จะทำให้สามารถกำหนดโปรแกรมทัวร์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มแต่ละประเภทได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. บริบทพื้นที่
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
5. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม ความพึงพอใจ และความต้องการของนักท่องเที่ยว
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทพื้นที่ (Context)

บริบทพื้นที่ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในพื้นที่นี้เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สังคม และเศรษฐกิจที่มีอัตลักษณ์และมีเอกลักษณ์ จากการศึกษาของ นาวิ ฝางจันทร์ (2555) พบว่า ชาวไทยพวนมีมีอุปนิสัยยิ้มแย้ม แจ่มใส โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรักสงบ ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และระบบความผูกพันในระบบเครือญาติ มีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ ในด้านต่างๆ ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม วิธีการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกาย อาหารที่บริโภค และมีมือในการทอผ้า ชาวไทยพวน (หทัยรัตน์ มาประณีต 2556: 19-26) ในด้านความเชื่อ ชาวไทยพวนมีความเชื่อเรื่องผี จะมีศาลประจำหมู่บ้านเรียกว่า ศาลตาปู่ หรือศาลเจ้าปู่บ้าน (ปิยนถ อังควานิซกุลและคณะ. 2556: 8-9) ชาวไทยพวน มาช้านาน ชาวไทยพวนจะพูดได้ทั้งภาษาไทยกลาง และภาษาไทยพวน โดยจะใช้ภาษาไทยกลางพูดกับคนต่างถิ่น แต่จะพูดภาษาไทยพวนกับกลุ่มชนเดียวกัน ภาษาพูดของไทยพวนมีสำเนียงไพเราะ ซึ่งจะแตกต่างจากภาษาพูดของลาวเวียง ที่มีสำเนียงสั้นๆ ห้วนๆ (ธนกร บุญพันธ์. 2556: 10-18) ชาวไทยพวนมีวัฒนธรรมที่สำคัญ คือ วัฒนธรรมประเพณี และพิธีกรรมที่ชาวไทยพวนที่ยังยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ เรียกว่า “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ซึ่งหมายถึง จารีตประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบกันมา คือ ในรอบ 1 ปี หรือ 12 เดือน ฮีตสิบสองคองสิบสี่ มีแนวปฏิบัติในแต่ละเดือนของทุกปีมีความคล้ายๆ กับประเพณี 12 เดือน (องอาจ เกินอาษา. 2552: 49-53)

ปัจจุบันชุมชนชาวไทยพวน ในตำบลเกาะหวาย ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ประกอบด้วย 4 หมู่บ้าน (ผลงานประจำปี 2555 เทศบาลเกาะหวาย) คือ

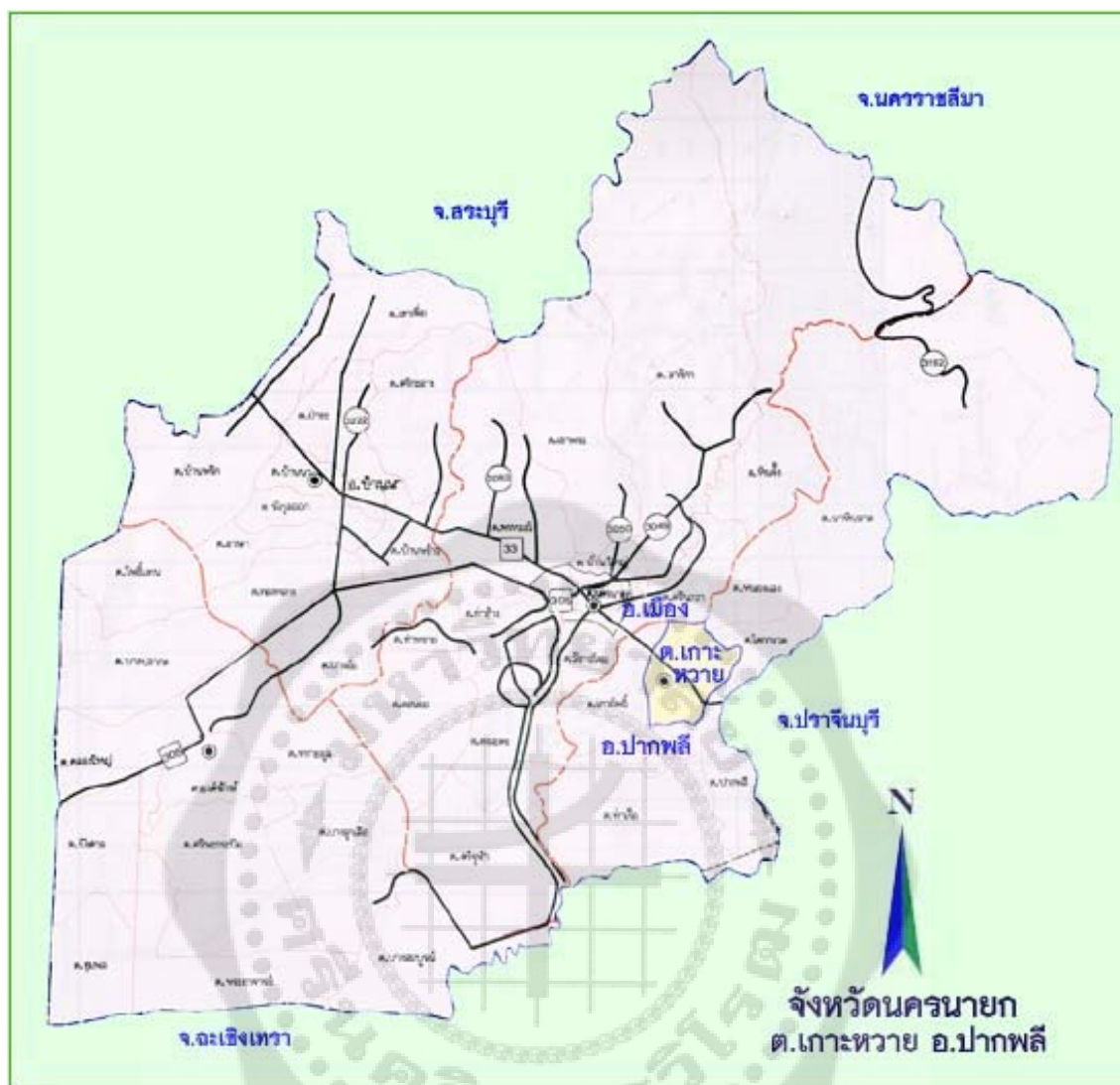
1. ชุมชนบ้านท่าแดง ตั้งอยู่บนฝั่งคู้แม่ น้ำคลองท่าแดงด้านทิศตะวันตก มีเนื้อที่ 4 ไร่ 47 ตารางวา บ้านท่าแดงเป็นที่ประดิษฐานพระศรีอริย์ทองสำริด ที่ได้สร้างจำลองขึ้นใหม่ เนื่องจากได้ถูกโจรกรรมไป เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2525)

2. ชุมชนบ้านฝั้คลอง เป็นชุมชนที่มีชาวไทยพวนอาศัยอยู่เป็นคุ้มใหญ่เป็นที่ตั้งของ “วัดฝั้คลอง” เรียกกันว่า “วัดฮิมคลอง” ซึ่งเป็นสำเนียงไทยพวน หมายถึงวัดริมคลอง เพราะวัดแห่งนี้ตั้งอยู่ริมคลองท่าแดง มีพระอาจารย์อุ้นกับพระอาจารย์สิมเป็นหัวหน้าจัดสร้างสร้างวัดขึ้นใหม่ เรียกว่า “วัดฝั้คลอง” ตามชื่อหมู่บ้าน

3. ชุมชนบ้านเกาะหวาย เป็นหมู่บ้านไทยพวนที่อพยพมาจากเมืองเชียงขวาง ราชอาณาจักรลาว ในสมัยรัชกาลที่ 3 พ.ศ. 2378 มีผู้นำพามาไม่ทราบชื่อ ได้พากันอพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านท่าแดงก่อน ครั้นต่อมาผู้คนอพยพมารวมกันมากขึ้น ต่างก็พากันไปหาที่ทำกินกันใหม่ ต่อมาจึงได้สร้างวัดขึ้น เป็นที่บำเพ็ญทานการกุศล และเรียกชื่อวัดตามชื่อหมู่บ้านว่า “วัดเกาะหวาย”

4. ชุมชนบ้านใหม่ เป็นชุมชนไทยพวนที่แยกมาจากบ้านท่าแดงเช่นเดียวกับบ้านฝั้คลอง และบ้านเกาะหวาย เมื่อมีจำนวนประชากรหรือผู้คนเพิ่มมากขึ้นและเกิดความแออัดหนาแน่นในบ้านท่าแดง ชาวไทยพวนจึงได้ขยับขยายที่อยู่อาศัยไปในละแวกใกล้เคียง ต่อมาได้มีการสร้างวัดขึ้นในชุมชนสร้างโดยนายอุทุมและนายจันทุมมา เรียกชื่อวัดตามชื่อหมู่บ้านว่า “วัดบ้านใหม่” ภายในวัดมีสถูปเจดีย์เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุพระธาตูกุสาวดี ซึ่งเจ้าอาวาสวัดได้อันเชิญจากอินเดียใส่ไว้เป็นศูนย์รวมแห่งมหาชนที่มากกราบไหว้

การเดินทางไปตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก สามารถเดินทางโดยทางบกใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 หรือถนนสุวรรณศร ตัดผ่านบริเวณตอนกลางของตำบล โดยห่างจากตัวจังหวัดนครนายก ประมาณ 6 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดปราจีนบุรี ประมาณ 19 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 2 แสดงแผนที่ตั้งตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ที่มา: <http://www.thaitambon.com/tambon/tpubdesc.asp?ID=260201>

แหล่งท่องเที่ยวตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และสถานที่ใกล้เคียง ชุมชนชาวไทยพวน นอกจากจะมีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ที่เป็นทรัพยากรสำคัญของการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ตั้งอยู่ในชุมชนและสถานที่ใกล้เคียง ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว (ศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก. 2556) ได้แก่

1. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดฝั่งคลอง ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชฯ เป็นที่จัดเก็บรวบรวมของใช้เก่าแก่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวนในอดีตไว้

2. สฤปเจติย์ วัดบ้านใหม่

3. รอยพระพุทธรูปบาทจำลอง วัดเกาะหวาย
4. น้ำตกตาดโตน อยู่ในตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี ลักษณะเป็นน้ำตกลาดเอียง น้ำไหลแรงลงสู่เบื้องล่างแล้วกระจายเป็นบริเวณกว้าง เล่ากันว่า บางครั้งจะมีแสงสว่างเป็นประกาย เหมือนดวงดาวที่บริเวณน้ำตกในตอนกลางคืน ลักษณะเช่นนี้ชาวบ้านเชื่อว่าเกิดจากลูกแก้วน้ำฝน
5. น้ำตกสามริดา หรือน้ำตกเหวนรก อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตัวน้ำตกสวยงามมาก มี 3 ชั้น สูงราว 300 เมตร เดินทางได้ 2 ทาง คือ ทางจังหวัดปราจีนบุรี ระยะทาง 21 กิโลเมตร และทางอำเภอปากช่อง (เขาใหญ่) ระยะทาง 5 กิโลเมตร
6. น้ำตกประตูล่าง เป็นน้ำตกที่สวยงาม อยู่บนเทือกเขาเดียวกับน้ำตกตาดโตนในเขตตำบลหนองแสง บริเวณน้ำตกมีหินก้อนใหญ่ทับซ้อนกัน มีถ้ำให้คนอาศัยอยู่ได้ ลักษณะหินที่ซ้อนกันบางแห่ง นักท่องเที่ยวสามารถขึ้นไปบนก้อนหินและมองลงมาเห็นทิวทัศน์ด้านล่างสวยงามมาก
7. อ่างเก็บน้ำวังบอน อ่างเก็บน้ำวังบอน ตั้งอยู่ในเขต ต.นาหินลาด อ.ปากพลี เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นอ่างเก็บน้ำที่น่าสนใจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ใช้เส้นทางไปอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทางเข้าอ่างเก็บน้ำ จะอยู่ก่อนถึงด่านเก็บค่าผ่าน อุทยานฯ อยู่ทางด้านซ้ายมือ (ทางเข้าวัดธรรมขันธุ์) ประมาณ 3 กม. ภายในอ่างเก็บน้ำ บรรยากาศมีเรือบริการรับส่งนักท่องเที่ยวจากหน้าผา ผ่านน้ำตกลงสู่อ่างเก็บน้ำ ผ่านเรือคายัคภายในอ่างเก็บน้ำ ช่วงหน้าฝนสังเกตเห็นน้ำตกที่ตกลงสู่อ่างเก็บน้ำได้อย่างชัดเจน สามารถไปเล่นยังน้ำตก ทั้งสองที่ได้
8. พระธาตุเจดีย์ ตั้งอยู่ที่อำเภอพระธาตุ หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี ห่างจากถนนสุวรรณศร ไปทางทิศใต้ผ่านวัดฝางคลอง เลียบคลองท่าแดง ระยะทาง 2 กิโลเมตร
9. น้ำตกวังม่วง ตั้งอยู่ที่ตำบลนาหินลาด มีทางแยกซ้ายมือจากถนนสุวรรณศร (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33) ที่อำเภอปากพลี ไปยังน้ำตกวังม่วง ระยะทาง 16 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ไหลผ่านแนวหินเป็นระยะๆ แล้วไหลลงมายังอ่างรับน้ำสุดท้าย มีความสวยงามของธรรมชาติ
10. รุขงค์สถานถาวรนิมิต ตั้งอยู่ที่บ้านบึงเข้ ตำบลหนองแสง จากตัวเมืองแยกซ้ายมือจากถนนสุวรรณศรไปตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3239 (ต่อเขตเทศบาลเมืองนครนายก ควบคุม-ท่าด่าน) ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร มีทางแยกขวามือเข้าไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร บริเวณรุขงค์สถานถาวรนิมิตมีเนื้อที่ประมาณ 500 ไร่ อยู่ติดกับเทือกเขาใหญ่ที่รายล้อมด้วยภูเขาขนาดเล็กและปานกลาง บริเวณมีไม้ยืนต้นร่มรื่นและเขียวสงบ มีกฎปฏิบัติธรรมนับร้อยหลัง รุขงค์สถานถาวรนิมิตนี้อยู่ในความอุปถัมภ์ของมูลนิธิถาวรจิตตถาวรโรวงค์มัลย์

ตาราง 1 สรุปบริบทพื้นที่ชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวายอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
(รายงานผลงานประจำปี 2555 เทศบาลเกาะหวาย)

อาณาเขต	ทิศเหนือ ติดกับ ต.หนองแสง อ.ปากพลี จ.นครนายก ทิศใต้ ติดกับ ต.ปากพลี อ.ปากพลี จ.นครนายก ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ปากพลี อ.ปากพลี จ.นครนายก ทิศตะวันตก ติดกับ ต.เกาะโพธิ์ อ.ปากพลี จ.นครนายก
จำนวนประชากร	692 ครัวเรือน มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,986 คน ชาย 934 คน หญิง 1,052 คน
การคมนาคม	เดินทางโดยทางบกใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 หรือ ถนนสุวรรณศร ตัดผ่านบริเวณตอนกลางของตำบล โดยห่างจาก ตัวจังหวัดนครนายก ประมาณ 6 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัด ปราจีนบุรี ประมาณ 19 กิโลเมตร
เศรษฐกิจ	รายได้เฉลี่ยของประชากร/คน/ปี ไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท
อาชีพ	ทำนา ทำสวน และรับจ้าง
ลักษณะภูมิประเทศ	เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา
ประเพณี พิธีกรรม	ประเพณี “ฮีต 12 คอง 14” พิธีกรรมบายศรีสู่ขวัญ และไหว้ปู่ตา
ปราชญ์ท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน	พระครูวิริยานุโยค
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	กลุ่มหัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน กลุ่มทำไข่เค็มใบเตย กลุ่มทำปลาตุ๋น
แหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน	พิพิธภัณฑสถานไทยพวน และศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชย์ วัดฝั่งคลอง ศูนย์วิสาหกิจชุมชนทอผ้าไทยพวน และสถูปเจดีย์ วัดบ้านใหม่ รอยพระพุทธรูป วัดเกาะหวาย

จากศึกษาบริบทพื้นที่ของชุมชนชาวไทยพวน จะเห็นว่าชาวไทยพวน มีต้นทุนวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านมรดกวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources)

ทรัพยากรการท่องเที่ยวจัดเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายรวมถึง พื้นที่ สิ่งของ กิจกรรม และ/หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้าง ถ้ำ น้ำตก และของที่ระลึก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้องแต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า และการเล่นการแสดงพื้นบ้าน (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2548: 77-79) แหล่งท่องเที่ยว จัดว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Peter, 1969) แหล่งท่องเที่ยวนี้แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่างๆ (Traditional Attractions) 2) แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆของภูมิประเทศ 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions) 4) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions) นอกจากแหล่งท่องเที่ยวแล้ว บริการการท่องเที่ยว ก็เป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ถึงแม้จะไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่ก็ให้บริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว การบริการท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆ ด้วย จะเห็นได้ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างมาก สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้ท้องถิ่นที่มีผู้เดินทางไปท่องเที่ยวได้รับผลกระทบทางบวกหลายอย่าง อาทิเช่น ที่มาของรายได้ของชุมชนจากการจัดธุรกิจและบริการให้แก่ นักท่องเที่ยว รัฐบาลได้รายได้จากการเก็บภาษีอากรจากการค้าและภาษีเงินได้ของชุมชน เป็นการช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วโลก สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของบรรพชนที่ล้ำลึก เป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของคนในรุ่นปัจจุบัน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แสดงถึงการมีวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมอันประณีตงดงาม ย่อมจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ สุดท้ายก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนา ประโยชน์มากมายที่ผู้คนได้รับจากทรัพยากรการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ไม่สูญหายไป หากมีการนำไปใช้ก็จะมีจัดการและใช้อย่างระมัดระวัง มีการบริโภคทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก โดยคำนึงถึงอนุชนคนรุ่นต่อไปด้วย (ภรณ์นภัส เบ็นท์. 2559) จึงนับได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว หากพิจารณาทรัพยากร

ท่องเที่ยวในท้องถิ่นแล้ว สามารถแยกออกเป็นประเภทต่างๆ ได้ 7 ประเภท คือ (1) แหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงามโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น (2) แหล่งโบราณคดี/แหล่งประวัติศาสตร์/ศาสนสถานที่สวยงาม (3) พืชพันธุ์พื้นบ้าน (4) งานบุญพื้นบ้าน งานประเพณีพื้นเมืองในรอบปี (12 เดือน) (5) ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตพื้นบ้าน และการประกอบอาชีพหลักในชุมชน (6) ไร่ นา สวนเกษตรต่างๆ และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ต่างๆ (7) บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความสามารถทำงานในธุรกิจท่องเที่ยวด้านบริการอย่างมีคุณภาพในแต่ละสาขา เช่น บริการรถนำเที่ยว เรือนำเที่ยว บริการในร้านอาหาร และบริการนำเที่ยว (มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือ วิทยากรในท้องถิ่น) เป็นต้น นอกจากนี้ (Mill, 1990: 22) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. ธรรมชาติ ทุกๆ พื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามประทับใจ ซึ่งเกิดจากลักษณะของธรรมชาติ เช่น เป็นอ่าว แหลม เกาะ หน้าผา โขดหิน ฯลฯ ภูมิอากาศ และความสวยงามตามธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ สภาพธรรมชาติเหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มนุษย์เดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขของความแตกต่าง ในเรื่องฉากของธรรมชาติ ภูมิอากาศ และกิจกรรมที่จัดขึ้นความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว อาจเกิดขึ้นได้ตามสถานที่ที่น่าสนใจ (Site) เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นบ่อเกิดของทะเลสาบในหุบเขาที่น่าประทับใจ และสวยงาม อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา มีภูเขาหมาจู เกาะปันหยี ฯลฯ จังหวัดภูเก็ต มีแหลมพรหมเทพยื่นออกไปจากหน้าผา มุ่งสู่ทะเลลึก มีต้นตาลขึ้นบริเวณปลายแหลม ยามดวงอาทิตย์ตกในเวลาเย็นจึงเป็นภาพที่สวยงาม อันเกิดจากมุมมองจากที่สูงลงสู่ทะเล หรือเหตุการณ์น่าสนใจ (Event) ในบางฤดูกาล จะมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ของแต่ละสถานที่ กิจกรรมนั้นก็กลายเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจดึงดูดคนมาท่องเที่ยว เช่น ประเพณีลอยกระทง และสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี ประเพณีไหลเรือไฟจังหวัดนครพนม ประเพณีชักพระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเทศไทยมีประเพณีต่างๆ ซึ่งปฏิบัติติดต่อกันมาแต่โบราณมากมาย และกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ ประเพณีดังกล่าว อาจเกิดจากความเชื่อ ความศรัทธา ที่แตกต่างกัน อาทิ ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี หรือสิ่งลึกลับ (Animism) ก่อให้เกิดประเพณี ฟ้อนผี มด ผีเม้ง ของภาคเหนือ การแห่ผีตาโขน ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยหรือประเพณีการไหว้ผีบ้าน ผีป่า ผีฝ่าย ของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย ความเชื่อจากประเพณีเกิดจากเรื่องธรรมชาติ ก่อให้เกิดประเพณีการขอฝน เช่น แห่นางแมว แห่ปลาช่อนแล้วนำปลาช่อนซึ่งหมายถึงพระโพธิสัตว์ปล่อยในแม่น้ำท่า จังหวัดลำพูน ประเพณีบุญบังไฟ จังหวัดยโสธร และความเชื่อที่เกิดจากพุทธศาสนา ก่อให้เกิดประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณีชักพระ ประเพณีบวชนาค ประเพณีปอยส่างลองของชาวไต จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเพณีการแข่งขันกลองหลวง ของชาวไทยยอง ในจังหวัดลำพูน เป็นต้น

2. วัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ คือ วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน วัฒนธรรมอาจแสดงออกในรูปแบบของ ศาสนา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของประชาชน จารีตประเพณี ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมบางอย่าง

ของชาวอังกฤษ ชอบดื่มชาในเวลาบ่าย และพักผ่อนหย่อนใจ (Pub) ในเวลากลางคืน สิ่งดังกล่าว
แล้วเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งในการเยี่ยมชมประเทศอังกฤษ

3. ชาติพันธุ์ เหตุผลอย่างหนึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนต้องการเยี่ยมชม
เพื่อนและญาติมิตร คนมีความต้องการที่จะกลับไปเยี่ยมชมแผ่นดินเดิมของตนเอง ยกตัวอย่าง
เช่น ชาวบอสตัน (Boston) ในสหรัฐอเมริกา เดินทางมาสู่ไอร์แลนด์ และชาวเมืองโตรอนโต
(Toronto) ในแคนาดา ต้องเดินทางสู่สกอตแลนด์ (Scotland) ในระยะแรกก็ต้องการเยี่ยมชม ญาติ
กระทำการดังกล่าวแล้ว ในช่วงอายุคนต่อมาเมื่อญาติมิตรห่างเหินออกไป เช่นเดียวกับคนจีนในประเทศ
ไทย ต้องการเดินทางไปเมืองจีน เหตุผลอย่างหนึ่งต้องการเยี่ยมชมมาตุภูมิ

4. แหล่งบันเทิง นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวก็เพราะแหล่งบันเทิง
สำหรับพักผ่อนหย่อนใจจัดไว้ให้ แหล่งบันเทิง มิใช่หมายถึง สถานเริงรมย์ยามราตรีเพียงอย่างเดียว
แต่อาจหมายถึง สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สนามกีฬา ฯลฯ บันเทิงที่ดี ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมที่จัดขึ้นด้วย มิใช่เป็นฝ่ายนั่งชมเพียงอย่างเดียว เช่น ให้ร่วมกิจกรรมกับการแสดงของสัตว์
ซึ่งจัดขึ้นในสวนสัตว์ เมื่อพิจารณาแล้วว่าปลอดภัย

ตาราง 2 สรุปประเด็นเปรียบเทียบประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ประเด็น	กรณีศึกษา เป็นต้น	สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	Mill
แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม (Culture Attractions)	/	/	/
แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions)	/	/	/
แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)	/		
แหล่งท่องเที่ยวชาติพันธุ์ (ethnic Attractions)			/
แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)		/	
แหล่งโบราณคดี/แหล่งประวัติศาสตร์ (Archéologie,/Histoire Attractions)	/		
แหล่งท่องเที่ยวเกษตร (Agricultural Attractions)	/		
พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน (Musums)	/		
วิถีชีวิต (Lifestyles)	/		
บริการการท่องเที่ยว		/	
บุคลากรในท้องถิ่น	/		

ดังนั้น หากนำทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาจัดรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ให้เข้ากับหลักการการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชุมชน ก็จะช่วยการรักษาคุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ให้คงอยู่ยาวนาน ถึงลูกหลาน โดยการดูแลรักษาในรูปแบบการท่องเที่ยวยั่งยืน รวมทั้งการวางมาตรฐานการดูแลรักษา ซึ่งการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นี้ เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

3. การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินชีวิตของชุมชนโดยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างกลมกลืน และสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตชุมชนในเชิงการเรียนรู้ การทดลอง เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์จากสิ่งที่มีอยู่และเป็นจริงในชุมชนนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามของ UNESCO (2006) เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม เอกลักษณ์ท้องถิ่นหรือสถานที่โดยผ่าน ประสบการณ์ตรงในการมีส่วนร่วมกับผู้เจ้าของวัฒนธรรมนั้นๆ จากการเติบโตของการท่องเที่ยวขยายตัวขึ้นในทุกๆ ปี นักท่องเที่ยวมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ยิ่งจะได้รับผลกระทบมากเป็นพิเศษ ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่ล้นหลามเข้ามาจำนวนมากอาจจะทำให้คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้นตกต่ำส่งผลกระทบต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวของท่องเที่ยวที่มาเยือน ให้เกิดผลทางด้านลบ และสุดท้ายทำให้แหล่ง ท่องเที่ยวนั้นหมดคุณค่าในที่สุด (Russo, 2002) โดยเฉพาะทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่มีตัวตนจับต้องได้ (Tangible product) จึงมีโอกาที่จะสูญสลาย และหมดไป หากมีการใช้ทรัพยากรไปอย่างต่อเนื่อง (Prentice & Andersen, 2003) ดังนั้นจึงเกิดแนวคิดการขายประสบการณ์การท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวเป็นดังสินค้า เนื่องด้วยประสบการณ์การท่องเที่ยวนั้นสามารถสร้างใหม่ขึ้นได้เรื่อยๆ เสมือนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ไม่มีวันหมด การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นแนวคิดที่เริ่มต้นขึ้นโดย Raymond และ Richards Richards, โดยให้คำนิยามไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้เดินทางมาเยือนได้พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรค์ของตน โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว (Richards and Raymond, 2000) โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ ผ่านประสบการณ์ตรง และการมีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม (Richards; & Raymond. 2000) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรท่องเที่ยวที่เป็นกระบวนการที่มีคุณค่าในท้องถิ่น เช่น การเต้นรำ การร้องเพลง งานฝีมือ การทำอาหาร ศิลปะ งานเทศกาล เป็นต้น ดังนั้นเมื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นลักษณะเชิงกระบวนการจึงกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะสามารถเพิ่มคุณค่าในตัวเองสามารถสร้างโอกาสให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ สร้างนวัตกรรมหรือสินค้าที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นใหม่ๆ ได้ (Romana. 2013) โดยจะไม่ขาดแคลนหรือหมดไปดังการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นที่

เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะจับต้องได้ ซึ่งหากถูก ใช้ไปอย่างต่อเนื่องก็จะหมด สูญสลาย เสื่อมคุณค่าไป

แนวคิดสร้างสรรค์ได้รับการกล่าวถึงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 (ค.ศ.1993) และได้เริ่มนำไปใช้ในปีในปี พ.ศ.2533-2542 ด้วยการจัดโครงการ “การท่องเที่ยวเชิงหัตถกรรม” (Crafts Toursim) ในประเทศกรีซ และประเทศโปรตุเกส (Greg Richards.2000) โครงการดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจวัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตประจำวัน ตลอดจนปราถนาจะเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์เรียนรู้สร้างสรรค์มากขึ้น ผลลัพธ์ของโครงการดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดนิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะในเวลาต่อมา ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอคำจำกัดความของผู้เชี่ยวชาญ และองค์กรที่ให้ความหมายและนิยามคำว่า “การท่องเที่ยวสร้างสรรค์” ได้ชัดเจนที่สุด ดังนี้

UNESCO (2006) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่อง ศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ ผ่านประสบการณ์ตรง และการมีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม”

Charles Landry. (2008) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้ทำความรู้จักกับตัวเองมากขึ้นจากการได้เห็นสิ่งแปลกใหม่รอบตัว เพราะการท่องเที่ยวในบางรูปแบบก็ได้ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสดังกล่าวได้มากนัก โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแบบเร่งรีบที่ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่มีเวลามากพอในการซึมซับหรือเรียนรู้ ประเพณีวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของสถานที่ที่ได้ไปเยือน อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น ไม่จำเป็นต้องมีกิจกรรมที่ตื่นเต้นหรือหวา โดยพบว่า การเฝ้ามองวิถีชีวิตประจำวัน หรือกิจกรรมทั่วไปของชุมชนที่ไปเยือน เช่น การเข้าคิวขึ้นรถ การซื้ออาหาร การทักทาย พูดคุยกันของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ก็ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ และนักท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นผู้ท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์ ยังสามารถเข้าไปช่วยสร้างประสบการณ์ดีๆ กับผู้คนในท้องถิ่นและมีโอกาสที่จะทดแทนสิ่งดีๆ ให้กับท้องถิ่นที่ไปเยือนได้

Crispin Raymond; & Greg Richards. (2000) ได้ร่วมกันกำหนดและนิยามการท่องเที่ยวแนวใหม่นี้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้เดินทางมาเยือนได้พัฒนาศักยภาพ การสร้างสรรค์ของตน ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว ดังคำกล่าวที่ว่า “tourism which offer wistors the opportunities to develop their creative potential through active participation n courses and learning experiences which are characteristic of th horiday destination where they are undertaken”

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. หรือ DASTA . (2555) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิต ร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์

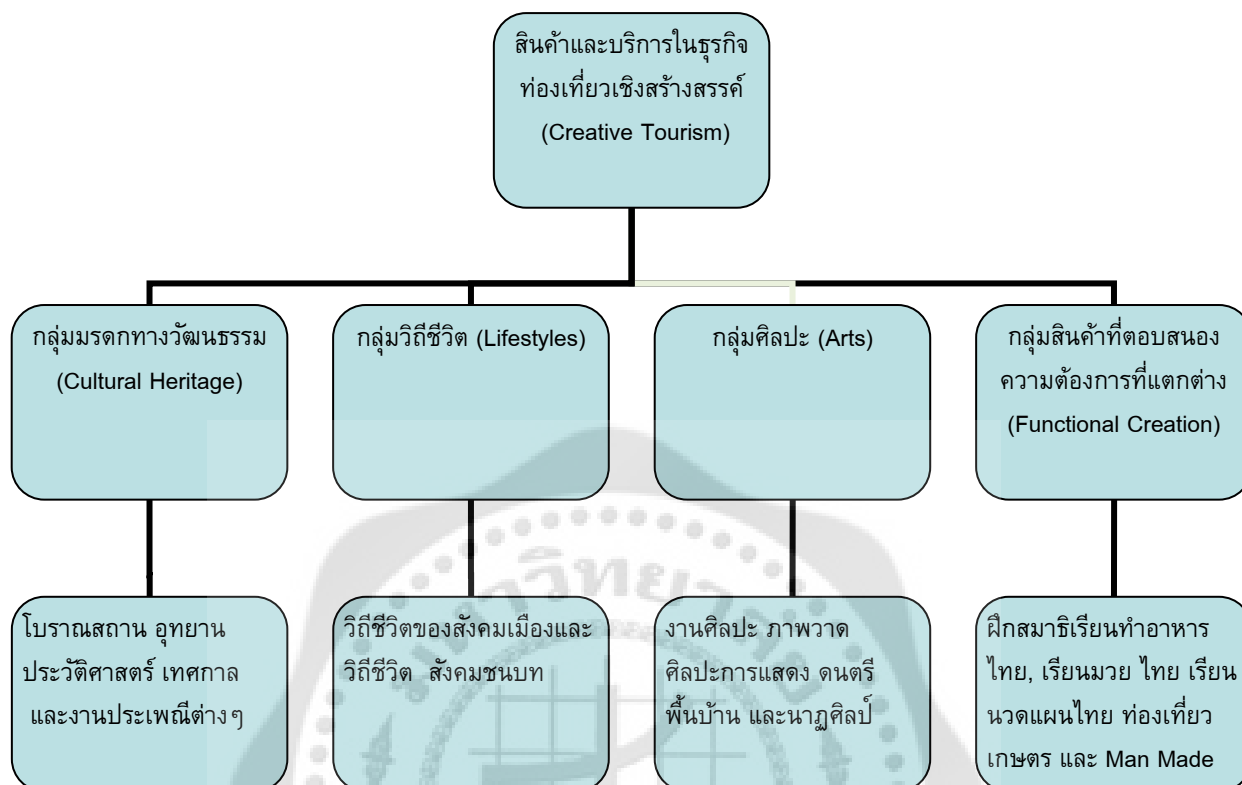
ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและ เอกลักษณ์สถานที่ ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น

จากคำนิยามโดยผู้เชี่ยวชาญและองค์กรดังกล่าวข้างต้น พบว่า ประเด็นสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรม โดยมีวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงของนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเปรียบเทียบคำนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังตาราง 3

ตาราง 3 สรุปประเด็นเปรียบเทียบคำนิยามการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ประเด็นเปรียบเทียบ	UNESCO	Charles Landy	Raymond & Richards	DASTA (อพท.)
เน้นการเรียนรู้	-วัฒนธรรม -ศิลปะ -เอกลักษณ์ของสถานที่	-วัฒนธรรม -ประเพณี -ความเป็นอยู่ของสถานที่ -วิถีชีวิตประจำวัน	วัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์	-วัฒนธรรม -ประวัติศาสตร์ - ศิลปะ -วิถีชีวิตชุมชน -เอกลักษณ์ของสถานที่
วิธีการเรียนรู้	-ประสบการณ์ตรง -วิธีการเรียนรู้ -มีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม	-ประสบการณ์ตรง -ร่วมสร้างประสบการณ์ดี ๆ กับผู้คนในท้องถิ่น	-ประสบการณ์ตรง -มีส่วนร่วมในกิจกรรมจากประสบการณ์จริง (การได้สนทนาพูดคุย)	-ประสบการณ์ตรง -ใช้ชีวิตร่วมกันกับชาวของสถานที่

จากความหมายและนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่าจุดเด่นการท่องเที่ยวสร้างสรรค์นั้นคือ สินค้าและบริการในธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีลักษณะพิเศษ มีความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของพื้นที่ที่สะท้อนความเป็นพื้นที่นั้นๆ อยู่ในทุกสินค้าและบริการ ดังที่ Greg Richards. (2000) ได้แบ่งประเภทสินค้าและบริการในธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เป็น 6 กลุ่มใหญ่ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ประเภทสินค้าและบริการในธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ที่มา: ดัดแปลงจาก Greg Richards. (2000).

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นว่าสินค้าและบริการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งแต่ละกลุ่มอธิบายได้ดังนี้

1. กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์โบราณคดีวัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อ และสภาพสังคม สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ (1.1) กลุ่มแสดงออกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม (Traditional Cultural Expression) เช่น พิธีกรรม ความเชื่อ เทศกาล และงานประเพณีต่างๆ (1.2) กลุ่มที่ตั้งทางวัฒนธรรม (Cultural sites) เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น

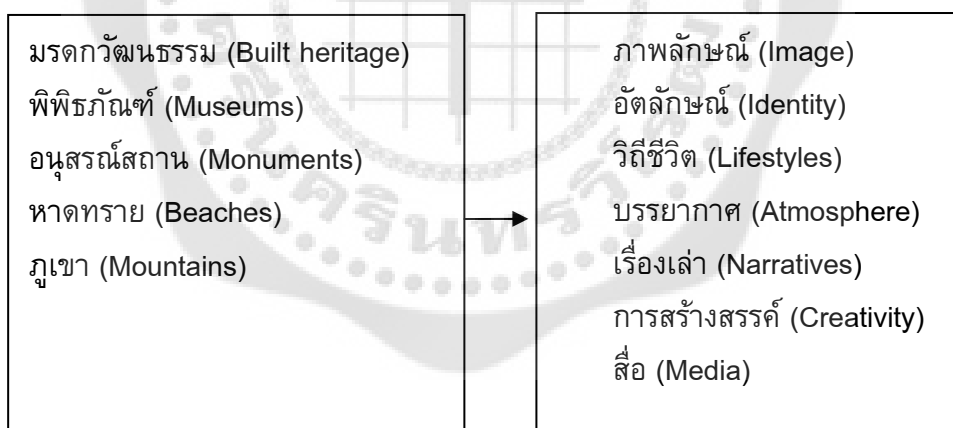
2. กลุ่มวิถีชีวิต (Lifestyles) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตหรือวิถีการ ประกอบอาชีพของคนท้องถิ่นหรือชาวพื้นเมือง หรือวิถีชีวิตเฉพาะกลุ่มของชนกลุ่มน้อยหรือชน เผ่าต่างๆ สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ (2.1) วิถีชีวิตของสังคมเมือง เช่น ย่านการค้าโบราณ ย่านสำเพ็ง ย่านเยาวราช ย่านบางลำพู และย่านเมืองเก่า 2.2) วิถีชีวิตสังคมชนบท เช่น หมู่บ้านข้างตากกลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ตลาดน้ำดำเนิน สะดวก จ.ราชบุรี

ตลาดน้ำอัมพวา จ.สมุทรสงคราม การเลี้ยงนกเขา อ.จะนะ จ.สงขลา การทำนา การทอผ้า และการทำเครื่องปั้นดินเผา

3. กลุ่มศิลปะ (Arts) เป็นกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานของศิลปวัฒนธรรม สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ 3.1) งานศิลปะ (Visual arts) เช่น การวาดภาพ รูปปั้น และวัตถุโบราณ เป็นต้น 3.2) ศิลปะการแสดง (Performing arts) เช่น การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงนาฏศิลป์และการแสดงละคร เป็นต้น

4. กลุ่มสินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง (Functional Creation) เป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการแตกต่างกัน เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จาก ประสบการณ์โดยมีการจัดการไว้ล่วงหน้า มีครูผู้สอนที่ชำนาญ และมีการฝึกปฏิบัติ (Workshop) เช่น การฝึกสมาธิ การเรียนทำอาหารไทย, การเรียนมวยไทย และการเรียนนวดแผนไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man Made) เป็นการ จำลองแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ โดยการสร้างสรรค์กิจกรรมท่องเที่ยวผนวกกับทุนทาง วัฒนธรรมหรืออัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

นอกจากนี้ Greg Richard (2010) ยังชี้ให้เห็นว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ปรับเปลี่ยนไปจากการท่องเที่ยวแบบเดิมโดยเปลี่ยนจากการท่องเที่ยววัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังภาพประกอบ 4

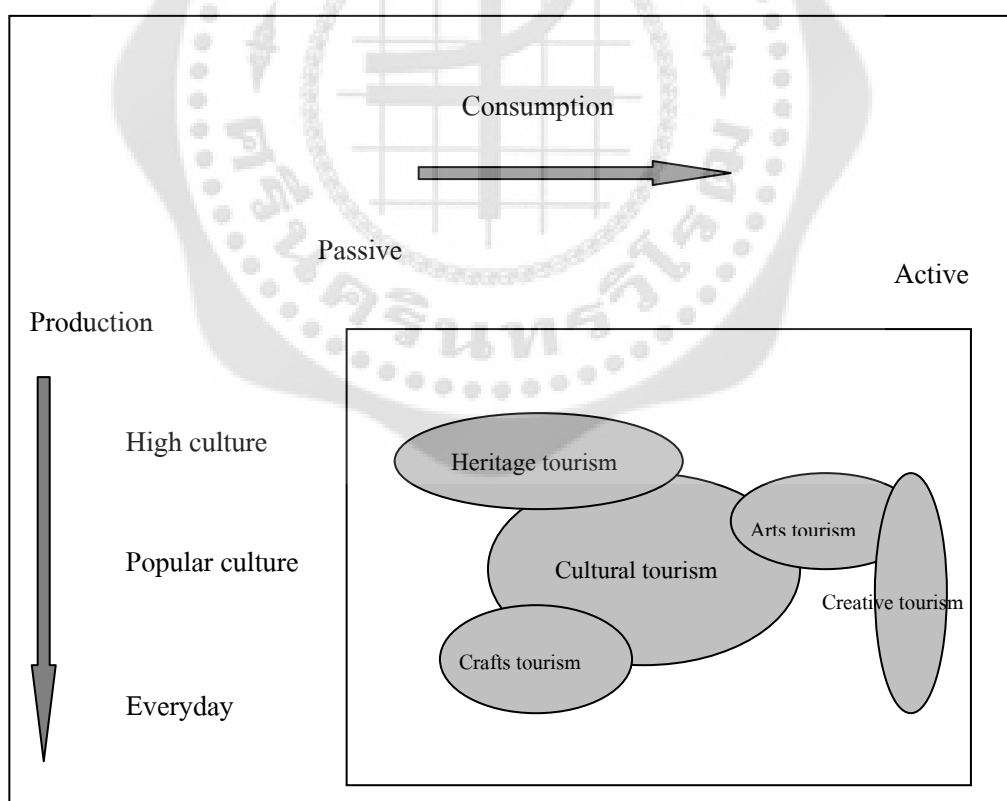
ภาพประกอบ 4 แสดงการเปลี่ยนไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยวจากแบบเดิมสู่แบบใหม่

ที่มา: Richards, Greg. (2010). *Tourism, Technology and Competitive Strategies*.

P. 81.

จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เกิดจากพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีการปรับเปลี่ยนไปจากการท่องเที่ยวแบบเดิมจากการท่องเที่ยวมวลชนที่ใช้เวลาเดินทางไปกับการเข้าชมและถ่ายภาพตามสถานที่ที่น่าสนใจและมีความสำคัญในทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรม แต่นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทาง

วัฒนธรรมของพื้นที่ที่ตนเองไปเที่ยว หรือในอัตลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น ในภาพรวม การท่องเที่ยวสร้างสรรค์จึงเป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจเลื่อนไปจากเดิมคือ จากวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Resources) ไปสู่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Cultural Resources) เกิดจากความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เคยสนใจการเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้างมรดกวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ อนุสรณ์สถาน หาดทรายหรือภูเขา ก็หันไปให้ความสนใจกับภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต บรรยากาศ เรื่องเล่า การสร้างสรรค์และสื่อ ความสนใจเดิมที่ให้คุณค่ากับวัฒนธรรมชนชั้นสูง (High Culture) เช่น ปราสาทราชวัง หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่หันมาให้ความสนใจกับวิถีชีวิตสามัญ (Everyday Culture) เพิ่มมากขึ้น เช่น ร้านอาหารพื้นถิ่น ตลาด บ้านเรือน วิถีชีวิตชุมชนที่จะทำให้นักท่องเที่ยวได้พบและมีส่วนร่วมใน “ชีวิตจริง” ของผู้คนจากเดิมที่เคยเป็นแต่ผู้ชม นักท่องเที่ยวเรียกร้องที่จะมีกิจกรรมในสถานที่ที่ตนเองท่องเที่ยวในระยะเวลายาวนานขึ้น (Greg Richards. (2010) จากการเลื่อนไหลการท่องเที่ยววัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์นี้ข้างต้น Greg Richard. (2010) ได้เปรียบเทียบลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 5 แสดงการเปลี่ยนการท่องเที่ยววัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ที่มา: Richards, Greg. (2010). *The Impact of Culture on Tourism*. P. 83.

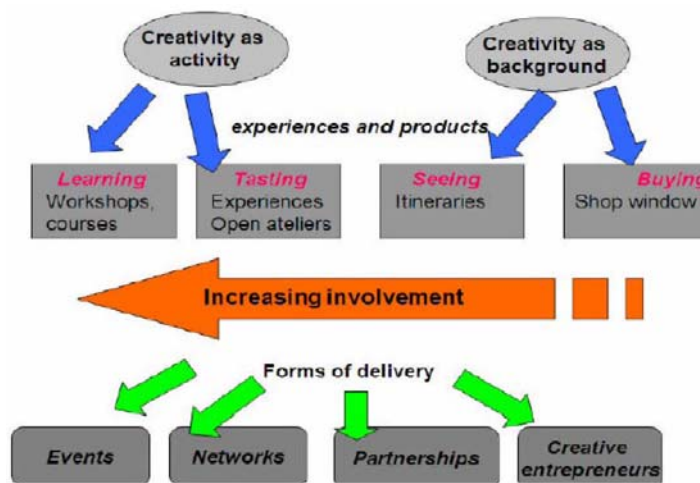
จากภาพประกอบ 4 เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยอ้างอิงมิติของภาคผู้ผลิตและผู้บริโภค กล่าวคือ **อุปทานหรือผู้ผลิต** มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลง เทรนด์ในการท่องเที่ยวจากการนำเสนอวัฒนธรรมชั้นสูง เช่น พิพิธภัณฑ์ อาคารแสดงผลงานศิลป์ รูปปั้น อนุสาวรีย์และอื่นๆ ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องเข้าชม มาสู่สถานที่ท่องเที่ยวแบบหายากและยังไม่ค่อยมีให้ผู้คนได้ชื่นชม (Unseen destinations) เช่น ร้านอาหารท้องถิ่น ตลาดขายของสดประจำพื้นที่ และสถานที่ที่ผู้คนในท้องถิ่นใช้ในชีวิตประจำวันของคนในพื้นที่มากขึ้น ในขณะที่**อุปสงค์หรือนักท่องเที่ยว**มีความต้องการที่จะเข้าไปสัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้นมีความรู้สึกอยากเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ที่ตนได้ไปเยี่ยมชม (active consumption) มากกว่าที่จะเป็นเพียงนักท่องเที่ยวที่มาเยือน หรือเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ และไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ (passive consumption)

จากการเปรียบเทียบนี้ทำให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นถึงความแตกต่างของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และทำให้มองเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ด้วย เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแบบเดิมเริ่มเปลี่ยนแปลงไปสู่การท่องเที่ยวมวลชน (mass tourism) ผู้ผลิตจำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอ สถานที่ท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ทรัพยากรหรือต้นทุนทางวัฒนธรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์แบบสร้างสรรค์ได้ ดังนั้นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับการสร้างประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมสร้างสรรค์ และระดับของการจัดส่งสินค้าและบริการ ซึ่งแต่ละระดับจะมีความสัมพันธ์กัน (Richards. 2010) ดังตาราง 4 และภาพประกอบ 6

ตาราง 4 รูปแบบประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Basis of activity	Type of Experience
Learning	Workshops
Testing	Experiences Open ateliers
Seeing	Itineraries
Buying	Galleries, Shop windows

ที่มา: Richards, Greg. (2010). *The Impact of Culture on Tourism*. P.85.

ภาพประกอบ 6 แสดงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ที่มา: Greg Richards. (2010). *The Impact of Culture on Tourism*. P. 82.

จากตาราง 3 และภาพประกอบ 5 จะเห็นว่าการสร้างประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ (Experiences and products) จะประกอบไปด้วยภูมิหลังความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมสร้างสรรค์ ผ่านนวัตกรรมสร้างสรรค์โดยมีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกิจกรรมนั้นๆ กล่าวคือ

ภูมิหลังความคิดสร้างสรรค์ (Creativity as background) เป็นการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากการการการดู (Seeing) และการซื้อ (Buying) เช่น การเดินทางมาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว และซื้อของที่ระลึกของสถานที่ท่องเที่ยวกลับไปด้วย นำไปสู่การสร้างประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ (**Creativity as activity**) ที่ทำให้การเรียนรู้ (Learning) การทดลองปฏิบัติจริง (Testing) ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบการประชุมปฏิบัติการ การลงมือปฏิบัติจริง หรือการเรียนในห้องเรียน ทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ได้รับความรู้ ทักษะและประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมการท่องเที่ยว นั้นๆ ผ่านการสร้างสรรค์นวัตกรรมขึ้นใหม่ โดยอาศัยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวและทรัพยากรท่องเที่ยวผ่านการจัดส่ง (**Forms of delivery**) ประกอบด้วย 1) ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (Creative entrepreneurs) ที่จะต้องพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ให้มีความสร้างสรรค์ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นอยู่ความร่วมมือ (Partnerships) เป็นการร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น นั้นๆ 3) เครือข่าย (Networks) เป็นการหาพันธมิตรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 4) กิจกรรม (Events) สร้างกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่ต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ สิทธิทางปัญญา ที่พัฒนามาจากทรัพยากรท้องถิ่น ที่จะนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เมื่อ Crispin Raymond (2003:56-57) ได้ใช้แนวคิดดังกล่าวในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ประเทศนิวซีแลนด์ โดยได้ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมของประเทศหรือชุมชนที่เข้าไปเยี่ยมชมเยือน ได้เรียนรู้และลงมือทำการปั้นเซรามิคด้วยตนเอง รวมทั้งได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท่องเที่ยวประจำภาค (Regional Tourist Office) และเครือข่ายการตลาดทางศิลปะเนลสัน เบย์ (NBAM-Nelson Bays Art Marketing Network) ในการจัดให้มีเครือข่ายของศิลปินพื้นบ้าน เพื่อนำไปสู่การจัดอบรม (Workshop) เกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย ตั้งแต่การสานเส้นใยแบบพื้นเมือง (Harakeke-Flax Weaving) การแกะสลักไม้/กระดูก หรืองานโลหะ เซรามิค การปลูกพืชพื้นถิ่นหรือการปรุงอาหารทะเล แบบชาวเมารี การจัดการอบรมนั้นมีหลายรูปแบบนับตั้งแต่การใช้เวลา 2 ชั่วโมง ถึง 4 วัน และมีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 12 คน

และประเทศกรีซ ก็ได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวนำเสนอให้นักท่องเที่ยวสามารถที่จะแบ่งปันประสบการณ์ในกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน Atelier de la salamander ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และยังรวมกลุ่มเดินทางมายังประเทศไทยในกรุงเทพฯ และจังหวัดกระบี่ เพื่อเรียนรู้สภาพวิถีชีวิตชุมชนริมคลองในพื้นที่ ซึ่งเป็นทิวทัศน์ “ของแท้” (Vraiment Authentique) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) รวมถึงชนเผ่าต่างๆ ได้หันมาใช้กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนของตนเอง องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. 2555) อาทิเช่น

ชนเผ่าโซสโซนฝั่งตะวันออก (Eastern Shoshone) ในรัฐไวโอมิง ต้องพบกับปัญหาจากการที่นักท่องเที่ยวต้องการจะเข้าถึงชุมชนและค่านิยมของชุมชน แต่ชุมชนต้องการคงความเป็นเนื้อแท้และบูรณภาพของตนเองเอาไว้ การสร้างพิพิธภัณฑ์หรือโครงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมรดกและประเพณีอาจมอบคำตอบที่นักท่องเที่ยวต้องการโดยไม่ต้องเปลี่ยนแปลงตัวตนของชุมชน

หมู่บ้านอัสวาน ฐูเบียในอียิปต์ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยเรือด้วยไมตรีจิตในแบบของชาวฐูเบีย โดยนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับบรรยากาศแบบสวนที่ตั้งอยู่ในทะเลทราย ชี้อูฐ ชมวิถีชีวิตของผู้หญิงชาวฐูเบีย และเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน โดยจะมีการวางกล่อรับบริจาคเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถบริจาคเงินสนับสนุนความเป็นอยู่ของชุมชนโดยไม่ทำให้จิตวิญญาณในการต้อนรับแขกของเจ้าบ้านชาวฐูเบียต้องสูญเสียไป

ในรัฐนอร์ทแคโรไลนา ได้มีการบริหารการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้ระบบเส้นทางซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงศิลปินในท้องถิ่นได้ตลอดทั้งปี ซึ่งส่งผลให้ศิลปินเหล่านั้นมีรายได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 23 โดยค่าใช้จ่ายในการทำการตลาดของเส้นทางนั้นจะมาจากเงินขององค์กรไม่แสวงหาผลกำไร กองทุนมูลนิธิและงบประมาณของรัฐ

ชนเผ่าโฮปี (Hopi) ในรัฐอริโซนา นั้นถือว่าค่อนข้างจะเลือกนักท่องเที่ยวที่จะต้อนรับ โดยหมู่บ้านของชนเผ่าตั้งอยู่ข้างเส้นทางชมทิวทัศน์ของรัฐ และมีอุทยานของรัฐอยู่ในพื้นที่อีกด้วย โดยชนเผ่าจะมีบริการพานักท่องเที่ยวเดินชมทิวทัศน์ เล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ ลองชิมอาหารท้องถิ่น

และชิ้นงานศิลปหัตถกรรมซึ่งทำในท้องถิ่น โดยมีปรัชญาคือ มาถึง เยี่ยมชม และซาบซึ้งใน วัฒนธรรมของ Hopi

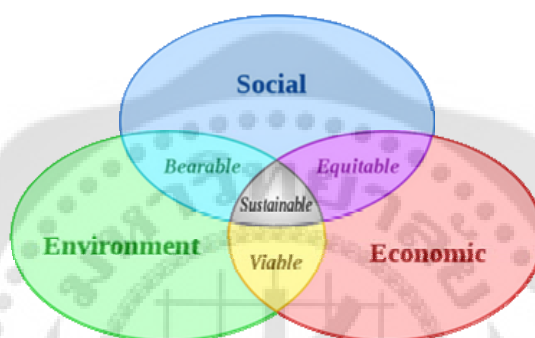
จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าทิศทางใหม่ของการท่องเที่ยวของโลกปัจจุบันมีจุดหมายเพื่อ การสนทนา แลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม และช่วยให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือของการ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของความหลากหลายในวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสริมแรง ให้กับการตระหนักรู้ในคุณค่าของชุมชนของตนเองแล้ว ขณะเดียวกันก็เป็นการส่งเสริมพัฒนา ศักยภาพของการสร้างสรรค์ให้กับนักท่องเที่ยวเอง เพื่อที่จะนำประสบการณ์ที่ได้จากการเดินทาง ท่องเที่ยวไปใช้ในวิถีชีวิตของตนเองอีกด้วย อันนำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชน

4. การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การ ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม และแพร่หลาย เป็นการจัดการ ทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยการปกป้องและสงวน อนุรักษ์รักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและทรัพยากรอื่นๆ ในการ ท่องเที่ยว มีการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้ง ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพแก่สมาชิกของสังคมอย่างเสมอภาคกัน สอดคล้องกับสำนักงาน พัฒนาการท่องเที่ยว (2553: 20) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง อย่างชาญฉลาด ซึ่งจะตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นภายใต้ขีด ความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ให้สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม ของท้องถิ่นนั้นไว้ให้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และฉัตรเฉลิม องอาจธนากร (2555: 1) ยังได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่มีเจตนาจะสร้างผลกระทบให้น้อยที่สุดต่อ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของผู้อาศัยในชุมชนนั้นๆ แต่ยังสามารถเพิ่มงานเพิ่มรายได้ให้กับ ชุมชนได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ World Tourism Organization, (1998: 21-22) ที่กล่าวว่า การ ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต้องมีการวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหา ทางสิ่งแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยจะยังสามารถอำนวยความสะดวกแผ่หรือกระจายไปในทุกภาคส่วนของสังคมให้แก่สังคม ปัจจุบันได้ ตลอดจนรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเอาไว้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะ ยังคงสามารถรักษาความเป็นที่นิยมอยู่ได้ รวมทั้งสอดคล้องกับบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 7) ได้ กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็ก ที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่ เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุง คุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม โดยมี

นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืน

จากหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญในการพัฒนาจะมุ่งเน้นสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ Pamela Wight. (1998:76) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องมีการสร้างสมดุลของชุมชนใน 3 ส่วน คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และ Dean Carson and Jim Macbeth. (2005: 141) ได้กล่าวว่าเพิ่มเติมว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องมี การสร้างสมดุลของชุมชนใน 3 ส่วน คือ ด้านนิเวศวิทยา ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 แสดงการสร้างสมดุลของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ที่มา: Pamela Wight. (1998). P. 76.

จากภาพประกอบ 6 แสดงให้เห็นว่าความสมดุลของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านสิ่งแวดล้อม/นิเวศวิทยา เป็นมีการใช้ทรัพยากร/สิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่าหรือมีประสิทธิภาพสูงสุด ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวน้อยที่สุด มีการปกป้องและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้สังเกตเรียนรู้และเข้าใจสิ่งแวดล้อม 2) ด้านสังคม/วัฒนธรรม เป็นการให้ความเคารพต่อสังคม วัฒนธรรมของชุมชน เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว เปิดให้มีการมีส่วนร่วมและกระจายข้อมูล สู่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน สร้างประสบการณ์ที่ดี และความพึงพอใจของ ผู้มาเยือนให้มากที่สุด ส่งเสริมให้ผู้มาเยือนได้สังเกตเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นด้านสังคม-วัฒนธรรม 3) ด้านเศรษฐกิจ เป็นการกระจายประโยชน์ทางเศรษฐกิจไปสู่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เน้นให้มีการจำกัดขนาดการพัฒนาทางการท่องเที่ยว และเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ

ในขณะที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน. 2554) ยังได้ให้แนวคิดหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าผู้ประกอบการธุรกิจ

ท่องเที่ยว ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ ควรดำเนินการตามหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่อาจสรุปได้เป็น 5 หมวด ดังนี้

1. การคำนึงถึงขีดจำกัดของพื้นที่ที่ท่องเที่ยว โดยการลดผลกระทบทางลบต่อธรรมชาติและวัฒนธรรม อนุรักษ์สิ่งที่นักท่องเที่ยวได้มาชม (ธรรมชาติและวัฒนธรรม) และไม่ดำเนินการให้เกินขีดความสามารถการรองรับของสถานที่ท่องเที่ยว

2. การส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยการส่งเสริมความเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในธุรกิจท่องเที่ยว ซื้อผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จ้างพนักงานจากในท้องถิ่น พัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นใหม่ๆ ขยายฤดูกาลท่องเที่ยว แบ่งรายได้จากธุรกิจท่องเที่ยวเป็นค่าสาธารณูปการหรือช่วยเหลือสังคมในท้องถิ่น และสนับสนุนรายได้รัฐบาล (ภาษีและค่าธรรมเนียม)

3. การสร้างผลประโยชน์แก่ประชาชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมเอกลักษณ์ ประเพณี คุณค่าและวิถีชีวิตท้องถิ่น สนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ปกป้องหรือเรื่องการวางแผนและการดำเนินการกิจกรรมท่องเที่ยวกับชุมชน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและความเข้าใจระหว่างคนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว มีระบบการประกันการทำงานที่มีเงื่อนไขที่ดี เป็นธรรม (ค่าจ้าง เวลาทำงาน สิทธิผู้ใช้แรงงาน ประกันภัย) ปฏิบัติตามความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน ปฏิบัติตามความเสมอภาคทางเพศ และช่วยเหลือกลุ่มผู้เสียผลประโยชน์

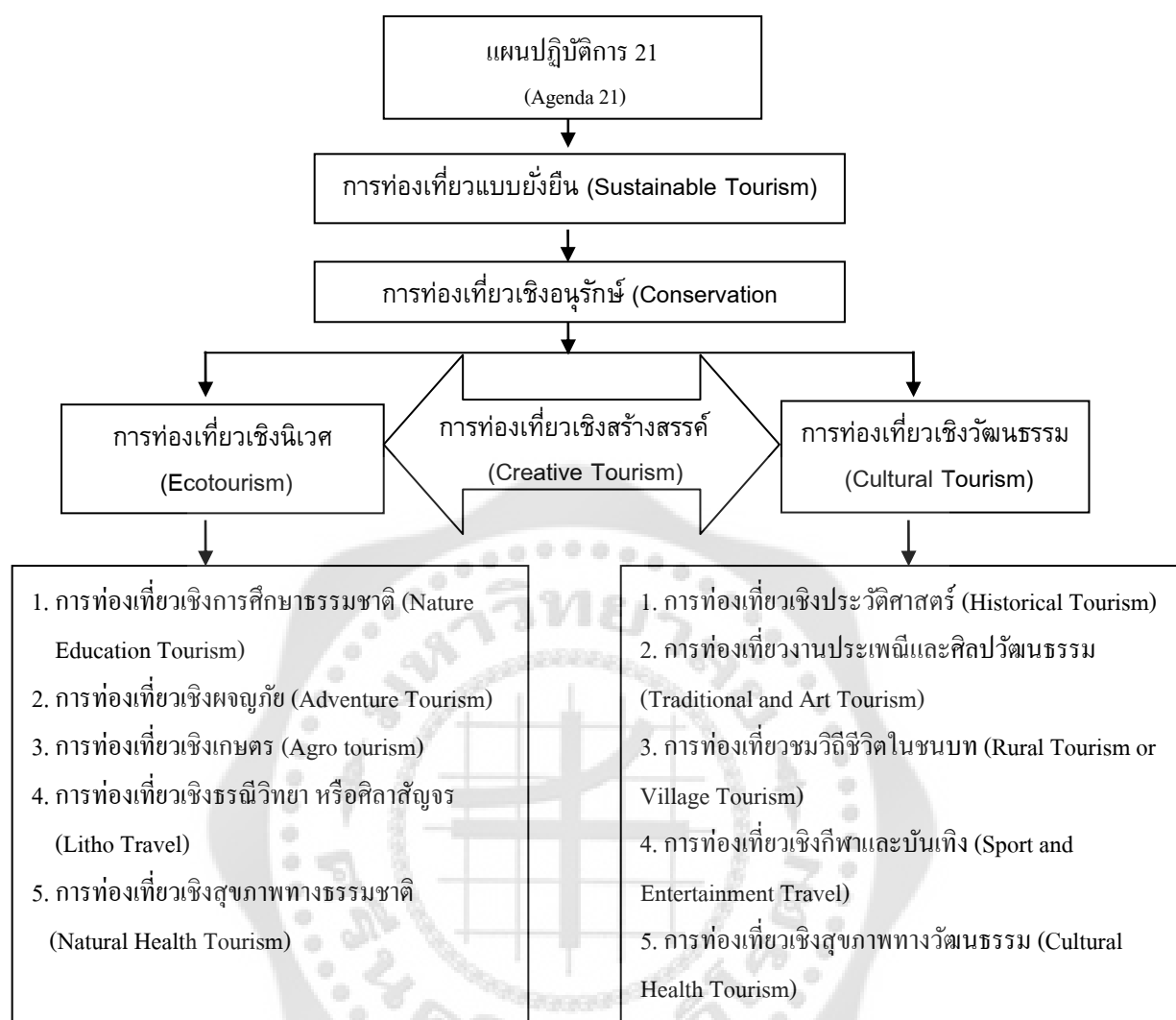
4. การปกป้องธรรมชาติ โดยการประหยัดน้ำ ประหยัดพลังงาน ลดปริมาณขยะรีไซเคิล ขยะบำบัดน้ำเสีย ลดมลพิษทางอากาศ ซื้อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพทางอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ลดผลกระทบในพื้นที่ธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ดำเนินการให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่พนักงานของธุรกิจท่องเที่ยว กำหนดรายการและความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม (Code of Conduct) ที่ชัดเจน ดำเนินการให้ได้ใบรับรองคุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรท่องเที่ยว และใช้เทคโนโลยีปลอดภัยในการดำเนินการธุรกิจท่องเที่ยว

5. การสร้างหลักประกันเพื่อความพึงพอใจและประสบการณ์ที่ดีของนักท่องเที่ยว โดยจัดให้มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยว (ธรรมชาติและ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี) ใช้ความเป็นเจ้าบ้านที่ดีและให้การบริการที่มีคุณภาพให้เป็นที่พอใจแก่นักท่องเที่ยวตามความคาดหวังหรือเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว จัดให้มีมัคคุเทศก์และพนักงานที่มีทักษะและมีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษและภาษาอื่นๆที่จำเป็น ให้การรับประกันความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (จากภัยทางน้ำ อัคคีภัย การจราจร จากทะเล อาชญากรรม อาหาร การบริการเพื่อสุขภาพ) จัดให้มีวัสดุข้อมูลที่หลากหลาย (รวมทั้งในรูปแบบภาษาอังกฤษและภาษาอื่นๆ) จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (การคมนาคม ศูนย์บริการการท่องเที่ยว ห้องน้ำ กระดานติดข้อมูล) และจัดให้มีการบริการสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

จากการศึกษาความหมาย ลักษณะ และหลักการของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น สรุปได้ว่าการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น มักมุ่งไปสู่เป้าหมายพื้นฐาน 3 ประการคือ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นและการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมในสังคม การท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้ นักท่องเที่ยวจะมาเยี่ยมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ ไม่เสื่อมคลาย ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม จะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้อ้างอิงแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามแผนแม่บทของโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือ แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ที่ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยการมุ่งเน้นการอนุรักษ์ ปกป้องรักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศของโลก รวมทั้งพัฒนาและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางหลักในการปรับกระบวนการของหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนต่างๆ สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เป็นการผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความสมดุลอย่างยั่งยืนระหว่างการบริโภค ประชากร และสมรรถนะของโลกต่อการดำรงสิ่งมีชีวิต ในขณะเดียวกันจะต้องมีการจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างระมัดระวัง พร้อมทั้งได้ย้าถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยความร่วมมือความรับผิดชอบร่วมกันระดับโลก (Global Partnership) ที่ทำให้มั่นใจว่าทุกๆ ประเทศจะมีอนาคตมั่นคงและปลอดภัยร่วมกันมากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยแก้ปัญหาความยากจน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548)

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีฐานแนวคิดมาจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการนำเอาจุดเด่นของทั้งสองรูปแบบที่อยู่ในบริบทของแหล่งท่องเที่ยวมาพัฒนาเป็นท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านนวัตกรรมสร้างสรรค์สินค้าและบริการ ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 แสดงที่มาของการท่องเที่ยวเชิงการสร้าง

ที่มา: ประยุกต์จากแผน Agenda 21 แนวคิดของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548).

จากภาพประกอบ 7 อธิบายได้ว่าแผนแม่บทปฏิบัติ 21 เป็นการท่องเที่ยวที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นแนวคิดพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่เกิดจากการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านนวัตกรรมการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) จะเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน อันได้แก่การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา

ธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำลายเสียหายแก่ธรรมชาติ เพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติ เหล่านั้น (Ceballos Lascrain. 1991) รวมทั้งการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น (The Ecotourism Society. 1991) การจัดการรักษาสีงแวดล้อมเป็นสำคัญก่อประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบันและอนาคต (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2548: 269-281) มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้นพร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (Elizabeth Boo (1991) และยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างการท่องเที่ยวกับสภาพธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นในฐานะที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิด วางแผน และปฏิบัติตาม รวมทั้งการได้รับประโยชน์ และติดตามตรวจสอบ บำรุงรักษาทรัพยากรอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและพัฒนาท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ เป็นการร่วมมือจากระดับล่างไปจนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงผู้เกี่ยวข้อง สกุนะพัฒน์ และคณะ (2554: 70-71) สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) จะมุ่งเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมหรือชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนท้องถิ่นนั้นจัดขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งได้ศึกษาความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างดีรวมถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นให้มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน อันได้แก่การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม เป็นต้น จึงเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสและเข้าร่วมการใช้วิถีชีวิต แบบดั้งเดิมเก่าๆ ของท้องถิ่น หรือชนบทประเพณีซึ่งวัฒนธรรมที่ได้รับจะมาจากการสร้างแรงบันดาลใจจากประสบการณ์และการดำเนินงานเดิม เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากวัฒนธรรมของตน (Valene Smith. 2001) มีจุดแข็งและจุดอ่อนในตัวของมันเอง มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ (ICOMOS. 1999: 17) การท่องเที่ยวส่วนมากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้มาท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา

ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบัน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จะประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรมสินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549:

1)

ส่วนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สร้างคุณค่าให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนเอง จากการเลือกซื้อสินค้าและบริการ (Binkhorst. 2006) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง รวมถึงการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นออกสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนไปของนักท่องเที่ยวและแก้ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน (Richards. 2006) เป็นการสร้างมูลค่าด้านประสบการณ์ตรงให้กับนักท่องเที่ยว และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งมีทิศทางเดียวกันกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังที่บุญเลิศ จิตต์วัฒนา (2548) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการการท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน และ วรวิทย์ อวิรุทธวรกุล (2553) ได้อธิบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าทางสังคม สภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ และสะท้อนชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น

จากประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นการบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นการธำรง รักษาธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ของชุมชนในท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในชุมชนเอง ซึ่งแนวคิดนี้จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวสร้างสรรค์นิเวศในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกต่อไป ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงถือว่าเป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน

ตามทัศนะทางมานุษยวิทยาในกระบวนการของการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมโดยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น พลัสของการท่องเที่ยวยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้จะมาจากปัจจัย

ภายในนั้นคือชุมชนในท้องถิ่นเอง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะมุ่งเน้นความจริงแท้ของชุมชน การสร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และประเพณี วัฒนธรรม ที่ทำให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวร่วมกับเจ้าบ้านและมีโอกาสพัฒนาสร้างทักษะใหม่ๆ ผ่านกิจกรรมต่างๆ และนักท่องเที่ยวยังได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและได้ทำความเข้าใจชุมชนท้องถิ่นที่ไปเยือนอย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนิท. 2556) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Creative Tourism) เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความได้เปรียบด้วยการสร้างมูลค่า (Value Creation) ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย (Thainess) วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นต้นทุนการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยเรามีอยู่แล้ว การท่องเที่ยวสร้างสรรค์จะเป็นเครื่องมือให้ชุมชนได้มีโอกาสใช้สิทธิ์ความเป็นเจ้าของพื้นที่ในกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวด้วยตนเอง สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยตนเอง นำมาซึ่งผลประโยชน์ที่เป็นธรรมมากขึ้น พร้อมกับสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนได้ร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบต่อชุมชน (Social Responsible Tourism)

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวสร้างสรรค์จะเอื้อประโยชน์กับชุมชนในแง่ที่ช่วยธำรงรักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรม และยังช่วยสร้างความตระหนักของคนในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน และการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมนี้จึงเอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์อย่างชัดเจน และเป็นกระบวนการสำคัญในการก่อเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการรักษาสมดุลของระบบนิเวศในชุมชน รวมทั้งเกิดการร่วมคิด ร่วมทำ สร้างกระบวนการกลุ่ม แหล่งท่องเที่ยวและชุมชนจะเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างเครือข่าย จนกลายเป็นพลังในการสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน

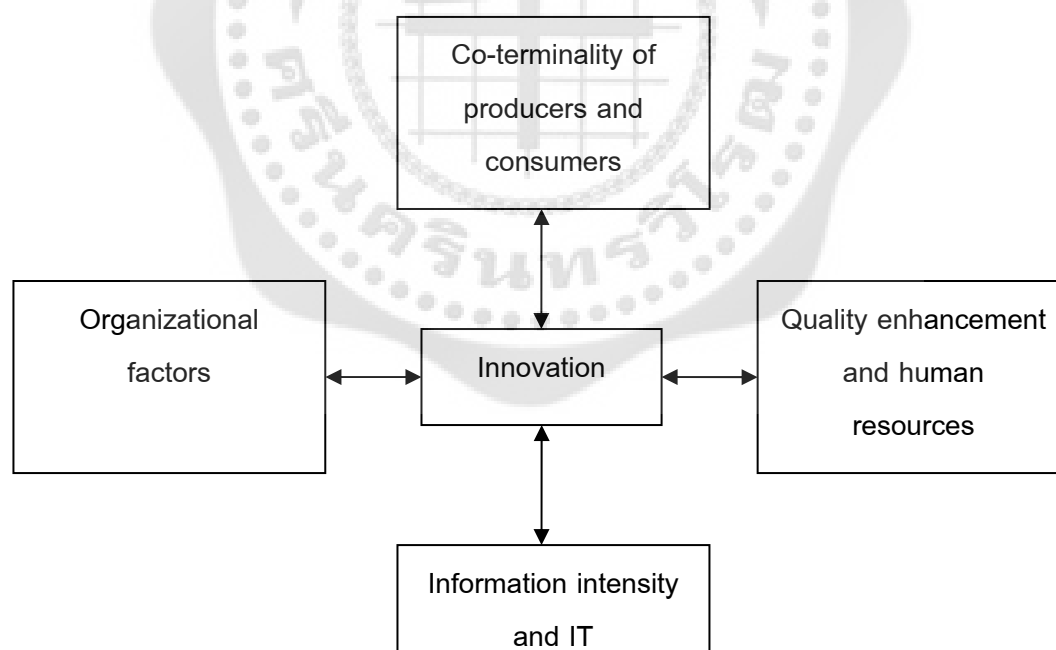
ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีฐานแนวคิดมาจากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดที่บูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเข้าด้วยกันผ่านนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม

กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผ่านนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม

จากการศึกษาเบื้องต้นในชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้นผ่านกระบวนการท่องเที่ยวในชุมชน พื้นฐานที่สำคัญต่อการทำความเข้าใจประเด็นการสร้างสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมด้วยการเชื่อมโยงไปมาจากเครือข่ายที่มีวัฒนธรรมเฉพาะในท้องถิ่นและสถานที่เฉพาะนั้นๆ (Geertz, Clifford. 1993) การที่คนในท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์สินค้าหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมด้วยการต่อยอดจากนวัตกรรมที่มีอยู่แล้ว ด้วยการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า การท่องเที่ยว (วไลลักษณ์ น้อยพยัคฆ์. 2013; อ้างอิงจาก Poon. 1993) อาทิเช่น นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำผ้าไหมลายสุพรรณิการ์ของไทยพวนด้วยตนเอง และซื้อกลับไป ทำให้นักท่องเที่ยวนอกจากจะได้สินค้าทาง

วัฒนธรรมชั้นนี้กลับไปแล้ว ยังได้เข้าใจในจิตวิญญาณของท้องถิ่นชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย ดัวย

การส่งเสริมนวัตกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน (วไลลักษณ์ น้อยพยัคฆ์. 2556) เพื่อผลักดันให้เกิดนวัตกรรมทางการท่องเที่ยว โดยภาครัฐจะต้องปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมกรรมท่องเที่ยวให้มีเครือข่าย และมีความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดการประสานงานให้มากขึ้น การผลักดันให้เกิดนวัตกรรมใน 2 ด้าน ได้แก่ การตลาดท่องเที่ยวอิเล็กทรอนิกส์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พนักงานหรือลูกจ้างในอุตสาหกรรมจะต้องส่งเสริมให้มีความรู้จากการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้จากการทำงานเพื่อผลักดันแนวคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative thinking) การแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ โดยการสร้างเครือข่ายกับองค์กรอื่นๆ จะทำให้ได้รับความรู้ และความคิดสร้างสรรค์จากคนนอกวงการได้มากขึ้น ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ ฮอลล์ และวิลเลียม (Michael Hall and Allan Williams. 2008: 11) ที่ได้อธิบายถึงคุณสมบัติของการสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยวว่าจะมีลักษณะโดดเด่นด้านการบริการใน 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านความร่วมมือของผู้ผลิตและผู้บริโภค 2) ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ 4) ปัจจัยด้านองค์การ

ภาพประกอบ 9 แสดงคุณสมบัติของการท่องเที่ยวและการสร้างนวัตกรรมการท่องเที่ยว

ที่มา: ดัดแปลงจาก Michael Hall; & Allan Williams. (2008: 13)

1. ปัจจัยด้านความร่วมมือของผู้ผลิตและผู้บริโภค ความสัมพันธ์ของผู้ผลิตกับผู้บริโภค ความร่วมมือของผู้ผลิตบริการและผู้บริโภค การท่องเที่ยวที่ไม่มีตัวตนส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยการท่องเที่ยวจะถูกกำหนดและสร้างขึ้นจากประสบการณ์จากการได้รับการบริการการท่องเที่ยวในช่วงเวลาของการท่องเที่ยวเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้รับบริการ ดังนั้นความร่วมมือของผู้ผลิตและผู้บริโภคจึงมีความสำคัญมากในธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวและสารสนเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นต้องพึ่งพาการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของข้อมูลที่ให้กับนักท่องเที่ยวหรือข้อมูลที่ได้ตามบริษัทท่องเที่ยวเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญระดับแนวหน้าเกี่ยวกับการพัฒนาระบบไอทีในการส่งข้อมูลและของระบบสารสนเทศอย่างมาก แต่ในขอบเขตสำหรับนวัตกรรมในที่นี้เป็นการพิจารณาวัตกรรมการท่องเที่ยวที่จะต้องมีเทคโนโลยีขั้นสูงและมีระบบสัมผัสสูง เพราะการลงทุนในด้านไอทีจะต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอ โดยเน้นการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวให้มากขึ้น ซึ่งปัจจัยด้านนี้จะมีความสำคัญเทียบเท่ากับปัจจัยทรัพยากรมนุษย์

3. ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ แรงงานก็มีส่วนสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างมาก การเลือกจ้างคนงานที่มีคุณภาพ และมีความเหมาะสมกับอัตราค่าจ้างและการบริการการท่องเที่ยว ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะคนในชุมชนจะต้องสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ปกป้อง ธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของตนเอง

4. ปัจจัยด้านองค์การ ความสำคัญในการท่องเที่ยวมักจะถูกเชื่อมโยงในรูปแบบของการจัดการ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมกระบวนการผลิตภัณฑ์และการตลาด ตัวอย่างเช่น กลุ่มโรงแรมสามารถใช้วิธีการจัดการหลายๆ เว็บไซต์เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มความรู้ ความเชี่ยวชาญของพวกเขา รูปแบบใหม่ของบริการยังมีความสำคัญอย่างมาก โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงของแพคเกจทัวร์: การบริการที่มีการเพิ่มเติมสิ่งแปลกใหม่อาจจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น หรือบริการบางอย่างอาจถูกตัดออกเพื่อลดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้การแข่งขันกับผู้ให้บริการหลายอย่างและมีความแตกต่างก็เป็นส่วนสำคัญของการบริการการท่องเที่ยว ซึ่งอาจมีการประสานงานผ่านทางเว็บของเครือข่ายทางเศรษฐกิจและสังคมการสื่อสาร โดยเฉพาะผู้ผลิตที่กำลังมองหาสิ่งที่จะผลตอบแทนให้กับลูกค้าทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม ดังนั้นแนวคิดการสร้างเครือข่ายขององค์กรจึงได้กลายเป็นจุดสำคัญของบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของนวัตกรรมการท่องเที่ยว

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรม การท่องเที่ยว ในการพัฒนาการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อยู่บนฐานวัฒนธรรมเป็นการกำหนดมรดกทางวัฒนธรรม และองค์ความรู้ของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเองมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ โดยต่อยอดมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างอย่างเด่นชัด และมีความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น ในกรณีของกระบวนการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างสรรค์ในชุมชนไทย

พวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก นั้นจะช่วยให้เห็นถึงการนำวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างสรรค์ร่วมกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นตัวแทนวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และเกิดขึ้นในชุมชนเอง เช่น การทำไข่เค็มใบเตย ไข่เค็มเป็นภูมิปัญญาของคนไทยพวนมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการถนอมอาหารอย่างหนึ่ง และถือเป็นภูมิปัญญา ที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาช้านาน ปัจจุบันชาวไทยพวนได้มีการพัฒนา ให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการค้า มีรสชาติและกลิ่นที่แตกต่างกันออกไปด้วยการผสมใบเตยจะทำให้ ไข่เค็มมีกลิ่นหอมของใบเตย ซึ่งมีจำหน่ายในรูปของไข่เค็มใบเตยที่วัดฝั้ดคลอง หมู่บ้านฝั้ดคลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้มา โดยการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นั้นแสดงว่า การท่องเที่ยวทั้งสองรูปแบบนี้มีความแตกต่างกัน

ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยววัฒนธรรมนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากการแบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวขององค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nation World Tourism Organization: UNWTO) ตามลักษณะแหล่งท่องเที่ยว (Goeldner and Ritchies, 2006. อ้างใน ภัยมณี แก้วสง่า และนิศาชล จันทศิริ. 2555.) จะเห็นได้ชัดว่ารูปแบบการท่องเที่ยว วัฒนธรรมนิเวศนั้นจะเน้นการเดินทางไปชมวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม (Historical Tourism) วัฒนธรรม ประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) และชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) ซึ่งมีทิศทางเดียวกันกับ แนวคิดของ Valene Smith (2001) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเป็นการท่องเที่ยว เพื่อชมวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ได้แก่ ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการ พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย

สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวกับชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวโดยเรียนรู้จากประสบการณ์ ตรง และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งมี ทิศทางเดียวกับแนวคิดของ Richards (2010) ที่ได้อธิบายไว้ว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็น รูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วน ร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด เพื่อ ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษากล่าวได้ว่าการบูรณาการระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม กลายมาเป็นการท่องเที่ยววัฒนธรรมนิเวศ ซึ่งเป็นพื้นที่ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นั้นเอง เพราะการท่องเที่ยว 2 แบบ จะมุ่งเน้นการขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น และยังคงดำรง

รักษาเนื้อหาทางวัฒนธรรม ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยววัฒนธรรมนิเวศกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีอยู่ 2 ประเด็นที่แตกต่างกันอย่างเด่นชัด ดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยววัฒนธรรมนิเวศ	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ทรัพยากรการท่องเที่ยว	มรดกวัฒนธรรม (Built heritage) พิพิธภัณฑ์ (Museums) อนุสรณ์สถาน (Monuments) หาดทราย (Beaches) ภูเขา (Mountains)	ภาพลักษณ์ (Image) อัตลักษณ์ (Identity) วิถีชีวิต (Lifestyles) บรรยากาศ (Atmosphere) เรื่องเล่า (Narratives) การสร้างสรรค์ (Creativity) สื่อ (Media)
นักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวน้อย ส่วนใหญ่จะเน้นการชม และถ่ายภาพ	นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น

จากตาราง 5 จะเห็นว่าปัจจัยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะนำไปสู่การสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งเน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับชุมชนและนักท่องเที่ยวให้มีความรับผิดชอบต่ออนุรักษธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

จากศึกษาข้างต้นนั้นการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จะเห็นว่ากระบวนการจัดการอยู่บนพื้นฐานการท่องเที่ยววัฒนธรรมนิเวศ นอกจากปัจจัยพัฒนาดังกล่าวมาแล้วนั้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวยังจะต้องคำนึงถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้วย ดังที่ Mill and Morrison (1995:201-202) ได้กล่าวถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้น จะประกอบไปด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว คือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม มีอัตลักษณ์ เอกลักษณ์

2. สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้นำประชาชนไปยังแหล่งท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวก และบริการต่างๆ เมื่อนักท่องเที่ยวไปถึงยังสถานที่ดังกล่าวแล้วจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนักท่องเที่ยวยามเดินทางห่างไกลจากบ้าน ต้องการสิ่งจำเป็น

หลายอย่างในการตอบสนองความต้องการของชีวิตต้องการที่พัก อาหาร การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเดินทาง ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการ เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด สถานที่นัดพบการ ฯลฯ และปัจจัยพื้นฐาน (Mill, 1990:24-26)

3. การขนส่ง การท่องเที่ยวเกิดจากการที่ประชาชนต้องการเดินทางไปสู่สถานที่ซึ่งมีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ภูมิอากาศและภูมิประเทศเพื่อสัมผัสสิ่งที่แปลกออกไปจากประสบการณ์เดิม ดังนั้นการขนส่งจึงเป็นสิ่งสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว สะดวกสบายและปลอดภัยความแตกต่างของลักษณะทางภูมิศาสตร์

4. การต้อนรับ การต้อนรับนักท่องเที่ยวของประชาชนแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันออกไป การต้อนรับเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการกลับไปยังสถานที่เดิม ความประทับใจที่เขาได้รับ เกิดจากการต้อนรับของประชาชน หรือพนักงานหรือบริการในพื้นที่มากกว่าสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นพื้นที่ใดเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวอาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดเจตคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยวได้หลายประการ และเน้นให้เห็นว่างานบริการมีลักษณะพิเศษ ซึ่งต้องใช้แรงงานคนที่มีความสุภาพอ่อนน้อม ซื่อสัตย์ รวดเร็ว ว่องไว บุคลิกดี และมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นพร้อมจะรับใช้บุคคลอื่นตลอดเวลา โดยมีได้คิดค่าตอบแทนเป็นหลักสำคัญ

จากการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวข้างต้นผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การวัดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาใช้ในการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดเกณฑ์การวัดศักยภาพหรือมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ร่วมกับสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ว่าการที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเข้าไปเยี่ยมชมในแหล่งท่องเที่ยวใดนั้น แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความดึงดูดใจและความน่าสนใจอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวได้ ซึ่งศักยภาพในการดึงดูดใจสำหรับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประกอบด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง ความปลอดภัย และความสามารถในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจแล้ว แหล่งท่องเที่ยวควรมีศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวด้วย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และการสนับสนุนทางด้านนโยบาย ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การที่แหล่งท่องเที่ยวจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้น การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญ ทั้งในด้านการจัดการด้านการอนุรักษ์ การฟื้นฟูสภาพของแหล่งท่องเที่ยว การมีมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับตัวแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดการด้านการบริการและ

การจัดกิจกรรม ด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสม (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2549)

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำเกณฑ์การประเมินดังกล่าวมาประยุกต์เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยพิจารณาจากเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เน้นการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ มีความเข้าใจต่อวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของท้องถิ่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ นั้น เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรงจากการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการรักษาวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวนั้น ซึ่งการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวในครั้งนี้ได้นำเกณฑ์การประเมินของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหลัก มี 3 องค์ประกอบ (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา มีความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม และจากการที่วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมของมนุษย์ที่สั่งสมมาแต่อดีตและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น ความสามารถในการสืบทอดทางวัฒนธรรม ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความผูกพันต่อท้องถิ่น และความเข้มแข็งในการรักษาวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ ซึ่งเป็นจุดเสริมศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ อีกทั้งศักยภาพในทางกายภาพและการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวด้วยสำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 7 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ 2) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี 3) ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม 4) ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ 6) ความผูกพันต่อท้องถิ่น 7) ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์

2. ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว 3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมนั้นๆ ให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งวัฒนธรรมอาจมีความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวสูง แต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยวทำให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วยสำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
2. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพในการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว
2. การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว
3. การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด กฏ3619 . พิจารณาดัดสนใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว มี 2 ด้าน ดังนี้

1. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่
 - 1) การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
 - 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่
 - 3) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว
2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 ดัชนีชี้วัด ได้แก่
 - 1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว
 - 2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
 - 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก
 - 4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
 - 5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งนี้นอกจากการศึกษาปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการศึกษาพฤติกรรม ความพึงพอใจ ความต้องการ และของ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

5. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม ความพึงพอใจ และความต้องการของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวทั้งรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวจะเป็นพฤติกรรมภายนอก (Tourist's Overt Behaviour) ที่ผู้อื่นสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส เช่น การพูด การเดิน และการกระพริบตา ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยว (Tourist's Covert Behaviour) เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ภายในร่างกายรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน เช่น การได้ยิน การเข้าใจ การรู้สึกโกรธ และการคิด (ชัยพร วิชชาวุธ. 2523: 1) โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เป็นการแสดงออกในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว อาจจะเป็นคำพูด การกระทำ สีหน้า หรือท่าทาง เช่น การเอี่ยม ชมแหล่งท่องเที่ยวถ่ายรูป รับประทานอาหาร เป็นต้น การแสดงออกนั้นอาจมีรากฐานมาจากอุปนิสัยหรือความต้องการพื้นฐานของแต่ละคน ที่อาจจะคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันหรืออาจจะมาจากสิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ที่ได้รับในขณะนั้น (โสภา ชูพิกุลชัย. 2521:1) ดังที่ มนตรี ปรางสูงเนิน. (2551: 9) ได้อธิบายเกี่ยวกับการกระทำว่าการกระทำใดๆ ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ ได้แก่

1. บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล
2. ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่
3. วัฒนธรรมในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่
4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวนั้นมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 7 ประการ คือ (ชวัลนุช อุทยาน.

(2009)

1. เป้าหมาย หมายถึง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวทุกๆ พฤติกรรม จะต้องมียุทธศาสตร์ในการกระทำ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มอนุรักษ์ต้องการ เจริญเติบโตโดยการแสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเดินทางท่องเที่ยวโดยที่สภาพแวดล้อมในสถานที่ตนเดินทางยังคงสภาพความสมบูรณ์ของระบบนิเวศดั้งเดิม

2. ความพร้อม หมายถึง ความมีวุฒิ และความสามารถในการทำกิจกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มที่รักความผจญภัย นิยมไต่เขา ปีนหน้าผาต้องมีความพร้อมทั้งสภาพร่างกายและจิตใจแล้วสามารถจะทำกิจกรรมที่ตนชอบได้

3. สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์หรือโอกาสที่เอื้ออำนวยให้เลือกกระทำการกิจกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการ เช่น การท่องเที่ยวตามหมู่เกาะ ควรกระทำในยามคลื่นลมสงบ ไม่ควรทำในขณะที่มีพายุฝนฟ้าคะนอง

4. การแปลความหมาย หมายถึง วิธีการคิดแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่พอใจมากที่สุด ในสถานการณ์หนึ่งๆ เช่น เวลาสิบสองนาฬิกา เป็นเวลาที่นักท่องเที่ยวควรเป็นเวลาให้นักท่องเที่ยวควรหยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

5. การตอบสนอง คือ การตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ตนได้ตัดสินใจเลือกสรรแล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เช่น นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวในวันหยุด เพื่อพักผ่อน ดังนั้นนักท่องเที่ยวจะต้องวางแผนการเดินทาง และจัดการดำเนินการล่วงหน้า ในการกระทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตั้งแต่กิจกรรมการกำหนดสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการเดินทาง กิจกรรมการจองที่พัก เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

6. ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ ผลจากการกระทำหนึ่งๆ อาจได้ผลตามที่คาดหมายไว้ หรืออาจตรงกันข้ามกับความคาดหวังที่ตั้งใจไว้ เช่น นักท่องเที่ยวได้มีกำหนดการเดินทางไว้เพื่อมาพักผ่อนวันหยุดในประเทศไทย แต่ปรากฏว่าในเวลานั้นเกิดการชุมนุมที่สนามบิน และทำให้สนามบินต้องปิดทำการ เครื่องบินไม่สามารถลงจอดได้ มีผลลัพธ์ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถบรรลุผลตามที่คาดหมายไว้ได้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่กระทำลงไปไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ จึงต้องกลับมาแปลความหมาย ไตร่ตรอง เพื่อเลือกหาวิธีใหม่ๆ มาตอบสนองความต้องการ หรืออาจจะเลิกความต้องการไป เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกินความสามารถ เช่น การก่อวินาศกรรมในเมืองมูไบ ประเทศอินเดียในเดือนพฤศจิกายน ปี 2008 นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะเดินทางไปเมืองดังกล่าว จะต้องเกิดความผิดหวังเพราะเกิดความกังวลด้านความปลอดภัย และอาจล้มเลิกความตั้งใจในการเดินทาง หรืออาจเปลี่ยนเส้นทางไปเมืองอื่นที่ปลอดภัยกว่า

จากการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวข้างต้นจะเห็นว่าพฤติกรรมเป็นการกระทำของบุคคลที่แสดงให้เห็นทั้งจากภายในจิตใจ และภายนอก เป็นการกระทำที่แสดงออกมาทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว โดยบุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้ ทั้งนี้พฤติกรรมจะแตกต่างกันอย่างน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับลักษณะ และประสบการณ์ของแต่ละคน หรือมีลักษณะประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน อาทิ เพศ อายุ สถานภาพ ครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะงานประชากรศาสตร์เป็นลักษณะที่สำคัญ และสถิติที่วัดได้ของประชากรและช่วยในการกำหนด ตลาดเป้าหมาย ในขณะที่ลักษณะด้านจิตวิทยาและสังคม วัฒนธรรมช่วยอธิบายถึงความคิด และความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายนั้น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2546) ข้อมูลด้านประชากรจะสามารถเข้าถึง และมีประสิทธิผลต่อการกำหนดตลาดเป้าหมายคนที่มี ลักษณะประชากรศาสตร์ต่างกันจะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกัน โดยวิเคราะห์จากหลายปัจจัย ดังนี้ (Wilo Goidhaborsadore; & Yates. 2002: 114)

1. เพศ เป็นลักษณะทางประชากรที่บุคคลได้รับมาแต่กำเนิดในประชากรกลุ่มใดๆ ก็ตาม จะประกอบด้วย ประชากรเพศชาย (Male) และประชากรเพศหญิง (Female) ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีจำนวนที่ใกล้เคียงกันเพราะธรรมชาติได้สร้างความสมดุลทางเพศมาให้กับประชากรทุกกลุ่มเพศ เป็น

ปัจจัยพื้นฐานด้านร่างกายที่แตกต่างกันของบุคคลเป็นสภาพที่มีมาแต่กำเนิดของบุคคลเมื่อเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพศจะเป็นกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัยก็มีความแตกต่างกันด้วยความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกันกล่าว

2. อายุ เป็นคุณลักษณะทางประชากรอีกลักษณะหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาของการมีชีวิตอยู่หรือตามวัยของบุคคล เป็นลักษณะประจำตัวบุคคลที่สำคัญมากการมีประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาแตกต่างกันหรืออีกประการหนึ่งคือ อายุจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสนใจในประเด็นต่าง ๆ เช่น เรื่องการเมือง ความสนุกสนาน การเตรียมตัวสร้างอนาคต เป็นต้น นอกจากนี้ก็จะชี้ให้เห็นอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไปในกลุ่มคนที่มีวัยต่ำกว่า เนื่องจากกระบวนการคิดและตัดสินใจที่ผ่านการกลั่นกรองจากประสบการณ์ของช่วงวัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการคิดและการควบคุมทางอารมณ์ของแต่ละช่วงอายุของบุคคล

3. ระดับการศึกษาบ่งบอกถึงความสามารถในการเลือกรับข่าวสารและอัตราการรู้หนังสือ ระดับการศึกษาจะทำให้คนมีความรู้ ความคิด ตลอดจนความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ กว้างขวางลึกซึ้งแตกต่างกันออกไป การศึกษาทำให้เกิดความแตกต่างทาง ทักษะคิดคำนวณ และคุณธรรมความคิดอีกเช่นกัน

4. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม จะเป็นเครื่องชี้ถึงเรื่องที่กลุ่มจะสนใจรับรู้ข่าวสารบุคคล ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต่างกันทั้งการประกอบอาชีพ รายได้ศาสนา รวมไปถึงสถานภาพสมรสย่อมส่งผลต่อการรับสารที่ต่างกัน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและครอบครัว รายได้ของบุคคลแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญแสดงถึงการมีศักยภาพในการดูแลตนเอง บ่งบอกถึงอำนาจการใช้จ่าย ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงจะมีโอกาสที่ดีกว่าในการแสวงหาสิ่งที่เป็น ประโยชน์ต่อการดูแลตนเองผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำจะมีการศึกษาน้อยทำให้มีข้อจำกัดในการรับรู้ เรียนรู้ ตลอดจนการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการดูแลตนเอง รวมถึงสถานภาพสมรส คือ การครองเรือน แบ่งออกได้เป็น คนโสด สมรส หม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ลักษณะความแตกต่างด้านขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อถือทางด้าน ศาสนาย่อมมีอิทธิพลต่อสถานภาพการสมรส ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสาร สถานภาพสมรส ของบุคคลจะบ่งบอกถึงควมมีอิสระในการตัดสินใจและอิทธิพลต่อกระบวนการคิดการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารสตรีที่สมรสแล้วและสตรีที่ยังโสดย่อมมีกระบวนการรับรู้ข่าวสารที่ต่างกันอันเนื่องมาจากสภาพครอบครัว และอิทธิพลของจำนวนบุคคลรอบข้าง

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นว่าลักษณะประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยหนึ่งในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ มากน้อยเพียงใด เพราะลักษณะประชากรศาสตร์และประสบการณ์การท่องเที่ยวของแต่ละคนไม่เท่ากัน หรือมีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ต่างกัน โดยเฉพาะรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยทัศนคติหรือความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างมากในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นี้

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incentive) และพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการ (McCormick. 1995.) ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกในทางบวก หรือความรู้สึกในทางลบก็ตาม ความรู้สึกในทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ (Shelly.1975) ส่วนทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพของความพึงพอใจ (Vroom. 1964) ซึ่งความผิดหวังเกิดจากการเปรียบเทียบการรับรู้กับความหวัง ในผลลัพธ์ของสิ่งที่ต้องการถ้าการรับรู้ต่อสิ่งที่ต้องพอดีกับความคาดหวัง ลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจ (Kotler. 2000) ความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้ล้วนหมายถึงผลที่ได้รับจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมใน สิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพของความไม่พึงพอใจ ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นความรู้สึกขั้นสุดท้าย (end-state in felling) ที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ Harvey Wallestein (1971) เป็นความรู้สึก (Felling) มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความต้องการ (Wants) หรือแรงจูงใจ (Motivation) (Benjamin B. Wolman.1973) แรงจูงใจของมนุษย์ที่ตั้งอยู่บนความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic needs) มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ (Incentive) และพยายามหลีกเลี่ยงในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ (Joseph Tiffing; & Esnest J. McCormick. 1965)

จากความหมายของความพึงพอใจ ที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นสภาพแวดล้อมความต้องการที่ได้รับการตอบสนองเกิดเป็นความรู้สึกที่ดี ที่ชอบ ประทับใจ ที่มีต่อสิ่งนั้นๆ เมื่อพอใจสิ่งใดแล้วก็จะแสดงออกทางพฤติกรรม โดยเข้าร่วมกับกิจกรรม อุตสาหกรรมการ แรงใจ และสติปัญญา ที่จะกระทำในกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ความพึงพอใจยังเป็นทัศนคติของบุคคลที่ให้ค่าของความรู้สึกเป็นไปในทางบวก ถ้าหากสิ่งที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้เป็นไปดังที่คาดหวัง ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยการแสดงออกเป็นพฤติกรรม เช่น สีหน้า คำพูด และพฤติกรรม

ดังนั้นในการวิจัยนี้ จึงมุ่งที่จะเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เพื่อให้ทราบทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมมาท่องเที่ยวซ้ำในอนาคต

นอกจากการศึกษาพฤติกรรม และความพึงใจของนักท่องเที่ยว ความต้องการของนักเที่ยวก็มีความสำคัญในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกกว่าต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมเรียนรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทใดบ้าง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ผ่านมาแสดงถึงผลกระทบในทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) อาทิ Cohen (1996) ซึ่งให้เห็นถึงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางชาติพันธุ์และการท่องเที่ยวทางเพศในประเทศไทยซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลกระทบทางลบทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับกว้าง Pleumarom (2002) ซึ่งเห็นว่าการท่องเที่ยวในภูมิภาคแม่น้ำโขง ทั้งในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แม้ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตัวเลขเศรษฐกิจให้เติบโตขึ้น แต่ขณะเดียวกันการท่องเที่ยวแบบมวลชนในภูมิภาคนี้ได้ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนต่อภูมิภาคและชุมชน Jessisa Harriet Pfanner (2011) ซึ่งเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมของเราเรียกร้องให้นวัตกรรมในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและการบริการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ซึ่งเป็นสาขาของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมาช่วยให้ในการทำงานมากขึ้นและเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์อย่างแท้จริงกับเจ้าของวัฒนธรรมท้องถิ่น อาทิเช่น การจัดกิจกรรมกลั่นกรองโบราณคดีที่บ้าน Nash & Place ใน Stratford-upon-Avon ผู้เข้าชมจะได้รับความรู้เกี่ยวกับโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้น

ดังนั้นจึงมีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่เพื่อลดผลกระทบเหล่านั้น อาทิ Siow-Kian Tan, Shiann-Far Kung and Ding-Bang Luh. (2012) ได้นำเสนอผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการสร้างสรรค่นั้น ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยว คนในชุมชน สิ่งแวดล้อม และผลิตภัณฑ์บริการ การมีส่วนร่วมในประสบการณ์นั้น โดยใช้สติ ความรู้ ความต้องการ และ'ความคิดสร้างสรรค์' ภายในตัวของนักท่องเที่ยวเอง ซึ่งจะเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงที่ได้จากความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง ในขณะที่ ปิรันธ ชินโชติ และธีระวัฒน์ จันทิก (2559) ได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Destination) 2) ผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneur) 3) ชุมชนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Locals) 4) กิจกรรม หรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์ (Creative Activities & Products) 5. การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (Creative Communication) ซึ่งผลงานวิจัยของภัทรพงศ์ อินทรกำเนต (2553) ยังได้สนับสนุนแนวคิดเพิ่มเติมว่านวัตกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีบทบาทเหล่านั้น และบริบทเชิงสถาบันที่เกี่ยวข้องถึงแม้จะมีความแตกต่างกันแต่มีองค์ประกอบแห่งความสำเร็จที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ บทบาทของผู้นำในฐานะผู้ริเริ่ม ผู้โน้มน้าว ชักจูงและประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การยอมรับและประยุกต์ความรู้จากภายนอก ความยืดหยุ่น และพลวัตของแหล่งท่องเที่ยว และการรักษาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ เมื่อนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการเฉพาะที่แตกต่างกัน บุคลากรที่อยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงต้องมีคุณสมบัติบางประการที่ต้องพัฒนาเป็นพิเศษ คือ ความสามารถในการเรียนรู้และสร้างแรงจูงใจด้วยตัวเอง มีจิตสาธารณะ และมีวิถีชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่และมีเครือข่ายทางสังคมกว้างขวาง

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว ดังผลการวิจัยที่นักวิชาการหลายท่านได้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้

Marichela Sepe; & Giovanni Di Trapani (2009) ได้ค้นพบว่าความคิดสร้างสรรค์มีปัจจัยการฟื้นฟูเมืองและวัฒนธรรมโดยชุมชนในท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการบูรณาการในทุกระดับ และพบว่าปัจจัยที่จำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในขณะที่กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556) ได้ค้นพบว่า ปัจจัยสำคัญที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวต้องมีชื่อเสียงมีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่นั้นๆ ที่มีอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์สอดคล้องกับการศึกษาของเฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน (2554) ที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์ของบุคคล ประกอบด้วย การรับรู้การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ขององค์กร ประสิทธิภาพภายในตนเองเชิงสร้างสรรค์เชิงทางจิต และเชิงทางอารมณ์ รวมทั้งนำเสนอแนวทางการส่งเสริม ความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ Teresa M. Amabile (1996) ได้ค้นพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความคิดสร้างสรรค์นั้น ประกอบด้วย 5 ประการ คือ การสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ภายในองค์กรซึ่งมีผลกระทบเชิงบวกกับความคิดสร้างสรรค์ ความมีอิสระ และทรัพยากรการท่องเที่ยว ยิ่งรับรู้ว่าจะสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ซึ่งมีผลกระทบเชิงบวกกับความคิดสร้างสรรค์ แรงกดดันด้านภาระของงานมีผลกระทบเชิงลบกับความคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่แรงกดดันด้านความท้าทายเป็นแรงกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการขัดขวางขององค์กรในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ และผลการศึกษาของสุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2557) ได้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จ และจะเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความ ยั่งยืนของชุมชนก็คือ ชุมชนต้องมีความตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม และ/หรือ ธรรมชาติ ของตนเองและขณะเดียวกันก็มีความพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว ผ่านการทำกิจกรรม ร่วมกันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะสร้างความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ที่ เป็น เจ้าของบ้านและจะก่อให้เกิดความจดจำประทับใจอย่างลึกซึ้งถึง “จิตวิญญาณ” ของพื้นที่ของการ ท่องเที่ยวและผลที่จะตามมาในท้ายที่สุดก็คือความสมดุลในทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบันยังส่งผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต ดังกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2556) ได้ชี้ให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่นิยมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 25-34 ปี สถานะโสดนิยม การศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-30,000 บาท รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด รองลงมา เป็นกลุ่มอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และนักเรียน/นักศึกษา มีวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและผ่อนคลายความเครียดมากที่สุด เดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเองมากกว่ามากับบริษัททัวร์ และมักจะเดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน/เพื่อนร่วมงานมากที่สุด ซึ่งค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เฉลี่ยในแต่ละครั้ง น้อยกว่า 1,000 บาท ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวค้างคืน 2 คืน กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ คือ ศาสนสถาน/วัด มากที่สุด รองลงมา คือพิพิธภัณฑ์ งานประเพณี/เทศกาล ตลาดน้ำ และ งานฝีมือ/หัตถกรรม โดยรับทราบข้อมูลจากสื่อด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ เพื่อน/ญาติ/ครอบครัว อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ นิตยสาร หนังสือ/คู่มือท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีปัจจัยการเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคสื่อ โดยชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นและยังส่งผลต่อการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ลดลง ผู้คนจะมองหาความบันเทิงจากสื่ออินเทอร์เน็ตมากกว่าจากสื่อโทรทัศน์ การพัฒนาโดยการนำแนวคิดใหม่ๆ (Innovative Idea) เข้ามาใช้ในการสื่อสารแบบดั้งเดิม และเมื่อคนเราได้เสพเทคโนโลยีมากขึ้นจนถึงระดับหนึ่ง จะเกิดความต้องการเรื่องราว (Content) มากขึ้นเกิดการผสมผสานระหว่าง “เรื่องราวในอดีต” กับเทคโนโลยีในปัจจุบันมากขึ้น

จากข้อมูลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นจะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิจัย การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกต่อไป

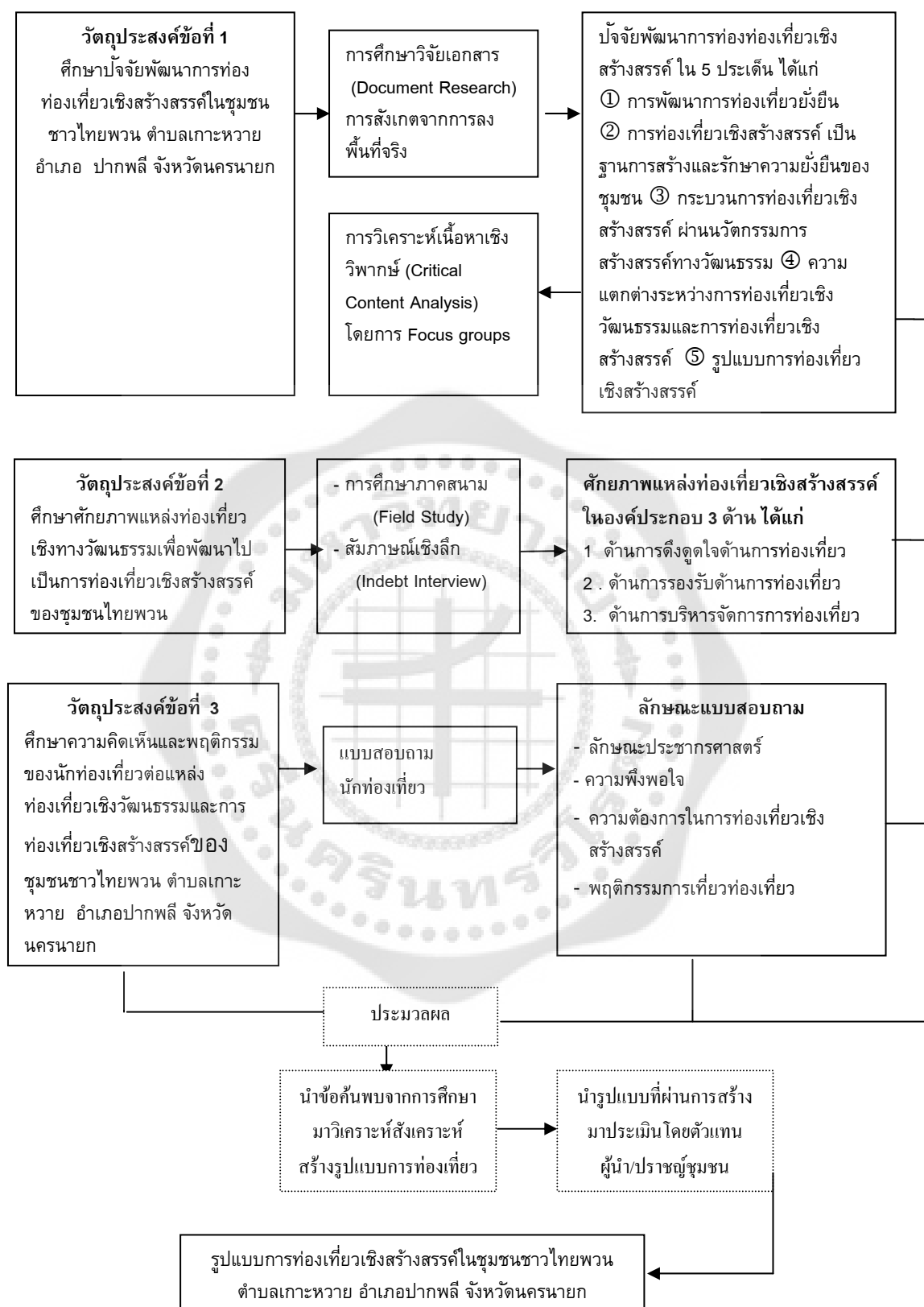
บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน
5. เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ภาพประกอบ 9 การดำเนินงานวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ประชากรศาสตร์และกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ได้แก่ ตัวแทนจากผู้นำ/ปราชญ์ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน การเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธี Snowball Sampling เริ่มต้นจากหัวหน้าชุมชนเจ้าอาวาสวัดฝั่งคลองเป็นผู้แนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน ดังนี้

1.1 ตัวแทนผู้นำ/ปราชญ์ชุมชน จำนวน 4 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชนอาวุโส ผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ใหญ่บ้าน

1.2 ภาครัฐ จำนวน 2 คน ได้แก่ ตัวแทนจากส่วนจังหวัด ตัวแทนจากโรงเรียนในตำบลเกาะหวาย

1.3 ภาคเอกชน จำนวน 2 คน ได้แก่ ตัวแทนจากที่โฮมสเตย์ และตัวแทนจากร้านอาหารและของที่ระลึกในตำบลเกาะหวาย

1.4 ประชาชนชาวไทยพวน จำนวน 2 คน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษามาตั้งแต่เกิด หรืออาศัยอยู่ยาวนานกว่า 50 ปี

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวหรือเคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เคยเดินทางมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เนื่องจากจำนวนของประชากรดังกล่าวไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (ศิริชัย กาญจนวาสีและคณะ. 2537:106) จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Non-Probability Sampling (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2549: 62)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

1. สมุดบันทึกผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยเอกสาร (documentary Research) เพื่อหาประเด็นหลักเกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การกำหนดตัวแปรปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วหาประเด็นหลักที่ได้ไปทำการสังเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ โดยการ Focus groups ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ทำให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดตัวแปรในการกำหนดปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ที่จะนำไปเป็นฐานสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-debt-interview) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Questionnaire) (ภาคผนวก ก) ใช้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนไทยพวน ได้แก่ ตัวแทนจากภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน ผู้นำ/ปราชญ์ชุมชน และประชาชนชาวไทยพวน จำนวน 10 คน เกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (ดัดแปลงจากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับ สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) มีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มี 2 ประเด็น คือ

1. ศักยภาพการมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ในประเด็นความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี และความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2. ศักยภาพสภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม ในประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ มี 2 ประเด็น คือ

1. ศักยภาพในการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในประเด็นการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2. ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยว ในประเด็นการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนได้รายได้จากการท่องเที่ยว แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เมื่อที่ปรึกษาดูตรวจสอบแล้วก็นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา และตามโครงสร้าง จนได้แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์พร้อมนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย

- 2.1 แบบสัมภาษณ์
- 2.2 เทปบันทึกเสียง
- 2.3 กล้องบันทึกภาพ
- 2.4 สมุดจดบันทึก

3. แบบสอบถามนักท่องเที่ยว เป็นใช้แบบสอบถามชนิดตนเอง (Self-Administered Questionnaire) ใช้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวหรือเคยมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เกี่ยวกับข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ ความพึงพอใจ ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน แล้วนำแบบสอบถามไปให้ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เมื่อที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วก็นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา และตามโครงสร้าง และทำการทดสอบเครื่องมือวิจัย (Try out) โดยการแจกแบบสอบถามชนิดตนเองแก่นักท่องเที่ยวจำนวน 30 ราย การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามในส่วนของความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficiency) ของครอนบัค (Cronbach) นั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2548) ค่าอัลฟาที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 มาก แสดงว่ามีความเชื่อถือมาก จากการ Try out ได้ค่าอัลฟาจากทุกประเด็นในแบบสอบถามในส่วน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สอบถามความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 ส่วนที่ 2 สอบถามความต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98 ซึ่งจะแสดงถึงความน่าเชื่อถือที่ยอมรับได้ (Nunnally, 1978) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบ Nominal Scale และ Ordinal Scale ให้เลือกตอบจากข้อย่อยแต่ละทางเลือก

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ใน 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม 2) ด้านร้านอาหารและเครื่องดื่ม 3) ด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ 4) ด้านผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและร้านขายของที่ระลึก 5) ด้านการคมนาคม 6) ด้านศูนย์บริการการท่องเที่ยว 7) ด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ โดยแบบสอบถามจะมีลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันตรภาค (Interval Scale) ตามวิธีวัดของ Renisi Likert 5 ระดับ ดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	เกณฑ์ประเมิน	5 คะแนน
ความพึงพอใจมาก	เกณฑ์ประเมิน	4 คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	เกณฑ์ประเมิน	3 คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	เกณฑ์ประเมิน	2 คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	เกณฑ์ประเมิน	1 คะแนน

ส่วนที่ 3 ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี ในด้านรูปแบบ ได้แก่ ระยะเวลาของโปรแกรมท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมและเรียนรู้ในกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน งานเทศกาล ประเพณี การแสดงพื้นเมือง พิธีกรรม พิพิธภัณฑสถาน กิจกรรมในเชิงศาสนา วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยแบบสอบถามจะมีลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันตรภาค (Interval Scale) ตามวิธีวัดของ Renisi Likert 5 ระดับ คือ ต้องการมากที่สุด ต้องการมาก ต้องการปานกลาง ต้องการน้อย ต้องการน้อยที่สุด

ความต้องการมากที่สุด	เกณฑ์ประเมิน	5 คะแนน
ความต้องการมาก	เกณฑ์ประเมิน	4 คะแนน
ความต้องการปานกลาง	เกณฑ์ประเมิน	3 คะแนน
ความต้องการน้อย	เกณฑ์ประเมิน	2 คะแนน
ความต้องการน้อยที่สุด	เกณฑ์ประเมิน	1 คะแนน

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยศึกษาพฤติกรรมพื้นฐานวัฒนธรรม ประเพณี อาชีพของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม และศึกษาว่านักท่องเที่ยวซื้อสินค้าบริการอะไร ทำไม ถึงซื้อบริการนั้น ซื้อบริการเมื่อไร ซื้อบริการที่ไหน ซื้อบริการบ่อยแค่ไหน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบ Nominal Scale และ Ordinal Scale ให้เลือกตอบจากข้อย่อยแต่ละทางเลือก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการศึกษาวิจัยเอกสาร (Document Research) การศึกษาภาคสนาม (Field Study) การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการสอบถามความพึงพอใจ ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานลำดับ ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research)

การวิจัยเอกสาร (documentary Research) เป็นการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารวิจัย ทบทวนวรรณกรรม เพื่อหาประเด็นหลักเกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นำไปสู่การกำหนดตัวแปรปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้ประเด็นหลัก 5 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน 2) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน 3) กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านนวัตกรรมการสร้างสรรคทางวัฒนธรรม 4) ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แล้วนำ 5 ประเด็นหลักนี้ไปทำการสังเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) เพื่อให้ได้ตัวแปรในการกำหนดปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. การศึกษาวิจัยภาคสนาม (Field Study)

2.1 ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน เพื่อประเมิน ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และด้านศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 เมื่อวันที่ 13-27 กรกฎาคม 2556 ตามสถานที่นัดสัมภาษณ์ ดังนี้

วันที่ 13 กรกฎาคม 2556 สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ณ พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัด
ฝั้ดคลอง

วันที่ 27 กรกฎาคม 2556 สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน ณ ศูนย์ทอผ้าไทยพวน
วัดบ้านใหม่

2.2 แจกแบบสอบถามความพึงพอใจ ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนไทยพวน จำนวน 400 คน ตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 เมื่อวันที่ 10 มกราคม – 30 ตุลาคม 2556 ในงานเทศกาล ประเพณี และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ของชาวไทยพวน ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว จำนวนแตกต่างกัน ตามสถานที่ต่อไปนี้

2.2.1 พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดฝั้ดคลอง เก็บข้อมูลได้ จำนวน 55 ชุด

2.2.2 ลานแสดงวัฒนธรรมวัดฝั้ดคลอง เก็บข้อมูลได้ จำนวน 62 ชุด

2.2.3 พิธีเปิดพิธีเปิดศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั้ดคลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอ
ปากพลี จังหวัดนครนายก วัดฝั้ดคลอง เก็บข้อมูลได้ จำนวน 164 ชุด

2.2.4 งานประเพณีสารทพวน ประจำปี 2556 ณ วัดบ้านใหม่ เก็บข้อมูลได้
จำนวน 38 ชุด

2.2.5 รอยพระพุทธรบาท วัดเกาะหวาย เก็บข้อมูลได้ จำนวน 20 ชุด

2.2.5 ตลาดเช้าในชุมชนไทยพวน หมู่บ้านฝั้คลอง เก็บข้อมูลได้ จำนวน 25 ชุด

2.2.6 ประเพณีสงกรานต์ เก็บข้อมูลได้ จำนวน 36 ชุด

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์ สังเคราะห์วิจัยเอกสาร (documentary Research) ใน 5 ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน 2) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน 3) กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผ่านนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม 4) ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มาแล้วนำ 5 ประเด็นหลักนี้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) ด้วยการ Focus group ร่วมกับตัวแทนผู้นำ/ปราชญ์ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนชาวไทยพวน จำนวน 10 คน เพื่อกำหนดตัวแปรปัจจัยการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จะนำไปเป็นฐานในการสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2. ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึก (in- debt-interview) มาทำการสังเคราะห์ จัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่ทำการศึกษาวิจัย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา ความครบถ้วนของข้อมูล วิเคราะห์สังเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุรางค์ จันทวานิช. 2553, 128-130) ซึ่งเป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล คือ ช่วงเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการตรวจสอบข้อมูล คือ ผู้วิจัยนำผลการวิจัยตรวจสอบความถูกต้องกับผู้ให้ข้อมูล ตรวจสอบความแตกต่างคล้ายคลึงของผู้ข้อมูลสำคัญ ความคิดคนในชุมชนกับคนนอกชุมชน โดยการสนทนาแบบไม่เป็นทางการเกี่ยวกับประเด็นที่ได้ศึกษามาในด้านการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การรองรับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว หากข้อมูลส่วนใดที่แตกต่างจากที่ศึกษามากก็จะทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมและนำไปตรวจข้อมูลอีกครั้งให้มีความสมบูรณ์และแม่นยำมากที่สุด

3. ตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามชนิดตอบเอง (Self-Administered Questionnaire) มาทำการประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่และคิดเป็นร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยว และความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3.3 เปรียบเทียบความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยความแตกต่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

3.4 เปรียบเทียบความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยความแตกต่างค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD

3.5 ช่วงของค่าคะแนนใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับความต้องการมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับความต้องการน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับความต้องการน้อยที่สุด

4. นำข้อมูลจากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1-3 มาบูรณาการ (Integrate) ประยุกต์ตามแนวคิดและรูปแบบของ Greg Richards. (2010) สร้างเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก

5. นำผลเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ตัวแทนผู้นำชุมชนตรวจสอบและรับรองการนำไปใช้ได้จริงของรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้นำชุมชนจำนวน 10 คน

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ t-test และ F-test (one way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน
5. เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

1. ผลการศึกษปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

การได้มาซึ่งปัจจัยพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสังเกตจากการลงพื้นที่จริง ทำให้ได้ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน 5 ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน (แผนปฏิบัติการ 21) 2) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน 3) กระบวนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผ่านนวัตกรรมการสร้างสรรคทางวัฒนธรรม 4) ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) ด้วยการ Focus group ในนำ 5 ประเด็นหลักข้างต้นร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ตัวแทนชุมชน ประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน จำนวน 10 คน

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) ตามประเด็นหลักที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสังเคราะห์และสรุปได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องมีปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 7 ประการ ประกอบด้วย 1) บริบทพื้นที่ 2) การเรียนรู้ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น 3) การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม 4) การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย

5) การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการ 6) การมีแหล่งเงินทุนเพียงพอ 7) การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 แสดงปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากภาพประกอบผู้วิจัยได้นำประเด็นปัจจัยทั้ง 7 ประเด็นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปตีความเนื้อหาให้สอดคล้องกับพื้นที่ของชาวมุสลิมชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยนำเสนอข้อมูลจำแนกในแต่ละปัจจัย และสรุปภาพรวมทุกปัจจัยเพื่อหาคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละปัจจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บริบทพื้นที่ ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาทิ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเชื่อกระจายตัวอยู่ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรมของชาวมุสลิมชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ที่เห็นได้ชัดและเป็นรูปธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ประเพณีสารทพวน การทอผ้าไหมลายดอกสุพรรณนิการ์ การลำพวน การใช้ภาษาพวน เป็นต้น

ภาพประกอบ 12 ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่คลอง และพิพิธภัณฑ์ชาวไทยพวนวัดฝั่คลอง
ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่คลอง

ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่คลอง ตั้งอยู่ในวัดฝั่คลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นสถานที่จัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่สำคัญ โดยรวบรวมและนำเสนอข้อมูลพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งได้เสด็จพระราชดำเนินมายังจังหวัดนครนายก และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินมายัง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกกิจกรรมพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของในหลวง จะทำให้ผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช ได้รับความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ อย่างเช่น ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะทำให้คนรุ่นใหม่ได้เห็นว่า พระองค์เสด็จไปทุกจังหวัดทุกอำเภอ ในช่วงที่ยังทรงมีพระพลานามัยแข็งแรงอยู่ พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทุกที่และในแต่ละพื้นที่พระองค์ได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ และได้พระราชทานสิ่งต่างๆ ไว้มากมาย ศูนย์ฯ นี้จึงเปรียบเสมือนเป็นศูนย์ข้อมูลที่ทำให้คนไทยได้เรียนรู้เรื่องของท้องถิ่นที่เปรียบได้ คือ ชาติ เรื่องของวัด คือ ศาสนา เรื่องพระราชกรณียกิจ คือ พระมหากษัตริย์คู่มือศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่คลอง (คู่มือพิธีเปิดศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่คลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. 2555)

พิพิธภัณฑ์ชาวไทยพวนวัดฝั่คลอง ปัจจุบันวิถีชีวิตพื้นบ้านแบบไทยพวนค่อยๆ สูญหายและถูกกลืนไปกับสังคมไทยสมัยใหม่ หากแต่ยังมีกลุ่มคนที่พยายามอนุรักษ์และสืบสาวประวัติความเป็นมา ประเพณีวัฒนธรรมของคนพวนในพื้นที่ของนครนายกเอาไว้ หนึ่งในนั้นคือ พระครูวิริยานุโยค (สมบัติ บุญประเสริฐ) เจ้าอาวาสวัดฝั่คลอง ในปี พ.ศ.2541 หลังจากที่ท่านมีโอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนาศึกษาดูงาน ตามโครงการของกรมศิลปากร เรื่องการดูแลทรัพย์สินทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ ในส่วนของพระสังฆาธิการ และตระเวนศึกษาดูงานและพร้อมกับได้รับคำแนะนำจากกรมศิลปากร รวมทั้งได้รวบรวมของเก่าที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์มาเก็บไว้จำนวนหนึ่ง ท่านจึงตัดสินใจก่อตั้งพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดฝั่คลอง (ไทยพวน) ขึ้นเพื่อจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับไทยพวน โดยปรับพื้นที่บริเวณชั้นล่างของหอฉันเป็นสถานที่จัดแสดง ที่สำคัญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมเหล่านักเรียนนายร้อย มาศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ยังพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ด้วย ภายในพิพิธภัณฑ์ประกอบด้วยเครื่องมือประกอบอาชีพ

การสร้างบ้านเรือน เครื่องแต่งกายไทยพวน สำหรับสิ่งของที่มีอายุเก่าแก่มากที่สุดในพิพิธภัณฑ์ คือ เสื้อสายเดี่ยวอายุประมาณ 200 ปี จึงนับได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม พิธีกรรม สุนทรียะ ความเป็นมาของคนไทยพวนอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก (คู่มือพิธีเปิดศูนย์ วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. 2555)

ภาพประกอบ 13 รอยพระพุทธรบาทจำลอง วัดเกาะหวาย

ภาพประกอบ 14 สถูปเจดีย์ วัดปทุมวงษาวาส (วัดบ้านใหม่)

รอยพระพุทธรบาทจำลอง บรรพบุรุษของชาวไทยพวนได้แห่มาจากวัดพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี มาประดิษฐานอยู่ไว้ที่วัดเกาะหวาย โดยนำใส่เกวียนแล้วให้คนลากมาจนถึงวัดเกาะหวายเมื่อประมาณ 200 กว่าปีมาแล้ว ชาวไทยพวนจะมีการจัดงานสมโภชในช่วงกลางเดือนสี่ทุกปี นิธิปรียา จันทวงศ์. (2557)

พระบรมสารีริกธาตุพระธาตุกุสาวดี ที่ได้อันเชิญมาจากประเทศอินเดียมาประดิษฐานอยู่ที่วัดปทุมวงษาวาสหรือวัดบ้านใหม่ เป็นศูนย์รวมของมหาชนที่มากกราบไหว้พระสถูปเจดีย์ซึ่งประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุพระธาตุกุสาวดีของพระพุทธเจ้า 28 พระองค์ (นิธิปรียา จันทวงศ์. 2557)

ส่วนด้านศิลปชาติพันธุ์ของชาวไทยพวน ได้แก่ หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน ประเพณีบุญข้าวจีประเพณีสารทพวน การตีกลองโพน การลำพวน รำโทน พิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์ การใช้ภาษาพวน การแต่งกายพวน และอาหารพวน (ขันโตก ไข่เค็ม ไบเตยและปลาตุ๋น) (ปิยนาก อังควานิชกุล. (2556)

ภาพประกอบ 15 หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน

ผ้าทอไทยพวน มีการสืบทอดมานานหลายชั่วอายุคน ซึ่งคนส่วนใหญ่ชาวบ้านในตำบลเกาะหวายจะนิยมนำมาใส่กัน การสืบทอดการทอผ้าทอไทยพวนไปสู่เยาวชนในพื้นที่ โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้ามาเรียนรู้การทอผ้า สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นการซึมซับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ แต่เดิมทุกบ้านจะมี “กี่” สำหรับให้ผู้หญิงที่อยู่บ้านทอผ้าไว้ใช้เอง ผ้าพื้นเมืองมีทั้งผ้ามัดหมี่และผ้าลายพื้น ปัจจุบันกลุ่มช่างฝีมือพื้นบ้านในหมู่บ้านใหม่ได้คิดค้นและปรับปรุงลายจน สามารถกำหนดลายผ้าลงในสมุดและลอกลายได้ จนนำไปผูกเป็นผ้ามัดหมี่ “ลายดอกสุพรรณิการ์” ซึ่งถือเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดนครนายก โดยใช้เวลานานถึง 5 ปี (ผ้าทอไทยพวน บ้านใหม่ จังหวัดนครนายก. 2555: ออนไลน์)

ภาพประกอบ 16 พิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์

พิธีบายศรีสู่ขวัญ เมื่อมีผู้มาเยือนชาวไทยพวนจะทำพิธีบายศรีสู่ขวัญให้กับผู้มาเยือนหรือเรียกขวัญที่ยังหลงอยู่ที่ใดก็ขอให้กลับมาอยู่กับคนที่เข้าร่วมพิธี โดยมีผู้นำทำพิธีกล่าวเป็นภาษาพวน หลังเสร็จพิธีเรียกขวัญแล้วชาวไทยพวน ก็จะนำสายสินจัญที่ผ่านการทำพิธีแล้วมาผูกแขนให้กับผู้มาเยือน และอวยพรให้อยู่เย็นเป็นสุข (ปิยนาก อังควานิชกุล. (2556)

ภาพประกอบ 17 ประเพณีสารทพวน

ประเพณีสารทพวน ประเพณีสารทพวน เป็นประเพณีหนึ่งของชาวไทยพวนที่ยึดถือปฏิบัติ เป็นแนวทาง วิถีทาง ทำนองคลองธรรม มาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพื่อส่งสอนลูกหลานด้วยความเลื่อมใสศรัทธา อาจจะเปลี่ยนแปลงบ้าง ตามยุคสมัย ทั้งนี้ เพราะมีอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่นที่แทรกเข้ามาบดบัง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ประเพณีสารทพวนแสดงให้เห็นถึงความพิถีพิถันในการทำงาน เริ่มตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ วัสดุ อุปกรณ์สำหรับการทำกระยาสารท การแสดงความมีน้ำใจ ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน มีการช่วยเหลือกัน วันสารทในอำเภปากพลี จะทำบุญวันสารทในวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี (ปิยนาก อังควานิชกุล. (2556)

ภาพประกอบ 18 การตีกลองโพน

เป็นการตีกลองโพน ก่อนเริ่มพิธีการต่างๆ เอาฤกษ์เอาชัย ตามประเพณีของไทยพวน (สัมภาษณ์ผู้ตีกลองโพน เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2556)

ภาพประกอบ 19 อาหารพวน (ขันโตก และปลาตุ๋น)

ทำปลาตุ๋น หรือปลาธำสด เป็นภูมิปัญญาโบราณของไทยพวนในการถนอมอาหารที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษลาวเซียงขวาง กระทั่งมาอาศัยในแผ่นดินไทยเมื่อช่วงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ต้องหนีภัยจากพม่าและจีนเข้ามาอาศัยในภาคเหนือของประเทศไทย เมื่อครั้งนั้นคนไทยพวนได้นำปลาที่จับได้มาหมักเกลือและตากแดดจนแห้ง แล้วนำปลาที่ตากแห้งมาตุ๋นในน้ำสมุนไพรและเครื่องเทศนาน 20 วัน เพื่อให้รสเปรี้ยวเค็มกลมกล่อมเข้าถึงเนื้อปลา ก่อนหมักลงในไหหรือโอ่งอีก 6-12 เดือน (ครูหลอด. 2555: ออนไลน์)

ภาพประกอบ 20 การรำพวน

รำพวน เป็นการแสดงพื้นบ้านของไทยพวน จะรำในโอกาส ทำบุญ บวชนาค แต่งงาน และงานเทศกาลหรืองานเลี้ยงต้อนรับต่างๆ มีหมอลำแคน หมอลำผู้ซาย หมอลำผู้หญิง รำเกี่ยวกัน (สัมภาษณ์คุณป้าหมอลำพวน เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2556)

ภาพประกอบ 21 การแต่งกาย

ที่มา: http://www.google.co.th/imgres?imgurl=http://www.isan.clubs.chula.ac.th/webboardpic.files/20130227124539.jpg&imgrefurl=http://www.isan.clubs.chula.ac.th/webboard/?transaction%3Dpost_view.php%26room_no%3D0%26id_main%3D2006%26star%3D0&h=740&w=555&tbnid=SLMe2JFHFWnTRM:&zoom=1&docid=Na_sl6iE81yD4M&ei=Hr6UVdGJF9WOuASOt4HICg&tbm=isch&ved=0CB4QMygDMAM
http://www.google.co.th/imgres?imgurl=http://www.isan.clubs.chula.ac.th/webboard/pic_files/20130227124539.jpg&imgrefurl=http://www.isan.clubs.chula.ac.th/webboard/?transaction%3Dpost_view.php%26room_no%3D0%26id_main%3D2006%26star%3D0&h=740&w=555&tbnid=SLMe2JFHFWnTRM:&zoom=1&docid=Na_sl6iE81yD4M&ei=Hr6UVdGJF9WOuASOt4HICg&tbm=isch&ved=0CB4QMygDMAM

การแต่งกาย การแต่งกายของชาวไทยพวนนั้น ชายจะนุ่งกางเกงหรือโจงกระเบน ผ้าขาวม้าพาดบ่าหรือคาดเอว ส่วนหญิงนุ่งผ้าซิ่น มีผ้าขาวม้ารัดหน้าอก (ธนกร บุญพันธ์. 2556)

ภาษาพวน ชาวพวนจะมีภาษาเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน แต่ปัจจุบันภาษาเขียนจะไม่มีคนเขียนได้ ยังคงเหลือเพียงภาษาพูด ซึ่งมีสำเนียงคล้ายเสียงภาษาถิ่นเหนือ อักษร "ร" ในภาษาไทยกลาง จะเป็น "ฮ" ในภาษาพวน เช่น รัก - ฮัก หัวใจ - หัวเจอ ใคร - เผอ ไปไหน - ไปกะเลอ ภาษาไทยพวน โดยจะใช้ภาษาไทยกลางพูดกับคนต่างถิ่น แต่จะพูดภาษาไทยพวนกับกลุ่มชนเดียวกัน (ธนกร บุญพันธ์. 2556)

นอกจากนี้ชุมชนไทยพวนยังได้นำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาดัดแปลงเป็นของฝาก เมื่อนักท่องเที่ยวไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวของชาวไทยพวน คือ ไร่เค็มโบเตย เป็นการนำไข่เป็ดที่มีชาวบ้านเลี้ยงตามธรรมชาติ มาทำไข่เค็มโดยการใส่โบเตยพอกกับดินสอพอง เพื่อเพิ่มความหอมโบเตย (สัมภาษณ์พระครูวิริยานุโยค เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

ภาพประกอบ 22 ไข่เค็มใบเตย

2. การเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น การค้นพบใหม่ทางด้านกระบวนการการเรียนรู้ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชนที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างมาก ชุมชนต้องรู้จักเลือกใช้ และผสมผสานกับการเรียนรู้ใหม่ๆ ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีระดับการจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน และสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ดังนี้ (สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (สพข.) 2555)

2.1 เริ่มจากการรู้จักตัวเองผ่านการทบทวนและสรุปบทเรียนทั้งชีวิต ผ่านการไปเรียนรู้กับชุมชนอื่นทั้งในบริบทที่เหมือนและแตกต่าง เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่กระทบชุมชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง

2.2 ผสมผสานรูปแบบ/วิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทั้งภายในภายนอก ข้ามพื้นที่ ข้ามประเด็น ข้ามบริบท) / มีกระบวนการเสริม ศักยภาพโดยเฉพาะ ศักยภาพในด้านการจัดการความรู้ / มีการทดลอง ลงมือปฏิบัติ บางอย่างมีฐานความรู้เดิม แต่บางอย่างต้องลองเพื่อค้นหา และที่สำคัญต้องมีกระบวนการ สะท้อนบทเรียน ตลอดเวลา และมีการนำบทเรียนไปใช้ ทำงาน ต่อยอด และขยายความคิดนั้น

2.3 สร้างความรู้ และการใช้ความรู้สืบทอดเผยแพร่ขยายเพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการจัดการตนเองได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้เป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนมาก มีรูปแบบวิธีการหลากหลาย ตั้งแต่ การเรียนรู้จากตนเอง การเรียนรู้จากคนอื่น การเรียนรู้ร่วมกับคนอื่น การเรียนรู้จาก ธรรมชาติ การเรียนรู้แบบดั้งเดิมของชุมชน เป็นต้น เช่น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม เป็นการส่งเสริมคนในชุมชนให้มีความรู้จากการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้จากการทำงานเพื่อผลักดันแนวคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative thinking) การแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้โดยการสร้างเครือข่ายกับองค์กรอื่นๆ จะทำให้ได้รับความรู้

และความคิดสร้างสรรค์จากคนนอกวงการได้มากขึ้น (Michael Hall and Allan Williams. 2008) โดยการนำมรดกทางวัฒนธรรม และองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเองมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ โดยการต่อยอดมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างอย่างเด่นชัด และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น อาทิ การนำวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสร้างสรรค์ร่วมกับผลประดิษฐ์ที่เป็นตัวแทนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และเกิดขึ้นในชุมชนเอง เช่น ชาวไทยพวนทำไข่เค็มโบเตย ซึ่งไข่เค็มเป็นภูมิปัญญาของคนไทยพวนมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นการถนอมอาหารอย่างหนึ่ง และถือเป็นภูมิปัญญาที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีของชาวบ้านที่สืบทอดกันมาช้านาน และได้มีการพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการค้ามีรสชาติและกลิ่นที่แตกต่างกันออกไปด้วยการผสมโบเตยจะทำให้ไข่เค็มมีกลิ่นหอมของโบเตย

4. การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เช่น เจ้าของธุรกิจที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การปกครองท้องถิ่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้จะกระจายตัวอยู่ตามพื้นที่ต่างๆ ของชุมชน หากมีการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะทำให้ชุมชนมีศักยภาพใน การดำเนินการจัดการท่องเที่ยวได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ภัยมณี แก้วสง่า และนิศาชล จำนงศรี. (2555) การสร้างระบบเครือข่ายชุมชนสร้างสรรค์โดยมีชุมชนไทยพวนเป็นชุมชนต้นแบบ และให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นตัวกลางในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยระบบเครือข่ายจะช่วยในการต่อยอด ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นระหว่างกลุ่มชาวบ้าน

5. การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการ การที่ชุมชนมีอิสรภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งสถานประกอบการและชุมชน ไม่ควรได้รับผลประโยชน์เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง อาทิ การเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามความเหมาะสมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นเอง (ภัยมณี แก้วสง่า และนิศาชล จำนงศรี. (2555) ปัจจุบันหลายชุมชนได้หันมาใส่ใจพัฒนาชุมชนของตนเองมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากหลายชุมชนได้พยายามฟื้นฟูประเพณี และวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น เช่น ชาวไทยพวนบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จัดงานเทศกาลของดีบ้านหมี่ขึ้นเพื่อเป็นการฟื้นฟูประเพณีต่างๆ ของชาวไทยพวน หรือชาวไทยดำจังหวัดเพชรบุรี จัดงานประเพณีไทยทรงดำซึ่งถือเป็นงานรื่นเริงสังสรรค์ของชาวลาวโซ่ง เป็นต้น

6. มีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ ปัจจุบันมีหลายองค์กรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ซึ่งมีหลายชุมชนที่ต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองให้อยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่งผลให้เกิดการแข่งขันค่อนข้างสูงในขณะที่ยังมีงบประมาณที่ให้การสนับสนุนมีจำนวนจำกัด การมองหาแหล่งเงินทุนในท้องถิ่นจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยแก้ปัญหาด้านเงินลงทุนได้ (ภัยมณี แก้วสง่า และนิศาชล จำนงศรี. (2555)

7. การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการดำเนินงานโดยชุมชนเป็นหลัก ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงต้องถูกพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถด้านการท่องเที่ยว เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และทักษะในการพัฒนาคนด้วย เพื่อช่วยกำหนดทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน ปัจจุบันผู้นำชุมชนท้องถิ่นของไทยยังขาดความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ชัดเจน เพราะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้นำชุมชนจึงมีความสำคัญมาก (ภักยมณี แก้วสง่า และนิศาชล จำนงศรี. (2555)

จากการที่ได้มาซึ่งปัจจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้ง 7 ประการนี้จะนำไปเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในพื้นที่ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก อันจะเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในแง่ที่ช่วยธำรงรักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรม และช่วยสร้างความตระหนักของคนในชุมชน รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น ตลอดจนการสร้างรายได้ให้กับชุมชน อาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถเป็นตัวขับเคลื่อนในการสร้างและธำรงไว้ซึ่งความยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น

2. ผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาไปเป็น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการศึกษาเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน เพื่อพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informants) จำนวน 10 คน ใน 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 2) ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว 3) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2549)

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่ปรากฏในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีดังนี้

1. คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม พบว่า

ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมมีความงดงามประทับใจมาก และ ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีมีการจัดกิจกรรมมากกว่า 1 ครั้งต่อปีและจัดต่อเนื่องกันทุกปีโดยจัดมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่ว่า

“...เรามีประเพณี‘ฮิต 12 คอง 14’ เป็นงานบุญประเพณีในแต่ละเดือนซึ่งยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ คำว่า ฮิต 12 คือ เดือนทั้ง 12 คอง 14 คือข้อกำหนดหรือข้อควรปฏิบัติ 14 เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของไทยพวนที่ปฏิบัติกันมายาวนานตั้งแต่บรรพบุรุษ...” (สัมภาษณ์หนึ่ง¹ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“...ไทยพวนมีวัฒนธรรมที่มีจุดเด่นและสวยงามมากๆ เลยนะ แต่ก็ยังขาดการนำจุดเด่นมาพัฒนาในการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน...” (สัมภาษณ์สาม* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

รองลงมา ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตภูมิปัญญาและองค์ความรู้มีเอกลักษณ์ระดับท้องถิ่นมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 90.00) และ ความเป็นเอกลักษณ์ระดับจังหวัด (คิดเป็นร้อยละ 10.00) ตามลำดับดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่ว่า

“...ไทยพวนเรามีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ แต่ว่าปัจจุบันอาจจะลืมนึกไปบ้างแต่เราก็กำลังฟื้นฟูอยู่...” (สัมภาษณ์สอง* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“...ไทยพวนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ อย่างเช่น ผ้าไทยพวน ไช้เค็มใบเตย แล้วก็ปลาดูโดยเฉพาะ ไช้เค็มใบเตย...” (สัมภาษณ์เจ็ด* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

“...คนในชุมชนมีไมตรีจิตมากๆ เลยนะ ยิ้มแย้มแจ่มใส ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างอบอุ่น ด้วย เวล่านักท่องเที่ยวมาเที่ยวถ้ามาเป็นกลุ่มและแจ้งล่วงหน้า ชุมชนจะมีจัดขบวนต้อนรับ ทำพิธีบายศรีสู่ขวัญนักท่องเที่ยวด้วย ผมว่ามันดูงดงามมากๆ เลย...” (สัมภาษณ์หก* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

2. ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม พบว่า

การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถขนาดใหญ่ได้แก่รถโดยสารหรือรถทัศนาจรและ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรมยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่นภายในแหล่งวัฒนธรรมมากกว่า 2 ประเภทและบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 100.00) รองลงมา ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวมีเหตุอันตรายทุกปีแต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี (คิดเป็นร้อยละ 70.00) ตามลำดับ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่ว่า

“...การเดินทางมาไทยพวนสะดวกมากๆ เลย จะไปเที่ยวต่อในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงก็สะดวก เพราะถนนเชื่อมโยงไปได้หลายสาย และเป็นถนนสายหลัก...” (สัมภาษณ์สี่* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

¹นามสมมติ

* นามสมมติ

“...แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงหลายแห่งที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเที่ยวต่อได้ อย่างเช่น เชื้อนขุนด่าน น้ำตกสาริกา น้ำตกวังตะไคร้ และก็มีวัดดังที่คนนิยมมาไหว้กันมาก คือวัดหลวงพ่อบาแดง...”
(สัมภาษณ์เก่า เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

ซึ่งจากผลการศึกษาด้านการดึงดูดด้านการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญสรุปได้ดังปรากฏรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 ศักยภาพด้านการดึงดูดด้านการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ศักยภาพด้านการดึงดูดด้านการท่องเที่ยว		ความถี่ (n=10)	ร้อยละ (100.00)
1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม			
1.1.1	ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้		
	• มีเอกลักษณ์ระดับท้องถิ่น	9	90.00
	• มีเอกลักษณ์ระดับจังหวัด	1	10.00
1.1.2	ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี		
	• มีการจัดกิจกรรมมากกว่า 1 ครั้งต่อปี และจัดต่อเนื่องกันทุกปี โดยจัดมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี	10	100.00
1.1.3	ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม		
	• มีความงดงาม ประทับใจ มาก	10	100.00
1.1.4	ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์		
	• มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 2-3 กลุ่มโดยชุมชน มีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันระหว่างกลุ่ม และมีหน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร และนโยบาย	10	100.00
2. ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม			
1.2.1	การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถขนาดใหญ่ ได้แก่ รถโดยสารหรือรถทัศนจร	10	100.00
1.2.2	ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว		
	• มีเหตุอันตรายบ่อยตลอดปี	3	30.00
	• มีเหตุอันตรายทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี	7	70.00
1.2.3	ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว		
	• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่น ภายในแหล่งวัฒนธรรมมากกว่า 2 ประเภท และบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น	10	100.00

หมายเหตุ: ฐานร้อยละ คัดจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 10 คน

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาศักยภาพด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้

1. ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน พบว่า

แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้อย่างสะดวกสบาย มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 80.00) รองลงมาแหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ดี (คิดเป็นร้อยละ 20.00) ตามลำดับดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่ว่า

“...การเดินทางมาไทยพวนสะดวกมากๆ เลย จะไปเที่ยวต่อในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงก็สะดวก เพราะถนนเชื่อมโยงไปได้หลายสาย และเป็นถนนสายหลัก...” (สัมภาษณ์ที่ 13 กรกฎาคม 2556)

2. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก พบว่า

มีหน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมกันให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบายงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่ว่า

“...มีลานแสดงวัฒนธรรมไทยพวน สำหรับรับรองผู้มาเยือน ที่วัดฝางคลอง มีห้องน้ำที่วัดหลายสิห้อง...” (สัมภาษณ์ที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“...มีห้องรับรองผู้มาเยือนและนำเสนอประวัติความเป็นมาของชาวไทยพวนที่วัดฝางคลอง...” (สัมภาษณ์ที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“...ชาวบ้านมีโฮมสเตย์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืน ราคาก็ไม่แพง 100-150 บาท /คืน กินอยู่แบบชาวบ้าน ซึ่งอาจไม่หรูหราเหมือนพักในรีสอร์ท หรือโรงแรม แต่ได้บรรยากาศความเป็นท้องถิ่นมากกว่า แต่ก็มีที่พักในตัวจังหวัด หรือใกล้เคียงอำนวยความสะดวก...” (สัมภาษณ์ที่ 27 กรกฎาคม 2556)

“...ที่วัดฝางคลองมีห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุดให้ชาวบ้าน และผู้มาเยือนได้ใช้ในการสืบค้นข้อมูลต่างๆ ได้...” (สัมภาษณ์ที่ 27 กรกฎาคม 2556)

“...ที่วัดฝางคลองมีลานจัดกิจกรรมสาธิตองค์ความรู้ทางมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์ท้องถิ่น ให้กับเยาวชน ประชาชน และผู้มาเยือน เช่น การพูดภาษาพวน การลำพวน และอาหารพวน...” (สัมภาษณ์ที่ 27 กรกฎาคม 2556)

“...มีที่จอดรถเพียงพอ สำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ส่วนมากจะเป็นลานวัดบ้านใหม่ที่มีบริเวณกว้างขวาง ส่วนวัดฝั่งคลองยังมีจอดรถไม่เพียงพอ ต้องอาศัยจอดที่วัดบ้านใหม่ ซึ่งอยู่ใกล้กัน...”
(สัมภาษณ์สืบ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

ซึ่งจากผลการศึกษาศักยภาพด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังปรากฏรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 ศักยภาพด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ศักยภาพด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว	ความถี่ (n=10)	ร้อยละ (100.00)
2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน		
• แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ดี	2	20.00
• แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้อย่างสะดวกสบาย	8	80.00
2.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก		
• มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น ร่วมกันให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	10	100.00

หมายเหตุ: ฐานร้อยละ คัดจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 10 คน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ผลการศึกษาศักยภาพด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้

1. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว พบว่า

มีการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มีการดูแลรักษาดี (ร้อยละ 100) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“...เรากำลังฟื้นฟูวัฒนธรรมที่หายไปให้กลับคืนมาเหมือนเดิม....”

“....มีนโยบายฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยพวน ใน 7 ด้าน คือ ภาษา การแต่งกาย อาหารพื้นบ้าน การแสดงพื้นเมือง ศิลปะการต่อสู้ ช่างฝีมือ” (สัมภาษณ์หก เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

“....การวางแผนงานฟื้นฟูวัฒนธรรมของไทยพวน ได้มีมหาวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานนี้ด้วย อาทิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ....” สัมภาษณ์ที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“....จังหวัดนครนายก ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวนของจังหวัด....” (สัมภาษณ์เจ็ด* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

มีการจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย (ร้อยละ 80.00)

รองลงมา พบว่า มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล (ร้อยละ 20.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“.....นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวงานประเพณีของไทยพวนได้ตามช่วงเดือนที่จัดงาน เช่น งานสารทพวนเราจะจัดในช่วงเดือนกันยายน.....” สัมภาษณ์สาม* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

รองลงมา มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตามแผนการดำเนินงานมีการประเมินผล มีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกปี (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“....ชุมชนจะมีแผนการดำเนินงานทุกปี โดยการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างปราชญ์ชุมชนภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดงาน “อีต 12 คอง 14”” (สัมภาษณ์สาม* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว พบว่า

กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ และไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี หรือวัฒนธรรมของชาติ (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“....อีต 12 คอง 14” เป็นประเพณีที่ดั้งเดิมของไทยพวน....” (สัมภาษณ์หนึ่ง* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

มีการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น และนำข้อมูลมาวางแผนทางการดำเนินการท่องเที่ยวที่ไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณีของคนในท้องถิ่น (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“....กระทรวงวัฒนธรรม ก็เข้ามาสนับสนุนงบประมาณโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาวไทยพวนรวมทั้ง สกว. ก็สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยฟื้นฟูวัฒนธรรมของไทยพวนด้วย....” (สัมภาษณ์แปด* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

รองลงมา กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลให้แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม เช่น ไม่ทำให้เกิดปริมาณขยะและของเสียที่ขัดต่อทัศนียภาพ (ร้อยละ 90.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“...ช่วงจัดงานประเพณีจะมีชาวบ้านนำสินค้าในท้องถิ่นมาขายในงาน เมื่อเสร็จงานชาวบ้านก็จะมาช่วยกันเก็บกวาดขยะในพื้นที่จัดงานให้มีความสวยงามเหมือนเดิม....” (สัมภาษณ์หนึ่ง* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

3. การจัดการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก พบว่า

มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว และชุมชนโดยรอบ (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“.....เราจะมีปราชญ์ชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทยพวน และวิถีชีวิตของไทยพวน เป็นอย่างดีบรรยายให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวพิพิธภัณฑ์ไทยพวน ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช และข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีต่างๆ ของไทยพวนเรา.....” (สัมภาษณ์หนึ่ง* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“.....มีการอบรมมัคคุเทศก์น้อยให้เยาวชนไทยพวน และชาวบ้านท้องถิ่น.....” (สัมภาษณ์หก* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ นิทรรศการ และภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“.....มีสื่อที่วิหหลายช่องมาทำสารคดีศึกษาวัฒนธรรมไทยพวน เช่น รายการทั่วถิ่นแดนไทย ช่อง ThaiPBS.....” (สัมภาษณ์สอง* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

3. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น พบว่าชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ หรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“....กลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางแนวการจัดการการท่องเที่ยว อาทิ กลุ่มสภาวัฒนธรรม กลุ่มสภาองค์กรชุมชน กลุ่มประชาคมเทศบาลเกาะหวาย และผู้ใหญ่บ้านของ 4 หมู่บ้าน” (สัมภาษณ์ห้า* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

รองลงมา มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว ร้อยละ 80.00) (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“....มีท่านพระครูวิริยานุโยค เจ้าคณะอำเภอปากพลี เป็นหัวหน้าชุมชน ที่รวบรวมผู้มีองค์ความรู้ทั้งทางวิชาการ และองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เข้ามาร่วมกันพัฒนาชุมชน การวางแผนนโยบายการพัฒนาต่างๆ....” (สัมภาษณ์เก้า* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวจากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดที่พักโฮมสเตย์ (ร้อยละ 100.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“....มีการรวมกลุ่มของคนในชุมชน โดยจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย เช่น กลุ่มทำปลาตากแห้ง กลุ่มทอผ้าไทยพวน เป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน...” (สัมภาษณ์สิบ* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

รองลงมา ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปพื้นเมือง (ร้อยละ 80.00) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ว่า

“....มีการแสดงพื้นเมืองท้องถิ่นต้อนรับนักท่องเที่ยว สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก บางท่านก็ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาเด็กที่มาทำการแสดงด้วย เป็นรายได้เสริมให้กับเด็ก.....” (สัมภาษณ์เก้า* เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2556)

ซึ่งจากผลการศึกษาศักยภาพด้านการบริหารจัดการตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ตามตาราง 8

ตาราง 8 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ	ความถี่ (n=10)	ร้อยละ (100.00)
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว		
3.1.1 การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว • มีการดูแลรักษาดี	10	100.00
3.1.2 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ • การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย • การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล	8 2	80.00 20.00
3.1.3 การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว • มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตามแผนการดำเนินงานมีการประเมินผล มีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกปี	10	100.00
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว		
3.2.1 การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว • กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ และไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี หรือวัฒนธรรมของชาติ • มีการศึกษา วิจัยสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้มาวางแนวทางที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งวัฒนธรรม • มีการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น และนำข้อมูลมาวางแนวทางการดำเนินการท่องเที่ยวที่ไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตประเพณีของคนในท้องถิ่น • กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลให้แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม เช่น ไม่ทำให้เกิดปริมาณขยะและของเสียที่ขัดต่อทัศนียภาพ	10 10 9	100.00 100.00 90.00

ตาราง 8 (ต่อ)

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ		ความถี่ (n=10)	ร้อยละ (100.00)
3.2.2 การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก			
• มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ		4	40.00
• มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว และชุมชนโดยรอบ		10	100.00
• มีการจัดเส้นทางศึกษาแหล่งวัฒนธรรมและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว		10	100.00
• มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม		10	100.00
• มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์นิทรรศการ และภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ		10	100.00
3.2.3 ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว			
• ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว		10	100.00
• ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว		10	100.00
• มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว		2	80.00
3.2.4 ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว			
• ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง		10	100.00
• ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดที่พักโฮมสเตย์		10	100.00
• ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง		2	80.00

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ฐานร้อยละ คัดจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ 10 คน

การวิเคราะห์ที่ตั้งข้อสังเกต

จากการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ที่ตั้งข้อสังเกตว่าชาวไทยพวนมีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในด้านเชื้อชาติ แต่วัฒนธรรมดั้งเดิมนั้นกำลังจะมลายหายไปกับความเจริญและวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ชาวไทยพวนจึงมีการฟื้นฟูวัฒนธรรมโดยกิจกรรมตามประเพณีตลอดปีเรียกว่า “ฮีต 12 คอง 14” ในทุกปีเพื่อให้คนรุ่นใหม่ ๆ ที่อาจจะลืมเลือนไปบ้างแล้วนั้นหันกลับมาสนใจวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น ซึ่งมีสิ่งที่ต้องสืบสาน มี 4 อย่าง คือ ภาษา การแต่งกาย อาหารพื้นบ้าน และประเพณีฮีต 12 คอง 14” โดยมีวัดวัดฝั่กคลองเป็นศูนย์รวมแหล่งเรียนรู้ของชุมชนทั้งด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ทั้งเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ไทยพวน ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมวัดฝั่กคลองราช ปัจจุบันได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา มาศึกษามาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยพวน ที่ถือว่ามีความงดงามและมีเอกลักษณ์ โดยชุมชนได้จัดตั้งสภาวัฒนธรรมขึ้นเพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยพวนขึ้นมา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้เกษียณจากการทำงานหรือลูกๆ เติบโตและดูแลตนเองได้แล้ว ทำให้มีเวลาว่างมากขึ้น จึงอาสาช่วยเจ้าอาวาสวัดฝั่กคลองในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวน และคณะกรรมการบริหารศูนย์เฉลิมราชวัดฝั่กคลองส่วนใหญ่เกษียณอายุการทำงาน หรือลูกๆ เติบโตหมดแล้ว ไม่มีภาระรับผิดชอบดูแลครอบครัว ทำให้มีเวลาว่าง สามารถทำงานด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างเต็มเวลา ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ และประสบการณ์ เป็นผู้มีความพร้อมทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งของสังคม เมื่อไม่ได้ทำงานประจำแล้ว ผู้สูงอายุอาจสร้างบทบาททางสังคมของตนขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนหน้าที่ที่สูญเสียไป มักจะเลือกทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ให้แก่สังคม โดยผ่านงานอาสาสมัคร ซึ่งผู้สูงอายุแต่ละคน จะมีความสามารถแตกต่างกันไป จึงสามารถเลือกทางานได้ตามความถนัด และความสนใจของแต่ละคน ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมว่า (สัมภาษณ์สาม* เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“...เราพอมีเวลาว่างไม่ได้ทำอะไร ลูกๆ ก็โตดูแลตัวเองได้แล้ว ที่รวมกันมาอนุรักษ์วัฒนธรรมนี้ส่วนมากจะเกษียณแล้วก็นำความรู้ที่มีอยู่มารวมกัน มาใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นไทยพวน” ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความศรัทธาในพระครูวิริยานุโยค เจ้าอาวาสวัดฝั่กคลองที่ตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมไทยพวน โดยท่านเจ้าอาวาสได้ค้นคว้าความเป็นอยู่ของชาวไทยพวนบ้านฝั่กคลองจากคนในพื้นที่ และรวบรวมของเก่าที่นำมาบริจาคให้มาเก็บรักษาไว้ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลจึงเกิดความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวนมิให้สูญหายไปเช่นกัน ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า “เราได้รับการชักชวนจากพระอาจารย์ให้ช่วยกันทำเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม ซึ่งเราก็ค้นหาความตั้งใจจริงของท่าน ทั้งๆที่ท่านเป็นคนที่ไม่ใช่คนปากพลี....”

ส่วนการเดินทางมาเที่ยวไทยพวนนั้นสะดวกมาก เพราะแหล่งท่องเที่ยวสำคัญๆ อยู่ติดกับถนนสายหลักสุวรรณศร ไปจังหวัดปราจีนบุรี และยังสามารถเดินทางไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางที่อยู่ใกล้เคียงได้สะดวกรวดเร็ว” มียานพาหนะทุกประเภทวิ่งผ่าน ไม่ว่าจะเป็นรถตู้โดยสาร รถยนต์

ส่วนตัว รถจักรยานยนต์ อยู่ห่างจากกรุงเทพประมาณ 114 กม.ใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพประมาณ 1 ชั่วโมง 39 นาที จากตัวอำเภอประมาณ 1.8 กม.ใช้เวลาเดินทางตัวอำเภอประมาณ 3 นาที มาตามถนนสุวรรณศร เป็นถนนสายหลักไปจังหวัดปราจีนบุรี ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมว่า (สัมภาษณ์สี่ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“...การเดินทางมาไทยพวนเกาะหวาย สะดวกมากนะครับ ถ้ามาจากกรุงเทพฯ ก็ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมงเอง หรือถ้ามาจากปราจีนบุรี ก็ใช้เวลาไม่ถึง 3 ชั่วโมง ถนนดีด้วยเพราะเป็นถนนสายหลัก.....”

ชุมชนไทยพวนได้พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับนักท่องเที่ยวในตำบลเกาะหวาย มีน้ำ ไฟฟ้า เข้าถึง ตามถนนมีไฟฟ้าให้แสงสว่างตลอดเส้นทาง มีโฮมสเตย์ สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืน หรือพักกับชาวบ้านก็ได้ ราคาอยู่ที่ 100-150 บาท/คน พร้อมอาหาร โดยชาวบ้านได้ใช้บ้านของตัวเองแบ่งเป็นที่พักให้กับนักท่องเที่ยว ผู้มาพักจะได้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวไทยพวนอย่างใกล้ชิด กินอาหารพื้นบ้าน ฝึกพูดภาษาพื้นบ้าน (ภาษาพวน) ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมว่า (สัมภาษณ์สอง เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“.....พวกเราเคยได้ต้อนรับชมรมจักรยานเพื่อสุขภาพจังหวัดนครนายก และพักที่โฮมสเตย์ที่หมู่บ้านฝั่ดคลองด้วย โดยยามเช้าผู้มาพักได้ทานไข่เค็มใบเตยพร้อมกับกล้วยหอมและกาแฟ และเที่ยวชมตลาดท้องถิ่น ให้ฝึกทำไข่เค็มสูตรใบเตยหอมแบบโบราณ พอสายชาวบ้านจะทำพิธีบายศรีสู่ขวัญให้กับผู้มาพักกับผู้มาพัก พาชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของไทยพวนที่รวบรวมสิ่งของเครื่องใช้ที่แสดงถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และต่อการชมการแสดงพื้นบ้าน พอตกเย็นจะมีอาหารเย็นบริการ หรือเรียกว่า “อาหารพาแลง” ซึ่งอาหารก็จะเป็นอาหารในท้องถิ่น.....”

ส่วนของที่ระลึกและของฝากจะมีจำหน่ายที่พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดฝั่ดคลองคือ ไข่เค็มใบเตย และปลาตู ส่วนผ้าทอไทยพวนจำหน่ายที่วัดบันใหม่ ที่วัดฝั่ดคลองนอกจากจะมีการบริการในด้านการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและอาหารแล้วยังมีมุมอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล และพักผ่อน มีห้องฝึกอบรมและให้ความรู้ด้านมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เช่น การประชุมร่วมกันทางวัฒนธรรม การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม มีสถานที่สำหรับจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้มาเยือนได้เรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรม อาทิ

- การสาธิตองค์ความรู้ทางมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เช่น งานหัตถกรรม งานคหกรรม และการแสดงทางวัฒนธรรม

- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม โดยเปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน ประชาชน และผู้มาเยือนได้มีส่วนร่วมในการจัดแสดงและการสาธิตผลงานเช่น การพูดภาษาพวน การลำพวน การรำไทพวน การทำอาหารพวน

ด้านจังหวัดนครนายกได้มีนโยบายมุ่งเน้นพัฒนาบูรณะฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีศักยภาพ สามารถนำศิลปะ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่าสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สร้างสรรค์อย่างครบวงจร โดยจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย เพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำปลาตุ๋น การทอผ้าไหมไทยพวน เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มสตรีได้มีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ในครัวเรือน สร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มสตรี มีรายได้เพิ่มขึ้น และส่งผลให้ชุมชนบ้านเกาะหวายมีความเข้มแข็งมากขึ้น จังหวัดได้เข้าไปให้การสนับสนุนการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีของไทยพวนอย่างเต็มที่ โดยมอบให้วัฒนธรรมจังหวัดนครนายกเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน และโรงเรียนปากพลี เพื่อให้กำหนดนโยบาย วางแนวทางการฟื้นฟูวัฒนธรรม การจัดการท่องเที่ยววัฒนธรรม รวมทั้งจัดการงบประมาณ ฟื้นฟูอนุรักษ์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวไทยพวนไว้ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมว่า (สัมภาษณ์สี่ เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“.....ผมได้รับมอบหมายจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายกให้เข้าร่วมประชุมกับชุมชนโรงเรียน ในการฟื้นฟูวัฒนธรรม และการจัดเทศกาลประเพณีของไทยพวน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว วัฒนธรรมของจังหวัด”

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนและชาวบ้านไทยพวนได้รวมกลุ่มกันทำวิจัย เพื่อสืบสานวิถีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โดยชุมชนได้เรียนรู้ตนเองจากการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ผ่านโครงการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ เหมาะสมกับบริบท ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ดังคำขวัญที่ว่า “กิน เที่ยว พัก รู้จักประวัติศาสตร์” โดยได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยให้ทำการศึกษา “ประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมว่า (สัมภาษณ์แปด เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2556)

“.....เราได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สกว. ให้ดำเนินการทำวิจัยฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยพวน ซึ่งเราเชื่อว่าการวิจัยนี้จะมาช่วยต่อเติมเสริมสร้างแนวทางการท่องเที่ยว เพื่อนำศักยภาพเหล่านั้นมาถักทอให้เกิดสิ่งที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ จะเกิดประโยชน์มหาศาลทั้งด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเพิ่มรายได้แก่ประชาชน สิ่งสำคัญคือคณะวิจัยต้องช่วยกันต่อเติมให้ไปถึงจุดหมาย ขณะที่ประชาชนต้องเห็นความสำคัญของโครงการนี้เพื่อร่วมมือและก้าวเดินไปด้วย กันอย่างมั่นคง ซึ่งมั่นใจว่าไม่นานเกินรอ ฝันจะเป็นจริง เกิดความสำเร็จทั้งระดับพื้นที่ จังหวัด ระดับชาติและนานาชาติ....”

3. ผลการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัด นครนายก

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
*	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
P	แทน ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ

ลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	191	47.75
1.2 หญิง	209	52.25
รวม	400	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 20 ปี	70	17.50
2.2 20-25 ปี	21	5.30
2.3 26-30 ปี	13	3.20
2.4 31-35 ปี	8	2.30
2.5 36-40 ปี	9	2.30
2.5 41-45 ปี	12	3.00
2.7 46-50 ปี	39	9.70
2.8 ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป	228	57.00
รวม	400	100.00
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
3.1 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	89	23.30
3.2 10,001 - 20,000 บาท	154	38.50
3.3 20,001 - 30,000 บาท	132	33.00
3.4 30,000 - 40,000 บาท	12	3.00
3.5 40,001 – 50,000 บาท	4	1.00
3.6 มากกว่า 50,001 บาท	9	2.20
รวม	400	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ไม่ได้ศึกษา	2	0.5
4.2 ต่ำกว่าปริญญาตรี	230	57.50
4.3 ปริญญาตรี	158	39.50
4.4 สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.50
รวม	400	100.00

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. อาชีพ		
5.1 ข้าราชการ/พนักงานรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ	35	8.80
5.2 พนักงานบริษัทเอกชน	11	2.70
5.3 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	17	4.30
5.4 รับจ้างแรงงาน/กรรมกร	6	1.50
5.5 พ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณ	226	56.50
5.6 นักเรียน/นักศึกษา	81	20.20
5.7 เกษตรกร/การประมง/สัตว์เลี้ยง	24	6.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 9 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน (ร้อยละ 52.20) มีอายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 228 คน (ร้อยละ 57.00) มีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 154 คน (ร้อยละ 38.50) การศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 230 คน (ร้อยละ 57.50) และประกอบอาชีพเป็น พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/เกษียณ จำนวน 226 คน (ร้อยละ 56.50)

ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวมีข้อมูลกระจายมากไป ผู้วิจัยจึงได้จัดกลุ่มรวมตัวแปรแต่ละตัวแปรและทำการวิเคราะห์ใหม่ ดังตาราง 7

ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่กรุปรวมตัวแปรใหม่

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	191	47.75
1.2 หญิง	209	52.25
รวม	400	100.00

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
2.1 วัยนักเรียน/นักศึกษา ต่ำกว่า 20 ปี	70	17.50
2.2 วัยทำงาน 20-50 ปี	102	25.50
2.3 วัยผู้ใหญ่ 51 ปีขึ้นไป	228	57.00
รวม	400	100.00
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
3.1 ไม่เกิน 20,000 บาท	243	61.80
3.2 มากกว่า 20,001 ขึ้นไป	157	38.20
รวม	400	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	232	58.00
4.2 ปริญญาตรีขึ้นไป	168	42.00
รวม	400	100.00
5. อาชีพ		
5.1 พ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณ	226	56.50
5.2 อื่นๆ	174	43.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 10 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน (ร้อยละ 52.20) เป็นวัยผู้ใหญ่ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 228 คน (ร้อยละ 57.00) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 20,000 บาท จำนวน 243 คน (ร้อยละ 61.80) การศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 232 คน (ร้อยละ 58.00) และประกอบอาชีพเป็น พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/เกษียณ จำนวน 226 คน (ร้อยละ 56.50)

**ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบล
เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

ตาราง 11 แสดงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบล
เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1.ด้านแหล่งท่องเที่ยว			
ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	3.30	0.64	ปานกลาง
ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	3.48	0.63	ปานกลาง
ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว	3.92	0.57	มาก
ความรู้ ความสามารถ ในการสื่อสาร การประสานงาน ของมัคคุเทศก์ ท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ประจำแหล่ง ท่องเที่ยว	3.91	0.54	มาก
ความเหมาะสมของกิจกรรมในเชิงศาสนา ประเพณี พิธีกรรม การแสดง พื้นเมือง และการทำอาหารพื้นเมือง	4.06	0.58	มาก
รวม	3.70	0.44	มาก
2.ด้านร้านอาหารและเครื่องดื่ม			
ความเพียงพอ	3.34	0.65	ปานกลาง
ความสะอาด	3.58	0.67	มาก
ราคาของอาหารและเครื่องดื่ม	3.79	0.58	มาก
รวม	3.57	0.47	มาก
3. ด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์			
ความเพียงพอของห้องพัก	3.17	0.65	ปานกลาง
ความสะอาดของห้องพัก	3.22	0.59	ปานกลาง
ความปลอดภัยของห้องพัก	3.25	0.67	ปานกลาง
บรรยากาศของห้องพัก	3.22	0.67	ปานกลาง
ราคาของห้องพัก	3.21	0.61	ปานกลาง
รวม	3.21	0.58	ปานกลาง

ตาราง 11 (ต่อ)

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
4. ด้านผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก			
รูปแบบของผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก	3.39	0.69	ปานกลาง
คุณภาพของผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก	3.51	0.66	มาก
ราคาของผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและของที่ระลึก	3.77	0.60	มาก
รวม	3.55	0.51	มาก
5) ด้านการคมนาคม			
ความหลากหลายในการใช้บริการของยานพาหนะ	3.25	0.71	ปานกลาง
ความพร้อมในการใช้บริการของยานพาหนะ	3.30	0.65	ปานกลาง
ความชัดเจนของป้ายบอกทาง	3.33	0.70	ปานกลาง
ความสะดวกในการเดินทาง	3.99	0.57	มาก
ความปลอดภัย และมีแสงสว่างเพียงพอของถนน	3.69	0.73	มาก
รวม	3.51	0.54	มาก
6) ด้านศูนย์บริการการท่องเที่ยว			
ความเพียงพอในการให้บริการข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว	3.51	0.66	มาก
ความรู้ ความสามารถ ในการสื่อสาร การใช้ภาษา การประสานงานและการแนะนำนักท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	3.94	0.55	มาก
รวม	3.72	0.52	มาก
7) ด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์			
1) ความเหมาะสมชัดเจนของข้อมูล และสามารถพบเห็นได้ง่าย ตามสถานที่สำคัญต่างๆ ของป้ายโฆษณา แผ่นพับ คู่มือท่องเที่ยว และวารสารการท่องเที่ยว	3.71	0.66	มาก
2) ความทันสมัยของข้อมูลประชาสัมพันธ์ในโทรทัศน์และวิทยุ	3.55	0.64	มาก
3) ความหลากหลายของข้อมูลในเว็บไซต์	3.40	0.67	ปานกลาง
รวม	3.55	0.52	มาก
รวมทุกด้าน	3.53	0.38	มาก

จากตาราง 11 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านพบดังนี้

ด้านแหล่งท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว และข้อความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านร้านอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อความเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

ด้านผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อรูปแบบของผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านคมนาคม พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นข้อความสะดวกในการเดินทาง และข้อความปลอดภัย และมีแสงสว่างเพียงพอของถนน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านศูนย์บริการการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ข้อความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การใช้ภาษา การประสานงาน และการแนะนำนักท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ ความเพียงพอในการให้บริการข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว

ด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน มีความพึงพอใจทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อความหลากหลายของข้อมูลในเว็บไซต์ อยู่ในระดับปานกลาง

ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัด
นครนายก

ตาราง 12 แสดงระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัด
นครนายก

กิจกรรม	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1.แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน			
วัด	3.87	0.64	มาก
สถูปเจดีย์	3.82	0.66	มาก
รวม	3.84	0.58	มาก
2. แหล่งท่องเที่ยวเทศกาลประเพณี			
สงกรานต์	3.96	0.63	มาก
ทอดกฐิน	3.88	0.68	มาก
ลอยกระทง	3.94	0.67	มาก
รวม	3.93	0.59	มาก
3. แหล่งท่องเที่ยวการแสดงพื้นเมือง			
การตีกลองโพน	3.90	0.63	มาก
การลำพวน	4.06	0.61	มาก
รวม	3.98	0.57	มาก
4. แหล่งท่องเที่ยวพิธีกรรม (พิธีบายศรีสู่ขวัญ)	4.05	0.66	มาก
5.แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ (พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดฝั่งคลอง)	4.06	0.67	มาก
6. แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา			
ทำบุญพระเวส หรือเทศน์มหาชาติ	3.96	0.73	มาก
ตักบาตรเทโวหนะ	3.98	0.70	มาก
ทำบุญออกพรรษา	3.90	0.68	มาก
รวม	3.95	0.64	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับความต้องการ		
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
7. แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต			
การทำอาหารพวน	4.02	0.70	มาก
การทำนา	3.00	0.99	ปานกลาง
การทำสวน	2.96	1.07	ปานกลาง
รวม	3.33	0.78	ปานกลาง
8. แหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น			
หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน	3.38	0.75	ปานกลาง
การทำปลาตุ๋น	3.95	0.73	มาก
การทำไม้กวาดดอกหญ้า	2.95	1.96	ปานกลาง
รวม	3.43	0.68	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	3.71	0.43	มาก

จากตาราง 12 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต และแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่วัด สฐูปเจติย์ พิพิธภัณฑ์ชาวไทยพวนวัดฝั่งคลอง กิจกรรมลอยกระทง ทอดกฐิน การลำพวน การตีกลองโพน พิธีบายศรีสู่ขวัญ บาตรตักเทโวหนะวันออกพรรษา การทำอาหารพวน การทำปลาตุ๋น อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อการทำนา การทำสวน การทอผ้าไทยพวน การทำไม้กวาดดอกหญ้า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

**พฤติกรรมกรรมการมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย
อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

ตาราง 13 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มายังแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวนคน	ร้อยละ
1 ครั้ง	315	78.80
2 ครั้ง	33	8.20
3 ครั้ง	11	2.80
4 ครั้ง	18	4.50
5 ครั้ง	15	3.70
มากกว่า 5 ครั้ง	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 13 แสดงว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาครั้งนี้เป็นครั้งแรก จำนวน 315 คน (ร้อยละ 78.80) รองลงมาคือ เป็นครั้งที่ 2 จำนวน 33 คน (ร้อยละ 8.20) ครั้งที่ 4 จำนวน 18 คน (ร้อยละ 4.50) ครั้งที่ 5 จำนวน 15 คน (ร้อยละ 3.70) ครั้งที่ 3 จำนวน 11 คน (ร้อยละ 2.80) และมากกว่า 5 ครั้ง จำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.00) ตามลำดับ

ตาราง 14 แสดงจำนวนและร้อยละรูปแบบลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน

ลักษณะของการเดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
เข้าไป – เย็นกลับ	332	83.00
ค้างคืน	68	17.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 14 แสดงว่าลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนเป็นแบบ เข้าไป–เย็นกลับ จำนวน 332 คน แบบค้างคืน จำนวน 68 คน

ตาราง 15 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเคยเข้าชมหรือร่วมทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน

สถานที่เคยเข้าชมหรือกิจกรรมที่เข้าร่วม	เคย		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. วัด	350	87.50	1
2. สภุมเจดีย์	68	17.00	7
3. สรงกานต์	46	11.50	10
4. ทอดกฐิน	28	7.00	13
5. ลอยกระทง	53	13.30	8
6. การตีกลองโพน	189	47.30	5
7. ทำบุญพระเวสหรือเทศน์มหาชาติ	9	2.30	14
8. ตักบาตรเทโวหนะ	48	12.00	9
9. ทำบุญวันออกพรรษา	35	8.80	12
10. การลำพวน	257	64.30	4
11. พิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์	176	44.00	6
12. พิพิธภัณฑสถานไทยพวนวัดฝักคอง	321	80.30	2
13. หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน	41	10.30	11
14. ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝักคอง	260	65.00	3

จากตาราง 15 แสดงว่าสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเคยเข้าชมและเข้าร่วมทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน จำนวน 6 ลำดับ ที่มากที่สุดคือ วัด จำนวน 350 คน รองลงมาคือ พิพิธภัณฑสถานไทยพวนวัดฝักคอง จำนวน 321 คน ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝักคอง จำนวน 260 คน ร่วมทำกิจกรรมลำพวน จำนวน 257 คน การตีกลองโพน จำนวน 189 คน และพิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์ จำนวน 179 คน) ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงจำนวนและร้อยละการรับทราบแหล่งข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน

แหล่งข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว	ทราบ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
1. คำบอกเล่าของญาติ/เพื่อน	339	84.80	1
2. บริษัทนำเที่ยว	41	10.30	5
3. โทรทัศน์ / วิทยุ	203	50.80	2
4. งานท่องเที่ยว / นิทรรศการ	155	38.80	3
5. หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารแผ่นพับ และ ใบปลิว	138	34.50	4
6. อินเทอร์เน็ต	29	7.30	6

จากตาราง 16 แสดงว่าแหล่งข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน จาก 4 ลำดับ ส่วนมากทราบมาจากคำบอกเล่าของญาติ/เพื่อน จำนวน 339 คน รองลงมาจาก โทรทัศน์/วิทยุ จำนวน 203 คน งานท่องเที่ยว/นิทรรศการ จำนวน 155 คน และหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารแผ่นพับ และ ใบปลิว จำนวน 138 ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน

ตาราง 17 การเปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามเพศ

แหล่ง/กิจกรรม ท่องเที่ยว	ชาย			หญิง			t	Prob.
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ		
โบราณสถาน	3.86	0.61	มาก	3.83	0.56	มาก	0.660	0.510
เทศกาลประเพณี	3.96	0.59	มาก	3.90	0.58	มาก	0.995	0.320
การแสดงพื้นเมือง	3.93	0.66	มาก	3.88	0.61	มาก	1.690	0.092
พิธีกรรม	4.05	0.71	มาก	4.05	0.62	มาก	-0.083	0.934
พิพิธภัณฑ์	4.06	0.66	มาก	4.06	0.68	มาก	0.003	0.998
เชิงศาสนา	3.98	0.68	มาก	3.92	0.60	มาก	0.888	0.375
วิถีชีวิต	3.38	0.81	ปานกลาง	3.28	0.75	ปานกลาง	1.198	0.232
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.43	0.73	มาก	3.42	0.63	ปานกลาง	0.175	0.861
รวม	3.74	0.46	มาก	3.69	0.40	มาก	1.309	0.191

จากตาราง 17 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น กิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต และกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

นักท่องเที่ยวที่เพศต่างกัน มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 การเปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย
อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่ง/กิจกรรม ท่องเที่ยว	ต่ำกว่า 20 ปี			20-50 ปี			51 ปีขึ้นไป			F	Prob.
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ		
โบราณสถาน	3.72	1.03	มาก	3.80	.462	มาก	3.89	.410	มาก	2.83	.060
เทศกาลประเพณี	3.92	.812	มาก	3.98	.534	มาก	3.89	.523	มาก	.816	.443
การแสดงพื้นเมือง	3.97	.777	มาก	3.95	.669	มาก	3.99	.430	มาก	.217	.805
พิธีกรรม	4.00	.816	มาก	4.08	.690	มาก	4.04	.595	มาก	.396	.692
พิพิธภัณฑ์	3.90	1.06	มาก	4.05	.610	มาก	4.10	.511	มาก	2.554	.079
เชิงศาสนา	3.95	.798	มาก	4.02	.541	มาก	3.90	.625	มาก	1.346	.261
วิถีชีวิต	3.83	.902	มาก	3.32	.764	มาก	3.17	.667	มาก	21.56**	.000-
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.81	.781	มาก	3.44	.705	ปานกลาง	3.30	.583	ปานกลาง	16.44**	.000
รวม	3.83	.649	มาก	3.73	.442	มาก	3.66	.327	มาก	4.50**	.012

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 18 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและด้านกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยใช้สถิติ LSD ดังตาราง 12-13 เพื่อดูว่ากลุ่มอายุใดที่มีความต้องการแตกต่างกันส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการเป็นรายคู่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว
วิถีชีวิต จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 20 ปี	20-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
		3.83	3.32	3.17
ต่ำกว่า 20 ปี	3.83	-	.506*	.662*
20-50 ปี	3.32		-	.155
51 ปีขึ้นไป	3.17			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 19 เมื่อทดสอบรายคู่ระหว่างกลุ่มอายุ พบว่า มี 2 คู่ มีความต้องการในด้านกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ 1) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 20-50 ปี 2) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการเป็นรายคู่ ด้านแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกตามอายุ

อายุ	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 20 ปี	20-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
		3.81	3.44	3.30
ต่ำกว่า 20 ปี	3.81	-	.369*	.511*
20-50 ปี	3.44		-	.141
51 ปีขึ้นไป	3.30			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 20 เมื่อทดสอบรายคู่ระหว่างกลุ่มอายุพบว่า มี 2 คู่ มีความต้องการในด้านกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ 1) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 20-50 ปี 2) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป.

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้ามามีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย
อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่ง/กิจกรรม ท่องเที่ยว	ไม่เกิน 20,000 บาท			มากกว่า 20,001 ขึ้นไป			t	Prob.
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ		
โบราณสถาน	3.81	.671	มาก	3.88	.408	มาก	-1.06	.290
เทศกาลประเพณี	3.92	.653	มาก	3.93	.465	มาก	-1.171	.819
การแสดงพื้นเมือง	3.97	.664	มาก	3.99	.377	มาก	-439	-.661
พิธีกรรม	4.02	.773	มาก	4.08	.437	มาก	-796	.427
พิพิธภัณฑ์	4.05	.758	มาก	4.05	.496	มาก	.004*	.997
เชิงศาสนา	3.90	.742	มาก	4.00	.433	มาก	-1.576	.116
วิถีชีวิต	3.48	.823	ปานกลาง	3.08	.623	ปานกลาง	5.124**	.000
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.51	.721	มาก	3.29	.581	ปานกลาง	3.29**	.001
รวม	3.74	.488	มาก	3.66	.326	มาก	1.769	.078

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 21 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น กิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต และกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท มีความต้องการมากกว่าผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,001 ขึ้นไป ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 22 เปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี
จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งท่องเที่ยว	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรีขึ้นไป			t	Prob.
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ		
โบราณสถาน	3.79	.588	มาก	3.91	.567	มาก	-2.139*	.033
เทศกาลประเพณี	3.87	.580	มาก	3.99	.589	มาก	-1.987*	.048
การแสดงพื้นเมือง	3.93	.607	มาก	4.04	.505	มาก	-1.813	.071
พิธีกรรม	3.98	.696	มาก	4.14	.602	มาก	-2.400**	.017
พิพิธภัณฑ์	4.00	.657	มาก	4.13	.673	มาก	-2.033*	.043
เชิงศาสนา	3.89	.667	มาก	4.02	.593	มาก	-2.028*	.043
วิถีชีวิต	3.26	.748	ปานกลาง	3.41	.804	ปานกลาง	-1.983*	.048
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.38	.676	ปานกลาง	3.49	.677	ปานกลาง	-1.652	.099
รวม	3.66	.425	มาก	3.78	.434	มาก	-2.796*	.005

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 22 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น กิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต และกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน โดยรวมและด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเทศกาลประเพณี ด้านแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา และด้านกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านกิจกรรมพิธีกรรม มีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการมากกว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ตาราง 23 เปรียบเทียบความต้องการในการเข้าร่วมเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์
ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี
จังหวัดนครนายก ในรายด้าน จำแนกตามอาชีพ

แหล่งท่องเที่ยว	พ่อบ้าน/แม่บ้าน/ เกษียณ			อื่น ๆ			t	Prob.
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ ต้องการ		
โบราณสถาน	3.82	.586	มาก	3.87	.578	มาก	-.811	.418
เทศกาลประเพณี	3.91	.576	มาก	3.94	.590	มาก	-.614	.540
การแสดงพื้นเมือง	3.95	.590	มาก	4.02	.538	มาก	-1.200	.231
พิธีกรรม	4.06	.625	มาก	4.02	.708	มาก	-.563	.574
พิพิธภัณฑ์	4.03	.669	มาก	4.09	.665	มาก	-.906	.366
เชิงศาสนา	3.95	.612	มาก	3.93	.676	มาก	.300	.764
วิถีชีวิต	3.27	.729	ปานกลาง	3.98	.827	มาก	-1.629	.104
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.38	.663	ปานกลาง	3.48	.695	ปานกลาง	-1.509	.132
รวม	3.68	.430	มาก	3.74	.436	มาก	-1.274	.203

จากตาราง 23 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับ
มาก ยกเว้น กิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต และกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น นักท่องเที่ยวมี
ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ทั้งทุกอาชีพมีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ตาราง 24 สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1-3 ที่นำไปสู่การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ปัจจัยการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์	ศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเด็นสอบถามนักท่องเที่ยว		
		ความ พึงพอใจ	ความต้องการ	พฤติกรรม
1. บริบท 2. การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในท้องถิ่นพื้นที่ 3. การสร้างนวัตกรรม สร้างสรรค์วัฒนธรรม 4. การสร้างพันธมิตร และเครือข่าย 5. การมีอิสรภาพใน การบริหารจัดการ 6. มีแหล่งเงินทุนที่ เพียงพอ 7. การมีผู้นำชุมชนที่ เข้มแข็ง	1.ด้านการดึงดูดใจด้าน การท่องเที่ยว -มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น -จัดกิจกรรม ต่อเนื่องกันทุกปี -งดงามมาก -มีกลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรม -การเดินทางเข้าถึง สะดวก -หลากหลายกิจกรรม ท่องเที่ยว	1. ด้านแหล่ง ท่องเที่ยว อยู่ ในระดับมาก	1.แหล่ง ท่องเที่ยว โบราณสถาน มี ความต้องการ อยู่ในระดับมาก โดยลักษณะ ประวัติศาสตร์มี ความต้องการ ไม่แตกต่างกัน	1.ส่วนใหญ่มา ครั้งนี้เป็นครั้ง แรก
	2.ด้านการรองรับ ด้านการท่องเที่ยว -มีการพัฒนาอำนวย ความสะดวกขึ้น พื้นฐาน สามารถ รองรับนักท่องเที่ยวได้ อย่างสะดวกสบาย -หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนให้การ สนับสนุนงบประมาณ	2. ด้านร้าน จำหน่าย อาหารและ เครื่องดื่ม อยู่ ในระดับมาก	2. แหล่ง ท่องเที่ยว เทศกาล ประเพณีมี ความต้องการ อยู่ในระดับมาก โดยลักษณะ ประวัติศาสตร์มี ความต้องการ ไม่แตกต่างกัน	2.ลักษณะของ การเดินทางมา ท่องเที่ยวมา แบบบบแบบ เข้าไป-เย็น กลับ

ตาราง 24 (ต่อ)

ปัจจัยการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์	ศักยภาพของแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเด็นสอบถามนักท่องเที่ยว		
		ความ พึงพอใจ	ความต้องการ	พฤติกรรม
-	3.ด้านการบริหาร จัดการการท่องเที่ยว -มีการฟื้นฟูแหล่ง ท่องเที่ยว -กำหนดจัดแบ่งเขต พื้นที่สำหรับจัด นันทนาการและที่พัก อาศัย -มีแผนงานดำเนินงาน และประเมินผล -กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นที่ยอมรับของคนใน ท้องถิ่นไม่ส่งผลให้ แหล่งวัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์เกิด ความเสื่อมโทรม -มีการศึกษาวิจัย สภาพแวดล้อมของ พื้นที่	3. ด้าน โรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ อยู่ ในระดับปาน กลาง	3. แหล่ง ท่องเที่ยวแสดง พื้นเมือง มีความ ต้องการอยู่ใน ระดับมาก ลักษณะประกร ศาสตร์มีความ ต้องการไม่ แตกต่างกัน	3.เคยเข้าชม และกิจกรรมที่ เคยเข้าร่วม ตามลำดับ คือ 1.วัด 2.พิพิธภัณฑ์ ไทยพวนวัดผึ้ง คลอง 3. ศูนย์ วัฒนธรรม เฉลิมราชวัดผึ้ง คลอง 4.กิจกรรม ลำพวน 5.การตีกลอง โพน 6.พิธีบายศรีสู่ ขวัญเพื่อสืบ ชะตาและ สะเดาะเคราะห์

ตาราง 24 (ต่อ)

ปัจจัยการ พัฒนา รูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์	ศักยภาพ ของแหล่ง ท่องเที่ยว	ประเด็นสอบถามนักท่องเที่ยว		
		ความ พึงพอใจ	ความต้องการ	พฤติกรรม
-	-	5) ด้านการ คมนาคม อยู่ใน ระดับมาก	5. แหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑ์ มี ความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยลักษณะประชากรศาสตร์มี ความต้องการไม่แตกต่างกัน	
	-	6) ด้าน ศูนย์บริการการ ท่องเที่ยว อยู่ใน ระดับมาก	6. แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา มี ความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยลักษณะประชากรศาสตร์มี ความต้องการไม่แตกต่างกัน	-
	-	7) ด้านการ ส่งเสริมการขาย และการ ประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก	7. แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต มีความ ต้องการอยู่ในระดับปานกลาง โดย กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มี ความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 20-50 ปี 2) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่ม อายุ 51 ปีขึ้นไป	-
	-	-	8. แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นมีความ ต้องการอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความ ต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 20-50 ปี 2) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มี ความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป	-

จากการศึกษาข้างต้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอก (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strengths)

1.1 ผู้นำชุมชนมีความรู้ความสามารถ มีความเข้มแข็งสามารถรวมกลุ่มสร้างนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

1.2 คนในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถประยุกต์เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวได้

1.3 มีต้นทุนวัฒนธรรมสูง คือ มีวัฒนธรรม ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ และเป็นเอกลักษณ์

1.4 ชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย เป็นพื้นที่ทางการท่องเที่ยวที่ใกล้กรุงเทพฯ ระยะห่างเพียง 114 กิโลเมตร เดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงเศษ

2. จุดอ่อน (Weaknesses)

2.1 ขาดความเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ชุมชน และภาครัฐ

2.2 คนในชุมชนยังขาดการนำเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมาประยุกต์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

2.4 ขาดมาตรฐานในด้านการบริการด้านที่พัก

3. โอกาส (Opportunities)

3.1 กระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวที่เน้นการเข้าถึงจิตวิญญาณของชุมชนท้องถิ่น กำลังเป็นที่นิยม สอดคล้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการจัดประเพณี “ฮีต12 คอง14” ของชาวไทยพวน

3.2 ได้รับการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวจากหลายหน่วยงาน สามารถได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ได้มากขึ้น

3.3 ได้รับความสนใจจากสื่อที่หลากหลาย อาทิ รายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น

4. อุปสรรค (Threats)

4.1 สถานการณ์ เศรษฐกิจ และการเมืองที่ไม่แน่นอน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการตัดสินใจท่องเที่ยว

4.2 ปริมาณของนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวตามสมัยนิยม ทำให้ขาดนักท่องเที่ยวที่เป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพ ซึ่งใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่าการจะพัฒนาชุมชนไทยพวนให้ก้าวสู่การเป็นชุมชนที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้นั้น ต้องสามารถนำจุดเด่นของชุมชนไทยพวนมาพัฒนาร่วมกับองค์ประกอบของบริบทต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องกัน

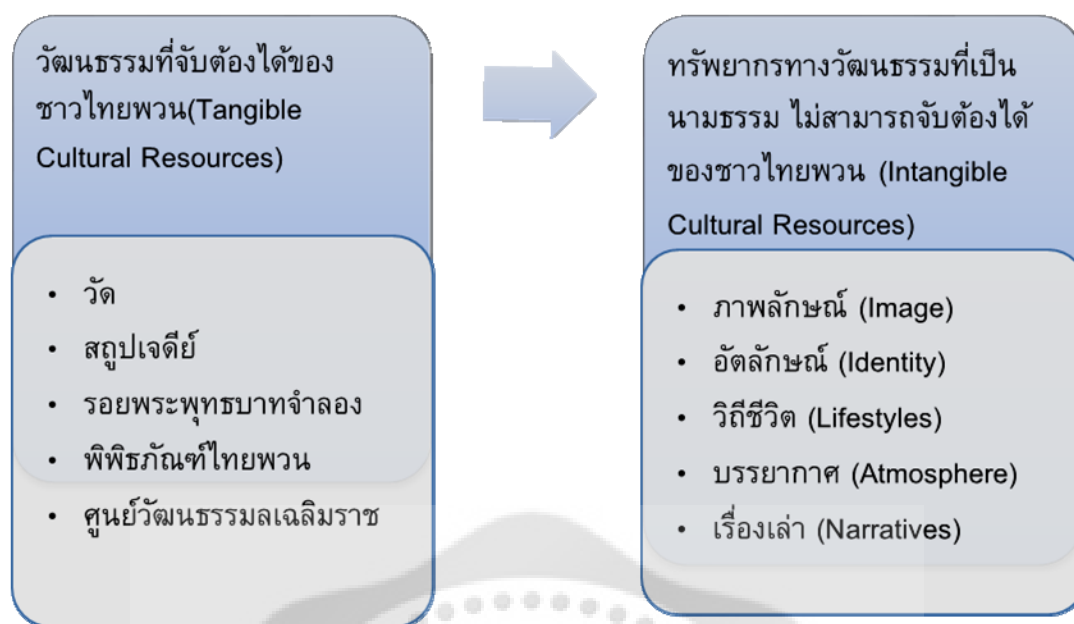
5. นำเสนอรูปแบบ (Style) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix method research) ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากทั้ง 3 ส่วนมาประยุกต์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Model) ให้เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยประยุกต์จากแนวคิดและรูปแบบของ Greg Richards. (2010) ผลการวิเคราะห์นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ (Style) การเลือกไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
2. รูปแบบ (Style) องค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

1. รูปแบบ (Style) การเลือกไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการศึกษาปัจจัยการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน พบว่า บริบทพื้นที่ของชุมชนนั้นมีต้นทุนวัฒนธรรมที่มีศักยภาพเพียงพอที่สามารถพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ตนเองไปเที่ยว หรือในอัตลักษณ์ของพื้นที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น การท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจเลื่อนไปจากเดิมคือ จากวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Resources) ไปสู่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องได้ (Intangible Cultural Resources) ของชุมชนชาวไทยพวน ดังภาพประกอบ 23

ภาพประกอบ 23 แสดงการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยวจากแบบเดิมสู่แบบใหม่ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากภาพประกอบ 21 จะเห็นว่านักท่องเที่ยวที่เคยสนใจการเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้างมรดกวัฒนธรรม ได้แก่ วัด สรูปเจดีย์ รอยพระพุทธรบาทจำลอง พิพิธภัณฑ์ไทยพวน และศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชของชาวไทยพวนจะหันไปให้ความสนใจกับภาพลักษณ์ (Image) อัตลักษณ์ (Identity) วิถีชีวิต (Lifestyles) บรรยากาศ (Atmosphere) เรื่องเล่า (Narratives) ดังนี้

ภาพลักษณ์ (Image) และอัตลักษณ์ (Identity) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน อาทิ ประเพณี “ฮีด 12 คอง 14” ผ้าทอไทยพวนลายสุพรรณนิการ์ ภาษาพวน การแต่งกายพวน รวมทั้งความมีไมตรีจิตของชาวบ้านพวน เป็นเจ้าบ้านที่ดีดูแลผู้มาเยือนด้วยอัธยาศัยที่ดีให้ความอบอุ่น ย่อมทำให้ผู้มาเยือนเกิดความประทับใจ

วิถีชีวิต (Lifestyles) เช่น การได้ลิ้มลองอาหารท้องถิ่น ที่ยวตลาด ชุมบ้านเรือน การดำเนินชีวิตในแต่ละวันของชาวบ้านพวน ซึ่งวิถีชีวิตชุมชนนี้จะทำให้นักท่องเที่ยวได้พบและมีส่วนร่วมใน “ชีวิตจริง”

บรรยากาศ (Atmosphere) เป็นบรรยากาศที่เรียบง่าย ได้กลิ่นอายของความ เป็นท้องถิ่นที่แตกต่างจากชุมชนเมือง ซึ่งเหมาะกับการพักผ่อน ความรื่นรมย์จากธรรมชาติ และมีความหลากหลายกิจกรรมให้ความเพลิดเพลิน และได้เพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ๆ ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่ดีดึงดูดนักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนอีกด้วย

เรื่องเล่า (Narratives) เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวไทยพวน ผ่านพิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดคลอง และศูนย์วัฒนธรรมลิมราชฯ เรื่องเล่าสฤงเกียรติ และรอยพระพุทธรูปจำลอง นำเที่ยวชมบรรยากาศรอบๆ หมู่บ้านของชุมชนไทยพวน โดยผู้ที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของชาวไทยพวนเป็นอย่างดีบรรยายให้ผู้มาเยือนได้ฟัง

2. รูปแบบ (Style) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยวจากแบบเดิมสู่แบบใหม่ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกนั้น การจะพัฒนาชุมชนไทยพวนให้ก้าวสู่การเป็นชุมชนที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ต้องสามารถนำจุดเด่นของชุมชนไทยพวนมาพัฒนาร่วมกับองค์ประกอบของบริบทต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงนำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้ใน 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 ททรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Material)

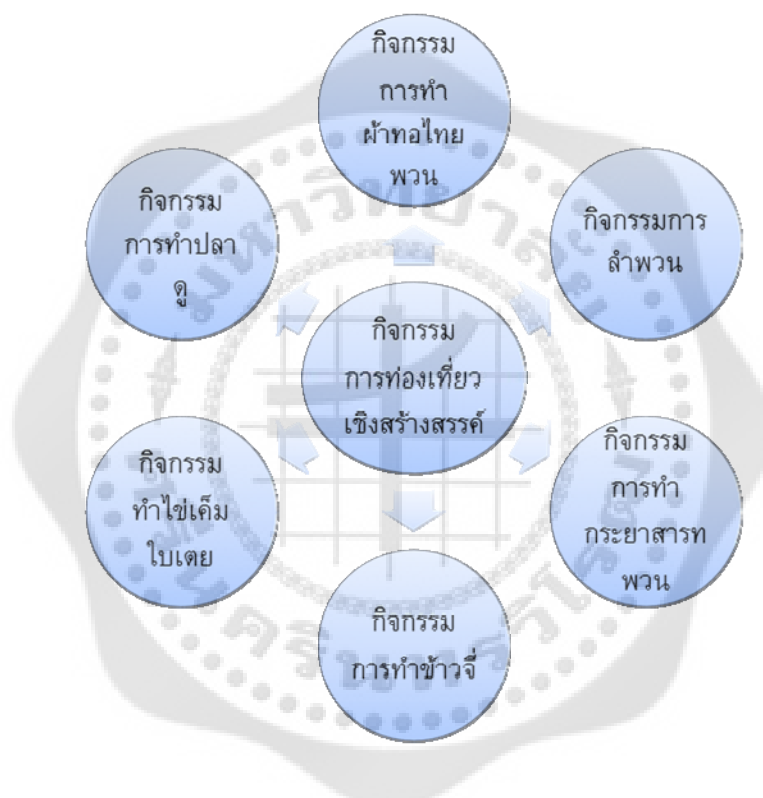
ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งต้องพัฒนาความโดดเด่น และดึงดูดนักท่องเที่ยว ทรัพยากรนั้นต้องนำมา ต่อยอดเพิ่มคุณค่า และการปรับปรุงสร้างสรรค์ให้แก่นสินค้าและบริการ สร้างบรรยากาศของสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จากทรัพยากรที่มีอยู่สร้างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์รูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการเดินทางท่องเที่ยวที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1.1 กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) อาทิ พิพิธภัณฑ์ไทยพวน วัดฝั่งคลอง โดยชุมชนควรนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดงานแสดง แสง สี เสียง เพื่อสื่อความหมายและสร้างจินตนาการแก่นักท่องเที่ยว บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวนในอดีตที่ผ่านมา ตลอดจนการสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของชาวไทยพวน เช่น การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและการจัดแสดงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนโบราณ การสาธิตศิลปหัตถกรรมไทย และการแสดงดนตรีไทย

2.1.2 กลุ่มวิถีชีวิต (Lifestyles) เป็นการสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาชาวบ้าน การดำเนินชีวิตประจำวัน และการนำกลิ่นอายของวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนมาปรับปรุงให้เป็นที่พักแบบ “โฮมสเตย์” เพื่อให้คนต่างถิ่นมาพัก และเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นในบรรยากาศที่สอดคล้องกัน พร้อมกับนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนที่ยังคงอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต อาทิ การทอผ้าไทยพวน การทำกระยาสาทพวน การทำไข่เค็มใบเตย การทำข้าวจี การทำปลาตุ๋น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเน้นการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2.1.3 กลุ่มศิลปะ (Arts) อาทิ การแสดงศิลปะพื้นบ้าน การลำพวน

2.2 กิจกรรม หรือสินค้าเชิงสร้างสรรค์ (Creative Activities & Products) เป็นรูปแบบกิจกรรมหรือสินค้าที่สร้างประสบการณ์หรือทักษะ ที่คงไว้ซึ่งความประทับใจประสบการณ์ที่ดีเมื่อนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวชาวไทยพวนมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งยังมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่จะสามารถนำทรัพยากรต่างๆ ที่มีมาพัฒนาเป็นกิจกรรมหรือสินค้าเพื่อนำเสนอแก่นักท่องเที่ยว มอบประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมและเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบกิจกรรมประกอบด้วย 6 กิจกรรมหลัก แสดงตามภาพประกอบ 24

ภาพประกอบ 24 แสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

กิจกรรมที่ 1 การเรียนรู้การทอผ้าไทยพวน

ลักษณะกิจกรรม

การทอผ้าไทยพวน มีการสืบทอดมานานหลายชั่วอายุคน นอกจากนี้ยังสืบทอดการทอผ้าทอไทยพวนไปสู่เยาวชนในพื้นที่ โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนในพื้นที่ที่มีความสนใจเข้ามาเรียนรู้การทอผ้าสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง เพื่อเป็นการซึมซับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ มั่นใจได้ว่าจะไม่สูญหาย และนำความรู้ความสามารถในการทอผ้านำไปประกอบอาชีพ

สร้างรายได้ ปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าบ้านใหม่ขึ้น และสมาชิกนั้นจะเป็นสมาชิกที่ร่วมกันด้วยความสมัครใจ และสามารถลงทุนในการทอผ้าเอง ซึ่งวิธีการทอผ้าอธิบายได้ดังนี้

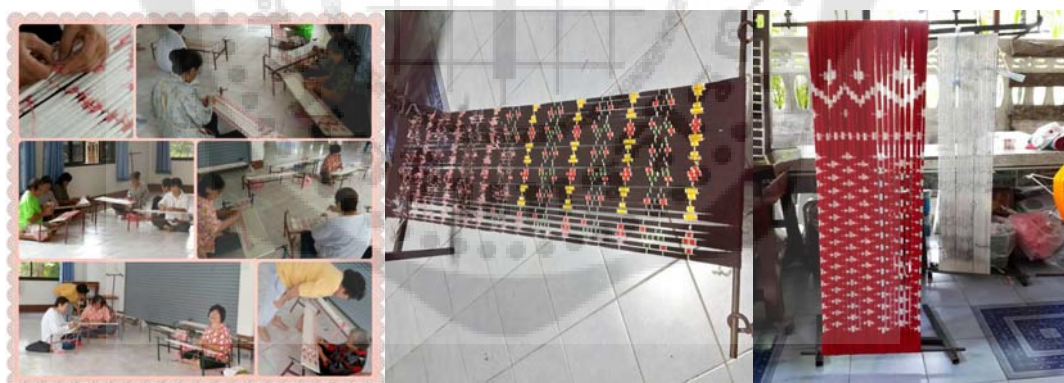
ขั้นตอนที่ 1 การเรียนรู้และทำความเข้าใจกับเครื่องมือการทอผ้า และอุปกรณ์การทอผ้า เบื้องต้น อาทิ การเรียนรู้และลอกลายผ้า การปั่นและกรอด้าย การต่อด้าย การคั่นด้าย และการคั่นไหมี่

ภาพประกอบ 24 แสดงอุปกรณ์เบื้องต้นการทอผ้า

ภาพประกอบ 25 แสดงอุปกรณ์เบื้องต้นการทอผ้า

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้การมัดไหมี่ การย้อมสี การมัดคั่นลาย การทอลาย การผสม การปอกไหมี่ และการทอลายไหมี่

ภาพประกอบ 26 แสดงการมัดไหมี่ การย้อมสี และการคั่นลายไหมี่

ขั้นตอนที่ 3 เรียนรู้การขึ้นนึ่งก็ เหยียบและกระตุกกระสวย การทอผ้าพื้นธรรมดา การทอผ้ามัดหมี่ และการกำหนดลายผ้า

ภาพประกอบ 27 แสดงการการขึ้นก็ และการทอผ้า

ขั้นตอนสุดท้าย ผ้าที่ทอเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำไปอบไอน้ำเพื่อให้ผ้าสีไม่ตกและมีควาสวยงาม พร้อมทั้งจะจำหน่าย

ภาพประกอบ 28 แสดงผ้าไหมไทยพวนที่ทอเสร็จแล้วพร้อมขาย

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมและเรียนรู้เรื่องการทอผ้า จะต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจกับขั้นตอน เบื้องต้นดังกล่าว

กิจกรรมที่ 2 เรียนรู้การทำปลาตู

ลักษณะกิจกรรม

การทำปลาตู จะเริ่มต้นการหมักจะเพิ่มส่วนผสม กระเทียม พริกไทย และข้าวคั่วที่ใช้หมักจะทำจากข้าวสารบดละเอียด ทำให้ได้ปลาตู หรือปลาร้าสดที่มีรสชาติแตกต่าง โดยมีรสชาติกลมกล่อม คือมีรสเปรี้ยวและไม่เค็มจัดเหมือนปลาร้าทั่วไป จึงเรียก ปลาตู ในปี 2527 สตรีตำบลเกาะหวาย ได้รวมกันตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย ซึ่งต่อมาปี 2558 ได้มีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย ทำปลาตูทอดสมุนไพร เป็นอาหารสำเร็จรูปสามารถ

เปิดรับประทานได้ทันที สะอาด และรสชาติกลมกล่อมเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ส่วนผสมมีสมุนไพร ทำให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย ซึ่งอธิบายกระบวนการผลิตและขั้นตอน ได้ดังนี้

ขั้นตอนการหมักปลาตุ๋น

1. นำปลาตุ๋นสดมาล้างทำความสะอาด โดยผ่าเอาไส้และตัดส่วนหัวออก ล้างด้วยน้ำสะอาดประมาณ 2 ครั้ง
2. นำปลาตุ๋นที่ทำความสะอาดเรียบร้อยแล้วหมักด้วยเกลือทันที และนำไปภาชนะปิดฝาทิ้งไว้ 1 คืน
3. นำปลาตุ๋นที่หมักด้วยเกลือทิ้งไว้ 1 คืน ล้างออกด้วยน้ำสะอาด ประมาณ 3 ครั้ง แล้วจึงนำผึ่งไว้บนตะแกรงในที่ร่มและสะอาด เพื่อให้สะเด็ดจากน้ำ
4. จากนั้นนำปลาตุ๋นมาคลุกเคล้า ด้วยกระเทียมสับละเอียด พริกไทยป่น ข้าวคั่ว (ข้าวสารคั่วโขลกละเอียด)
5. นำปลาตุ๋นที่คลุกเคล้าส่วนผสมเรียบร้อยแล้วใส่ในโอ่ง/ภาชนะทันที
6. นำพลาสติกปิดฝาโอ่งและผูกพลาสติกด้วยเชือก ตามปิดด้วยผ้าโอ่งอีกหนึ่งชั้น เพื่อป้องกันไม่ให้อากาศเข้า
7. หมักปลาตุ๋นไว้ในโอ่งอย่างน้อย 20 วัน จนถึง 1 เดือน

ภาพประกอบ 29 แสดงปลาตุ๋นหมัก

ปลาทูสมุนไพรทอดไฟร เน้นเฉพาะปลาตุ๋นเท่านั้น เพราะปลาตุ๋นเนื้อจะเหนียวกว่าปลาชนิดอื่น เวลานำมาหมักและทอดเนื้อจึงไม่เละ และปลาตุ๋นที่นำมาทำผลิตภัณฑ์ปลาทู ต้องสด สะอาด การหมักปลาตุ๋นระยะเวลาไม่ควรเกิน 1 เดือน เพราะหากหมักนานจะทำให้ปลาทูมีรสเปรี้ยวเกินไป และเวลานำมาทอดเนื้อปลาจะแตก ทำให้ไม่น่ารับประทาน หากต้องการเพิ่มรสชาติเปรี้ยว สำหรับผู้ที่ชื่นชอบรสเปรี้ยว แนะนำให้เติมน้ำมะขามเปียกก่อนคลุกด้วยแป้งสาลีเอนกประสงค์/ก่อนขั้นตอนการทอดปลาทูเคลือบการทอดปลาทูให้เหลืองสวยน่ารับประทาน และไม่ไหม้ติดกระทะ โดยก่อนนำ

ปลาตู้ที่คลุกด้วยแป้งสาลีเอนกประสงค์ลงทอด ควรเคาะตัวแป้งที่ติดตัวปลาออกก่อน/ไม่ให้เนื้อแป้งติดตัวปลาตู้หนาเกินไป

ภาพประกอบ 30 แสดงปลาตู้ทอดสมุนไพร

กิจกรรมที่ 3 การเรียนรู้การทำกระยาสารทพวน

ลักษณะกิจกรรม

กระยาสารทพวน เป็นประเพณีที่กระทำกันในเดือน 10 ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและกรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานี และได้รับการฟื้นฟูครั้งใหญ่ ในสมัยรัชกาลที่ 1 และมาละเว้นเลิกราไปในสมัยรัชกาลที่ 2 และรัชกาลที่ 3 แล้วมาได้รับการฟื้นฟู อีกครั้งหนึ่งในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา แต่ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่จะจัดกันในเดือน 12 บางแห่งก็เดือนหนึ่ง ซึ่งคงจะถือเอาระยะที่ข้าวกล้า ในท้องนามีรวงข้าวเป็นน่านม ของแต่ละปี และชาวบ้านก็มีความพร้อมเพรียงกันการรักษาประเพณี และมีความเชื่อถือ อย่างมั่นคง เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งแฝงด้วยจริยธรรมและคตินิยมอยู่มาก ความพร้อมเพรียงของ ชาวบ้านทั้งที่ทำนา และไม่ได้ทำนาถึงเวลาก็มาร่วมจัดทำและช่วยเหลือโดยยึดถือความสามัคคีเป็นหลัก การทำกระยาสารทมีขั้นตอนดังนี้

1. ถั่วลิสง คั่วให้เหลือง มีกลิ่นหอม หลังจากนั้นนำมาทำการกะเทาะเปลือกทั้ง นำไปเข้าเครื่องบด

2. งาขาวและงาดำ คั่วให้เหลือง มีกลิ่นหอม ทิ้งไว้ให้เย็นนำไปใส่ครกตำให้ละเอียด

3. มะพร้าว นำไปปอกเปลือกกะเทาะกะลาทั้ง เอาแต่เนื้อมะพร้าว จะนำมาใส่เครื่องขูดมะพร้าว ในตอนเช้ามีดของวันที่จะประกอบพิธี เพื่อให้ได้กะทิสดมีกลิ่นหอม

เครื่องปรุงที่เป็นส่วนประกอบดังกล่าวข้างต้น นำใส่หม้อปิดฝาให้เรียบร้อย เตรียมที่จะประกอบพิธี กวนในวันรุ่งขึ้น (วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6) ดังภาพประกอบ 30

ภาพประกอบ 31 แสดงการกวนกระยาสารท

กิจกรรมที่ 4 การเรียนรู้การทำข้าวจี๋

ลักษณะกิจกรรม

ชาวไทยพวนตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จะมีประเพณีทำบุญในเดือนสาม ชาวบ้านจะทำข้าวจี๋ไปถวายพระในตอนเช้า การทำข้าวจี๋เป็นการเอาไม้แหลมมาเสียบข้าวเหนียวที่ปั้นแล้ว นำไปย่างไฟที่สุมไผ่หอมแล้วเอาน้ำตาล น้ำผึ้ง หรือน้ำอ้อยมาทาบนข้าว ต่อมาชาวพวนเห็นว่าอร่อยดีจึงนำไปถวายพระจึงเรียกงานบุญนี้ว่า “บุญข้าวจี๋”

ภาพประกอบ 32 แสดงการทำข้าวจี๋

กิจกรรมที่ 5 การเรียนรู้การทำไข่เค็มใบเตย

ลักษณะกิจกรรม

ไข่เค็มใบเตยหอมเป็นแนวคิดโดยพระครูวิริยานุโยค รองเจ้าคณะอำเภอปากพลี/ เจ้าอาวาสวัดฝั่คลอง ได้ให้สตรีกลุ่มแม่บ้านฝั่คลองจัดทำไข่เค็มโดยใส่ใบเตยและพอกด้วยดินสอพอง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่ม

ภาพประกอบ 33 แสดงวัตถุดิบในการผลิตไข่เค็มใบเตย

การผสมน้ำใบเตยกับดินสอพอง

1. นำน้ำสะอาด ใบเตย มาปั่นรวมกันพอละเอียดและใส่เกลือป่นให้เข้ากัน
- 2) นำน้ำที่ปั่นแล้วผสมกับดินสอพองให้เข้ากัน

ภาพประกอบ 34 แสดงน้ำปั่นใบเตยผสมดินสอพอง

การพอกไข่เบ็ด

1. นำไข่เบ็ดที่เตรียมไว้ไปคลุกเคล้ากับดินสอพอง ใบเตย เกลือที่ผสมแล้ว
2. จากนั้นนำไปคลุกกับซีอิ๊ว แกลบ หุ้มทั้งฟอง
3. ไข่เบ็ดที่หุ้ม ซีอิ๊ว แกลบ แล้วนำมาบรรจุใส่กล่องถุงพลาสติกเพื่อจำหน่าย
4. ระยะเวลาไข่ดาว 7 วัน ไข่เค็ม 20 วัน ล้างแล้วนำมาต้ม

ภาพประกอบ 35 แสดงวิธีการพอกไข่เปิด

กิจกรรมที่ 6 การเรียนรู้การแสดงพื้นเมือง ลำพวน รำโทน

ภาพประกอบ 36 แสดงลำพวน

ลักษณะกิจกรรม

ลำพวน เป็นการแสดงศิลปะการขับ ร้อง ทำนองขับขานหรือที่เรียกว่า “ลำ” โดยผู้ขับร้อง เรียกว่า “หมอลำพวน” ผู้เป่าแคน ประกอบเรียกว่า “หมอแคน” เป็นการแสดงพื้นบ้านของชาวไทย พวนในงานเทศกาลรื่นเริง โดยเรียกคนร่ำว่าหมอลำพวน ใช้เสียงแคนเป็นดนตรี มีความหลากหลาย ของศิลปะในการร้องรำทำเพลงลำพวน 1 คณะ ประกอบด้วย หมอ แคน หมอลำพวนหญิง หมอ ลำพวนชาย ซึ่งลำพวนแต่ละคณะจะมีผู้แสดงกี่คนก็ได้

3. ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneurs) เป็นการรวบรวมผู้มีความคิด สร้างสรรค์ในชุมชนมาการผสมผสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเทคโนโลยี วัฒนธรรม และการจัดการด้านธุรกิจสร้างสรรค์ ซึ่งผู้มีความคิดสร้างสรรค์ควรสร้างสรรค์กิจกรรมให้เกิด มูลค่าเพิ่มกับสินค้า โดยให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ทักษะประสบการณ์ตรงจากการ เข้าร่วมทดลองปฏิบัติจริงในกิจกรรมนั้นๆ ผู้ประกอบการในชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ทำเป็นเชิงพาณิชย์ อาทิ กลุ่ม

ทอผ้าไทยพวน กลุ่มทำทำไข่เค็มใบเตย และกลุ่มทำทำปลาตุ๋น 2) กลุ่มที่ทำเพื่ออนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม อาทิ กลุ่มลำพวน กลุ่มทำข้าวจี๋ กลุ่มทำสารทพวน

4. ความร่วมมือ (Partnerships) เป็นการการร่วมมือของคนในชุมชน วัด โรงเรียน ในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และรักษาอัตลักษณ์ของท้องถิ่นในคงอยู่ รวมทั้งความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชนต่างๆ โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ภาคเอกชนควรให้การสนับสนุนเรื่องที่พักและการขนส่ง นอกเหนือจากโฮมสเตย์ของชุมชนเอง

5. เครือข่าย (Networks) เป็นการนำเสนอสินค้าและบริการท่องเที่ยวจากทุนทาง วัฒนธรรมและทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีอยู่ โดยมีแนวคิดเน้นการอนุรักษ์ ภายในพื้นที่เป็น หลัก ทั้งด้านวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน การบริหารจัดการโดยชุมชนมี การดำเนินกิจกรรมทางการตลาดบ้าง เช่น การจัดทำแผ่นพับ การออกบูชงานแสดงสินค้า เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่อาศัยการบอกเล่าจากปากต่อปากของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก นอกจากนี้ผู้ประกอบการ ต้องใช้ประโยชน์จากการรวมตัวกันในการแบ่งปันแนวคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการท่องเที่ยว ใหม่ๆให้เกิดขึ้นรวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่าย ประสานงาน ร่วมกันสร้างแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ กับทุกภาคส่วน ให้สามารถพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของไทยพวน และสร้าง ความสัมพันธ์อันดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน รวมถึงชุมชนใกล้เคียง ตลอดจนภาครัฐ ภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้อง

6. การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (Creative Communication) จากการศึกษาความ พึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนไทยพวน พบว่า การสื่อสารเป็น ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสร้างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการสร้างความสำเร็จเกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชุมชน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ รวมถึงการสื่อสารต่อนักท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องอาศัยสื่อต่างๆ ในการสื่อสาร ปัจจุบันมี ช่องทางที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพมากขึ้นสามารถเข้าถึงได้เกือบทุกกลุ่มเป้าหมาย และเกือบ ทุกพื้นที่ในโลก เทคโนโลยีการสื่อสารสามารถช่วยให้นักท่องเที่ยวรับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวได้ด้วย ตนเอง สื่อที่หลากหลายขึ้นไม่ว่าจะเป็นสื่อในลักษณะดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์วิทยุ ใบบลิว และสื่อในรูปแบบใหม่ เช่น Social Media ต่างๆ ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสารการท่องเที่ยวได้ อย่างดี และนักท่องเที่ยวเองก็สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น สะดวกและรวดเร็วขึ้น

ดังนั้นสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบเชิงสร้างสรรค์ของชาวไทยพวนนี้ เป็นการนำเอารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาผสมผสานเข้ากับศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของ นักท่องเที่ยวและของชุมชน ตามภาพประกอบ 36

ภาพประกอบ 37 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัย การพัฒนารูปแบบการสร้างสรรค เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อศึกษา ความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว สรรค และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในชุมชนไทยพวน การเปรียบเทียบ ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยว และสร้าง รูปแบบ (Style) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการสร้างสรรคในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการศึกษาวิจัยเอกสาร พบประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง สรรคในชุมชนไทย ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน 2) การท่องเที่ยวเชิง สรรค เป็นฐานการสร้างและรักษาความยั่งยืนของชุมชน 3) กระบวนการท่องเที่ยวเชิง สรรค ผ่านนวัตกรรมการสร้างสรรคทางวัฒนธรรม 4) ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 5) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แล้วนำ 5 ประเด็นหลักนี้มาวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ (Critical Content Analysis) โดยการ Focus group ร่วมกับผู้นำ/ปราชญ์ชุมชน ตัวแทนภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อหาปัจจัยการพัฒนารูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่าปัจจัยสำคัญในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน ชุมชนชาวไทยพวน มีปัจจัยหลักอยู่ 7 ปัจจัย คือ 1) บริบทพื้นที่ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะชาวไทยพวนมีทรัพยากรมรดกวัฒนธรรมที่เป็น เอกลักษณะที่จะนำมาพัฒนาต่อยอดเพิ่มมูลค่าให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์ได้ อาทิ ศูนย์วัฒนธรรม เณลิมราชวัดฝั้ดคลอง พิพิธภัณฑ์ชาวไทยพวนวัดฝั้ดคลอง รอยพระพุทธรบาทจำลองวัดเกาะหวาย สถูปเจดีย์วัดปทุมวงษาवास หรือวัดบ้านใหม่ มีประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่โดดเด่น ได้แก่ หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน ประเพณีบุญข้าวจีประเพณีสารทพวน การตีกลองโพน การ ลำพวน รำไทน์ พิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์ การใช้ภาษาพวน การแต่งกาย พวน และอาหารพวน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ชุมชนไทยพวนได้เปิดโอกาสให้ ประชาชนไทยพวน ชุมชนใกล้เคียง และองค์กรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยให้หัวหน้าชุมชนที่มีความรู้เรื่องท้องถิ่นเป็นอย่างดี สร้างความร่วมมือ

กับประชาชน และผู้ประกอบการสร้างสรรค์ชุมชนไทยพวนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ให้เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาเพื่อความสะดวกในการจัดการ 3) การสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมชาวไทยพวนมีมรดกทางวัฒนธรรม และองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมสำหรับนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ โดยการต่อยอดมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าการท่องเที่ยวให้มีความแตกต่างอย่างเด่นชัด และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และให้ผู้มาเยือนได้เข้าร่วมในกิจกรรมวัฒนธรรมของชุมชนทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการเข้าร่วมกิจกรรม อาทิ การให้ผู้มาเยือนเข้าร่วมกิจกรรมการบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีสารพวน การลำพวน 4) การสร้างพันธมิตรและเครือข่าย ของชาวไทยพวนกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน โดยเฉพาะการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาวไทยพวนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียง เจ้าของธุรกิจที่พัก โฮมสเตย์ ร้านอาหาร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนต่างๆ จะเป็นการสร้างความแข็งแกร่งและมีความเป็นได้สูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชุมชน 5) การมีอิสระภาพในการบริหารจัดการ การที่ชุมชนไทยพวนมีอิสระภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเอง โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามความเหมาะสมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเองจะเป็นผลให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งประชาชน และสถานประกอบการต่างๆ 6) การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ โดยผู้นำชุมชนขอการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีสภาพคล่องในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น 7) การมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ปัจจุบันชุมชนไทยพวนมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งและเป็นที่ศรัทธาของชาวไทยพวนมาก คือ พระครูวิริยานุโยค เจ้าอาวาสวัดฝางคลอง และมีตัวแทนชุมชน อาทิ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสที่เกษียณอายุราชการแล้วมาเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอบรมเชิงปฏิบัติการผู้นำชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อจะได้พัฒนาผู้นำชุมชนได้มีความรู้ ความสามารถด้านการท่องเที่ยว เป็นผู้ที่ต้องมีวิสัยทัศน์และทักษะในการพัฒนาคนด้วย เพื่อช่วยกำหนดทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้อย่างชัดเจน

2. ผลการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ในองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบดังนี้

2.1 ด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว พบว่า ชาวไทยพวนมีกิจกรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ สำหรับรองรับการท่องเที่ยว คือ ประเพณี “ฮีด 12 คอง 14” เป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณ ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญและสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ คือ 1) กิจกรรมการทอผ้าไทยพวน 2) กิจกรรมการทำปลาตุ๋น 3) กิจกรรมการทำสารทพวน 4) กิจกรรมการทำข้าวจี๋ 5) กิจกรรมการทำไข่เค็มใบเตย 6) กิจกรรมการแสดงพื้นบ้านลำพวน รำไท่น โดยมีผู้นำชุมชนรวมกลุ่มกันอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยพวนและบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้เกษียณจากการทำงานหรือลูกๆ เติบโตและดูแลตนเองได้แล้ว ทำให้มีเวลาว่างมากขึ้น จึงอาสาช่วยเจ้าอาวาสวัดฝั้ดคล่องในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวน แต่ละคนเป็นบุคคลที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ และประสบการณ์ เป็นผู้มีความพร้อมทั้งคุณวุฒิและวิญญูณ์ มีความสามารถแตกต่างกันไป สามารถเลือกทำงานได้ตามความถนัด และความสนใจของแต่ละคน

นอกจากนี้ยังมีวัดฝั้ดคล่องที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนทั้งด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ทั้งเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดฝั้ดคล่อง ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนของชาวไทยพวน และปัจจุบันได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา มาศึกษามาหาความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมไทยพวน โดยนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยี่ยมชมประเพณี วัฒนธรรมของไทยพวน จะได้มีส่วนร่วมกับชาวบ้านในกิจกรรมประเพณีต่างๆ และชาวบ้านก็ให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตร ยิ้มแย้ม แจ่มใส เริ่มตั้งแต่การรำไท่นต้อนรับเมื่อผู้มาเยือนมาถึงทำพิธีบายศรีสู่ขวัญให้กับผู้มาเยือนเพื่อความเป็นสิริมงคล เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตของไทยพวน การแสดงพื้นบ้านลำพวน เลี้ยงอาหารท้องถิ่น และมอบไข่เค็มใบเตย และปลาตุ๋น เป็นของที่ระลึกให้กับผู้มาเยือนกลับไป

การเดินทางมาเที่ยวไทยพวนนั้นสะดวกรวดเร็ว มียานพาหนะทุกประเภทวิ่งผ่าน ไม่ว่าจะเป็นรถตู้โดยสาร รถยนต์ส่วนตัว รถจักรยานยนต์ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมไทยพวนตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพประมาณ 114 กม.ใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพประมาณ 1 ชั่วโมง 39 นาที อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 1.8 กม.ใช้เวลาเดินทางตัวอำเภอประมาณ 3 นาที มาตามถนนสุวรรณศร เป็นถนนสายหลักไปจังหวัดปราจีนบุรี

2.2 ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวไทยพวนมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว อาทิ ห้องรับรองนักท่องเที่ยว ห้องสุขาที่มีจำนวนเพียงพอ มีลานแสดงวัฒนธรรม มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรม มีอาหารท้องถิ่นและที่พักโฮมสเตย์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่เพียงพอ

2.3 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการร่วมกำหนดนโยบาย วางแนวทางการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดการงบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกัน อาทิ กลุ่มสภาวัฒนธรรม กลุ่มสภาองค์กรชุมชน กลุ่มประชาคมเทศบาลเกาะหวาย ซึ่งผู้นำแต่ละหมู่บ้านจะเป็นตัวแทนมา

ประชุมร่วมกันรวมถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมอยู่เรื่อยๆ ซึ่งแรกๆ นั้นจะมีตัวแทนจากสำนักวัฒนธรรมนครนายก มาให้การอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครนายกจะเข้ามาดูแลให้คำปรึกษากับผู้นำชุมชน และประชาชนไทยพวน และชุมชนเองยังได้การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ของชุมชนเอง ความสัมพันธ์ในชุมชน มีการรวมกลุ่มในชุมชน โดยจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย เพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำปลาตู การทอผ้าไทยพวน เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มสตรีได้มีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ในครัวเรือน สร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มสตรี มีรายได้เพิ่มขึ้น และส่งผลให้ชุมชนบ้านเกาะหวายมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีนโยบายในการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย อาหารพื้นบ้าน การแสดง ศิลปะการต่อสู้ และช่างฝีมือ มีอบรมภาคีเครือข่ายให้เยาวชนไทย พวน และชาวบ้านท้องถิ่น ซึ่งจะคอยให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชไทยพวนที่ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง จะมีการจัดประชุมผู้นำชุมชนเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมอยู่เสมอมีห้องประชุมสำหรับรับรองนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของไทยพวน ที่วัดฝางคลอง และมีห้องน้ำที่เพียงพอไว้บริการ” มีโฮมสเตย์ไว้บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนมากจะเป็นนิสิต นักศึกษา และชุมชนอื่นมาศึกษาดูงาน และ ชาวบ้านจะทำอาหารพวนมาบริการนักท่องเที่ยว เรียกว่า “ขันโตก”

นอกจากนี้ผู้นำชุมชนและชาวบ้านไทยพวนได้รวมกลุ่มกันทำวิจัย เพื่อสืบสานวิถีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ โดยชุมชนได้เรียนรู้ตนเองจากการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ผ่านโครงการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ เหมาะสมกับบริบท ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ดังคำขวัญที่ว่า “กิน เที่ยว พัก รู้จักประวัติศาสตร์” โดยได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยให้ทำการศึกษา “ประวัติศาสตร์ไทยพวนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก”

ชุมชนชาวไทยพวนได้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนผ่าน . การประชาสัมพันธ์ ผ่าน Facebook และ website ของตำบลเกาะหวาย ของวัฒนธรรมจังหวัด และของจังหวัดนครนายก แผนพับประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก และนิตยสารการท่องเที่ยว (อสท.) ตลอดจน รายการโทรทัศน์ต่างๆ

3. ผลศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาเที่ยวชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศ

หญิง มีอายุเฉลี่ยตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และประกอบอาชีพเป็น พ่อบ้าน/ แม่บ้าน/เกษียณ

3.1 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ด้านผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและร้านขายของที่ระลึก ด้านคมนาคม ด้านศูนย์บริการท่องเที่ยว และด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านโรงแรมที่พักโฮมสเตย์ มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ผลการศึกษาความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวนของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการในภาพรวมด้านแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน ด้านแหล่งท่องเที่ยวเทศกาลประเพณี ด้านแหล่งท่องเที่ยวการแสดงพื้นเมือง ด้านแหล่งท่องเที่ยวพิธีกรรม ด้านแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ และด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา อยู่ในระดับมาก ยกเว้นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต ด้านแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาครั้งนี้เป็นครั้งแรก เดินทางมาแบบเข้าไป-เย็นกลับ เคยเข้าชมและเข้าร่วมทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากที่สุดคือ วัด รองลงมาคือ พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดฝั่งคลอง ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง กิจกรรมลำพวน การตีกลองโพน และพิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์ ตามลำดับ โดยรับทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากคำบอกเล่าของญาติหรือเพื่อน

3.4 ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกัน พบว่า

3.4.1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศและอาชีพต่างกันมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกัน

3.4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันมีความเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยรวมและด้านแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต ด้านแหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันไป โดยกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 20-50 ปี และมากกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป

3.4.3 นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวไทยพวน โดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านกิจกรรมท่องเที่ยววิถีชีวิต ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 20,000 บาท มีความต้องการมากกว่าผู้มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,001 ขึ้นไป

3.4.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยรวมและด้านแหล่งท่องเที่ยวเทศกาลประเพณี ด้านแหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ ด้านพิธีกรรม ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา และด้านแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการมากกว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

4. สรุปผลการสร้างรูปแบบ (Style) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากการศึกษาผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1-3 มาประยุกต์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism Model) ให้เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยประยุกต์จากแนวคิดของ Greg Richards. (2010) Greg Richards. (2010) ผลการวิเคราะห์นำมาพัฒนาเป็นรูปแบบได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

4.1 รูปแบบ (Style) การเลือกไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นการเคลื่อนจากวัฒนธรรมที่จับต้องได้ไปสู่ทรัพยากรวัฒนธรรมนามธรรมเกิดจากความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เคยสนใจการเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้างมรดกวัฒนธรรม วัด สถูปเจดีย์ รอยพระพุทธรูป จาลอง พิพิธภัณฑ์ไทยพวน ก็หันไปให้ความสนใจกับภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต บรรยากาศ เรื่องเล่า นั่นคือนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่หันมาให้ความสนใจกับวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น ร้านอาหารพื้นถิ่น ตลาด บ้านเรือน วิถีชีวิตชุมชนที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมใน “ชีวิตจริง” ของผู้คนจากเดิมที่เคยเป็นแต่ผู้ชม นักท่องเที่ยวเรียกร้องที่จะมีกิจกรรมในสถานที่ที่ตนเองท่องเที่ยวในระยะเวลายาวนานขึ้น

4.2 รูปแบบ (Style) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

4.2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Material) ไทยพวนมีทรัพยากรที่มีความโดดเด่น และดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งชุมชนชาวไทยพวนมีทรัพยากรท่องเที่ยวสร้างสรรค์ 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) 2) กลุ่มวิถีชีวิต 3) กลุ่มศิลปะ (Arts)

4.2.2 กิจกรรมสร้างสรรค์ (Creative Activities) ชาวไทยพวนมีกิจการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ มี 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเชิงพาณิชย์ อาทิ กลุ่มทอผ้าไทยพวน กลุ่มทำไข่เค็มใบเตย และกลุ่มทำปลาตากแห้ง 2) กลุ่มที่ทำเพื่ออนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม อาทิ กลุ่มลำพวน กลุ่มทำข้าวจี กลุ่มทำสารทพวน

4.2.3 ผู้ประกอบการสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneurs) ชุมชนไทยพวนมีการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรมในนามกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวน

4.2.4 ความร่วมมือ (Partnerships) ผู้นำชุมชนประชุมชนในชุมชน วัด โรงเรียน ภาครัฐ ภาคเอกชน ให้ความร่วมมือในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวสร้างสรรค์

4.2.5 เครือข่าย (Networks) ผู้ประกอบการใช้ประโยชน์จากการรวมตัวกันในการแบ่งปันแนวคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นรวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่าย ประสานงาน ร่วมกันสร้างแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์กับทุกภาคส่วน

4.2.6 การสื่อสารสร้างสรรค์ (Creative Communication) ชุมชนใช้สื่อต่างๆ ในการสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกๆ ฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชุมชน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ รวมทั้งใช้เป็นช่องทางสื่อสารการตลาดให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชน

อภิปรายผล

1. ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาว ไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

จากผลการวิจัย พบว่า บริบทพื้นที่ชุมชนไทยพวนที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมสำหรับการต่อยอด ปรับปรุงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Geertz, Clifford (1993) ที่กล่าวว่าคนในท้องถิ่นสามารถสร้างสรรค์สินค้าหรือผลผลิตทางวัฒนธรรมด้วยการต่อยอดจากนวัตกรรมที่มีอยู่แล้ว ด้วยการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปเพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้าการท่องเที่ยว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรม และองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนสอดคล้องกับ Shirley (1992) ที่ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวด้วยการขยายฐานความร่วมมือโดยการสร้างพันธมิตรและเครือข่าย ด้วยการความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เช่น เจ้าของธุรกิจที่พักโฮมสเตย์ ร้านอาหาร หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ วไลลักษณ์ น้อยพยัคฆ์. (2556) ที่กล่าวว่าการผลักดันให้เกิดนวัตกรรมทางการท่องเที่ยว โดยภาครัฐจะต้องปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมกรรมท่องเที่ยวให้มีเครือข่าย และมีความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มธุรกิจเพื่อก่อให้เกิดการประสานงานให้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามความเหมาะสมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน สอดคล้องกับ นาฬิกอติภัค แสงสนิท. (2556) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวสร้างสรรค์จะเป็นเครื่องมือให้ชุมชนได้มีโอกาสใช้สิทธิความเป็นเจ้าของพื้นที่ในกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวด้วยตนเอง สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยตนเอง และนำมาซึ่ง

ผลประโยชน์ที่เป็นธรรมมากขึ้น พร้อมกับสร้างความเข้าใจให้กับนักท่องเที่ยวและชุมชนได้ร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวแบบรับผิดชอบต่อชุมชนโดยการขอสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Claire Diran (2003) ที่ได้ทำการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและภาครัฐส่วนใหญ่เห็นว่าสิ่งสำคัญควรกำหนดวงเงินหรือมีการสนับสนุนด้านการเงินในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันผู้นำชุมชนก็ต้องมีความเข้มแข็งและเป็นหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยผู้นำชุมชนจะได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการท่องเที่ยวให้เป็นผู้ที่ต้องมีวิสัยทัศน์และทักษะในการพัฒนาคนด้วย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เข้าไปให้ความรู้ และอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อช่วยกำหนดทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาไปเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

2.1 ด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวชุมชนไทยพวนมีความดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชนที่สำคัญคือประเพณี “ฮีต 12 คอง 14” ที่เป็นวัฒนธรรมประเพณี และพิธีกรรมที่ชาวไทยพวนที่ยังยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ที่แสดงถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยพวน ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2549) ที่กล่าวว่าจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ การนำเสนอวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ และชาวไทยพวนให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตร ยิ้มแย้ม แจ่มใส เปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวไทยพวน การแสดงพื้นบ้านลำพวน เลี้ยงอาหารท้องถิ่น และมอบไข่เค็มใบเตย และปลาตุ๋น เป็นของที่ระลึกให้กับผู้มาเยือนกลับไป รวมทั้งการเดินทางมาเที่ยวไทยพวนนั้นมีความสะดวกรวดเร็ว เพราะมียานพาหนะทุกประเภทวิ่งผ่าน ไม่ว่าจะเป็นรถตู้โดยสาร รถยนต์ส่วนตัว รถจักรยานยนต์ สอดคล้องกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) ที่กล่าวไว้ว่าศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจะต้องเข้าถึงสะดวก มีความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว และมีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.2 ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนไทยพวนยังมีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว อาทิ ห้องรับรองนักท่องเที่ยว ห้องสุขาที่มีจำนวนเพียงพอ มีลานแสดงวัฒนธรรม มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรม มีอาหารท้องถิ่นและที่พักโฮมสเตย์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) . (2554) ที่กล่าวว่าเจ้าบ้านที่ดีควรให้การบริการที่มีคุณภาพให้เป็นที่พอใจแก่นักท่องเที่ยวตามความคาดหวังหรือเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

2.3 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนยังได้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยการแบ่งกลุ่มต่างๆ อาทิ กลุ่มสภาวัฒนธรรม กลุ่มสภาองค์กรชุมชน กลุ่มประชาคมเทศบาลเกาะหวาย ในการร่วมกันกำหนดนโยบาย วางแนวทางการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดการงบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การรวมกลุ่มในชุมชนโดยจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย เพื่อผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเห็นว่าการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีการเชื่อมโยงเครือข่ายส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ หัวหาญ ทวีแสง และวิวัฒน์ แซ่หลี่. (2556) ที่ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษา ศูนย์กลางเศรษฐกิจนากลาง เทศบาลนครยะลา พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลนครยะลา โดยผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนการแบ่งโซนพื้นที่ วางแผนการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ และขอสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาคเอกชน

3. ความพึงพอใจที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า

3.1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่าในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์ มีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโฮมสเตย์เป็นลักษณะพักกับชาวบ้านซึ่งนักท่องเที่ยวไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมในห้องพักทำให้เกิดความรู้สึกไม่ความปลอดภัย และขาดความมั่นใจในความสะดวกสบายของห้องพัก ราคาของห้องพักอาจไม่เหมาะสมหรือไม่ รวมทั้งจำนวนของห้องพักยังไม่มากพอที่จะรองรับสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ Newman. (1977) ที่กล่าวว่าปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดการตอบรับในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะของบุคคลผู้ตอบรับสภาพแวดล้อม และลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้เกิดการตอบรับ

3.2 ผลการศึกษาความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวนของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอ ปากพลี จังหวัดนครนายก ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นแหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต และ แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่วัด สฐูปเจดีย์ พิพิธภัณฑสถานชาวไทยพวนวัดฝั่งคลอง กิจกรรมลอยกระทง ทอดกฐิน การลำพวน การตีกลองโพน พิธีบายศรีสู่ขวัญ บาตรตักเทโวหนะวันออกพรรษา การทำอาหารพวน การทำปลาตุ๋น อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ข้อการ

ทำนา การทำสวน การทอผ้าไทยพวน การทำไม้กวาดดอกหญ้า นักท่องเที่ยวมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยระหว่างกลุ่มอายุ มีความต้องการในด้านกิจกรรมท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่นแตกต่างกัน มี 2 กลุ่ม 1) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 20-50 ปี 2) กลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับ (Wilo Goidhaborsadore; & Yates. 2002) ที่ชี้ให้เห็นว่าอายุจะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความสนใจในประเด็นต่างๆ จะมียารมณ์ที่แตกต่างกันออกไปในกลุ่มคนที่มีวัยต่ำกว่า เนื่องจากกระบวนการคิดและตัดสินใจที่ผ่านการกลั่นกรองจากประสบการณ์ของช่วงวัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการคิดและการควบคุมทางอารมณ์ของแต่ละช่วงอายุของบุคคล

3.3 ผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในชุมชนไทยพวน ตำบล

เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า มาเที่ยวชุมชนครั้งแรก มาแบบเช้า-เย็นกลับ เคยเข้าชมและเข้าร่วมทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมากที่สุดคือ วัด รองลงมาคือ พิพิธภัณฑ์ไทยพวนวัดฝั่งคลอง ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง กิจกรรมลำพวน การตีกลองโพน และพิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์ ตามลำดับ โดยรับทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากคำบอกเล่าของญาติหรือเพื่อน ซึ่งองค์กรหรือหน่วยงานเป็นผู้บอกค่าใช้จ่าย ดังนั้น ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายสร้างการรับรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างครอบคลุม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ นำเสนอการท่องเที่ยวในมุมมองใหม่ๆ แต่สอดคล้องกับทรัพยากรหลักทางการท่องเที่ยวของชุมชนไทยพวน คือ มรดกวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตได้อย่างดี สอดคล้องกับ Jessisa Harriet Pfanner (2011) . ได้ทำการศึกษาโบราณสถานกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมเรียกร้องให้นาวัฒนธรรมในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและการบริการการท่องเที่ยวสร้างสรรค์จากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมาช่วยในการดำเนินงานมากขึ้นและเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์อย่างแท้จริงกับเจ้าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

4.1 รูปแบบ (Style) การเลือกไหลของวัฒนธรรมการท่องเที่ยววัฒนธรรมไปสู่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นการเคลื่อนจากวัฒนธรรมที่จับต้องได้ไปสู่ทรัพยากรวัฒนธรรมนามธรรมเกิดจากความสนใจของนักท่องเที่ยวที่เคยสนใจการเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้างมรดกวัฒนธรรม วัด สถาปัตยกรรม รอยพระพุทธรูปจำลอง พิพิธภัณฑ์ไทยพวน ก็หันไปให้ความสนใจกับภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต บรรยากาศ เรื่องเล่า นั่นคือนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่หันมาให้ความสนใจกับวิถีชีวิตท้องถิ่น เช่น ร้านอาหารพื้นถิ่น ตลาด บ้านเรือน วิถีชีวิตชุมชนที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมใน “ชีวิตจริง” ของผู้คนจากเดิมที่เคยเป็นแต่ผู้ชม นักท่องเที่ยวเรียกร้องที่จะมีกิจกรรมในสถานที่ตนเองท่องเที่ยวในระยะเวลายาวนานขึ้น สอดคล้องกับ Greg Richards (2010) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่เคยสนใจการเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้างมรดกวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ อนุสรณ์สถาน หาดทรายหรือภูเขา ก็หันไปให้ความสนใจ

สนใจกับภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต บรรยากาศ เรื่องเล่า การสร้างสรรค์และสื่อ ความสนใจเดิม ที่ให้คุณค่ากับวัฒนธรรมชนชั้นสูง (High Culture) เช่น ปราสาท ราชวัง หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์

4.2 รูปแบบ (Style) องค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสม กับพื้นที่ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก เป็นการนำ ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ หรือวัฒนธรรมมาต่อยอดเพิ่มคุณค่า และหาจุดต่างสร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว สินค้าหรือ บริการการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อนำเสนอให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ สร้างการมีส่วนร่วม ทักษะ และ ประสบการณ์ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับตัวนักท่องเที่ยวเอง สอดคล้องกับ Richards. (2010) ที่กล่าวว่ากิจกรรมหรือสินค้าสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์ หรือ ทักษะ เป็นการขายสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งความประทับใจประสบการณ์ที่ดี เมื่อ นักท่องเที่ยวได้มี ส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว ซึ่งชาวไทยพวนมีทรัพยากรวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรมนุษย์ที่มีแนวความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่จะสามารถนำทรัพยากร ต่างๆ มาพัฒนาเป็นกิจกรรมหรือสินค้าสร้างสรรค์ กิจกรรมที่ได้รับคัดเลือกเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ ของชุมชน ได้แก่ การทอผ้า ไทยพวน การทำไข่เค็มใบเตย การทำปลาตู การล่าพวน การทำข้าวจี และการทำสารทพวน ซึ่งกิจกรรมทั้ง 5 นี้ จะสะท้อนให้เห็นศักยภาพของชุมชนที่สามารถผสมผสาน ธรรมชาติและวัฒนธรรมให้เข้ากับวิถีชีวิตประจำวันได้อย่างลงตัว และเป็นกิจกรรมที่จะเป็นเครื่องมือ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่าง แท้จริง โดยความร่วมมือจากทั้งผู้ประกอบการ และชุมชน สามารถสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ และเพิ่มทักษะให้แก่นักท่องเที่ยวผ่านการอบรม (Workshop) เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว สร้างสรรค์ของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ที่แตกต่าง และหลากหลาย ตั้งแต่ การเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับเครื่องมือและอุปกรณ์เบื้องต้น สู่ขั้นตอนการปฏิบัติจริง การอบรมนี้ ควรให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดเป็นกลุ่มประมาณ 5-10 คนต่อวัน ตารางวันเวลาให้ ตรงกับวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือวันนักขัตฤกษ์ ใช้เวลาไม่เกิน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน และค่าใช้จ่ายก็ไม่ ควรจะแพงมาก นอกจากนี้ชุมชนไทยพวนควรสร้างเครือข่ายของการท่องเที่ยวสร้างสรรค์โดย ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด นครนายก ศูนย์บริการการท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตลอดจน การสร้างเครือข่ายการตลาดทางศิลปะบ้านกับชุมชนอื่น เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด แบ่งปัน การเรียนรู้ การเชื่อมโยงระหว่างศิลปินและกลุ่มวัฒนธรรมในธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งกลุ่มของ ชุมชนที่มีความพร้อมในกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันก็เป็นช่องทางของการ นำเสนอเป้าหมายใหม่ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ด้วย ซึ่งจะมีส่วนในการ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นและจะเป็นการพัฒนาศักยภาพของ ชุมชนผ่านการท่องเที่ยวได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Crispin Raymond. (2003) ที่ได้ทำการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศนิวซีแลนด์ โดยได้ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม ของประเทศหรือชุมชนที่เข้าไปเยี่ยมชมได้เรียนรู้และลงมือทำการปั้นเซรามิคด้วยตนเอง และได้

ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท่องเที่ยวประจำภาค (Regional Tourist Office) และเครือข่ายการตลาดทางศิลปะเนลสัน เบย์ (NBAMNelson Bays Art Marketing Network) จัดให้มีเครือข่ายของศิลปินพื้นบ้านเพื่อนำไปสู่การจัดอบรม (Workshop) เกี่ยวกับงานศิลปะหัตถกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ที่แตกต่าง หลากหลาย ตั้งแต่การสานเส้นใยแบบพื้นเมือง (Harakeke-Flax Weaving) การแกะสลักไม้กระตูด หรืองานโลหะ เซรามิค การปลูกพืชพื้นถิ่นหรือการปรุงอาหารทะเลแบบชาวเมารี การจัดการอบรมมีหลายรูปแบบนับตั้งแต่การใช้เวลา 2 ชั่วโมงถึง 4 วัน และมีกลุ่มนักท่องเที่ยวเข้าร่วมเป็นกลุ่มเล็กๆ จนถึงจำนวนกลุ่มละ 12 คน โดยมีค่าใช้จ่ายต่อคนตั้งแต่ 55-650 เหรียญนิวซีแลนด์ ซึ่งกิจกรรมสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวนนี้จะต้องได้รับการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบโดยอาศัยส่วนร่วมและการสนับสนุนทั้งจากบุคคลเอกเทศและจากสื่อต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์วิทยุ ใบบลิว และสื่อในรูปแบบใหม่ เช่น Social Media ต่างๆ ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสารการท่องเที่ยวได้ดี และนักท่องเที่ยวเองก็สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้มากขึ้น สะดวกและรวดเร็วขึ้น ทั้งนี้เพราะลักษณะตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นตลาดที่ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ เพราะในที่สุดสินค้าและการบริการจากการท่องเที่ยวจะได้มาจากการสร้างสรรค์จากประสบการณ์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยวเอง ซึ่งสอดคล้องกับกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556) ได้ทำการศึกษาการส่งเสริมการลงทุนทำธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวหรือกิจกรรมท่องเที่ยวจากสื่อหลากหลายช่องทาง โดยสื่อที่นักท่องเที่ยวชาวไทยรับรู้ข้อมูลมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ เพื่อน/ญาติ/ครอบครัว อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ นิตยสาร หนังสือ/คู่มือท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากการศึกษาปัจจัยการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวไทยพวน ชุมชนควรนำมรดกทางวัฒนธรรม องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเองมาต่อยอดมูลค่าเพิ่มประยุกต์ใช้ร่วมกับความคิดสร้างสรรค์ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หรืออาจทำเป็นโครงการในลักษณะเครือข่าย โดยให้กลุ่มวัฒนธรรมในธุรกิจการท่องเที่ยว กระทรวงวัฒนธรรมของจังหวัด และสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการท่องเที่ยวและพัฒนา เพราะสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1.2 จากการศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวน ชุมชนควรดึงอัตลักษณ์ของชุมชนให้มีความโดดเด่นในด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยการสร้างองค์ความรู้ท้องถิ่น อาทิ การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยพวน เพราะชุมชนมีทุนวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และโดดเด่น เพียงแต่ยังขาดการนำมา

พัฒนาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบใหม่ นอกจากนี้ชุมชนก็ควรให้และหน่วยงานภาครัฐร่วมมือกันในการจัดอบรม รวมทั้งการสร้างคุณค่าใหม่ให้เหมาะกับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะอาจมีจำนวนน้อยจึงต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ตลอดจนให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว เพราะหน่วยงานรัฐนี้จะสร้างความเชื่อถือในแหล่งท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

1.3 จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ชาวไทยพวนควรดำเนินการดังนี้

1.3.1 ปรับภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาด และสวยงาม รวมทั้งเปิดโอกาสให้พ่อค้าแม่ค้า เข้ามาจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ต้องเพิ่มจำนวนห้องพักให้เพียงพอจำนวนนักท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาที่พักโฮมสเตย์ให้มีความสะอาด ปลอดภัย และกำหนดราคาที่พักให้มีความเหมาะสมลักษณะการบริการของที่พัก

1.3.2 ควรปรับปรุงแบบของผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและของที่ระลึกให้มีความสวยงาม และมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุ

1.3.3 การคมนาคมภายในแหล่งท่องเที่ยว ควรเพิ่มความหลากหลายของยานพาหนะในการเที่ยวรอบๆ ชุมชน เช่น รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถสองแถวบริการระหว่างชุมชนเป็นต้น และควรมีป้ายบอกทางในการเดินทางเที่ยวระหว่างชุมชนด้วย เช่น ป้ายบอกทางจากพิพิธภัณฑสถานไทยพวนวัดฝั่งคลอง ไปยังสถูปเจดีย์ และศูนย์รวมทอผ้าไทยพวนวัดบ้านใหม่ และรอยพระบาทจำลองวัดเกาะหวาย เป็นต้น

1.2.4 ควรช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายของข้อมูลในเว็บไซด์มากยิ่งขึ้น เช่น ประชาสัมพันธ์งานเทศกาลประเพณี “ฮีต12 คอง14” โครงการฝึกอบรมศิลปะท้องถิ่น ผ่านเว็บไซด์ของชุมชน ตำบล จังหวัด และกระทรวงการท่องเที่ยว เป็นต้น

1.4 จากการศึกษาความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว ชาวไทยพวนควรดำเนินการดังนี้

1.4.1 ควรดึงอัตลักษณ์วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้นกว่านี้ เช่น การทำนา การทำสวน หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน และการทำไม้กวาดดอกหญ้า โดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนในการเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากยิ่งขึ้น ให้หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในประชาสัมพันธ์

1.4.2 ควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับช่วงอายุ และระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว

1.5 จากการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ชาวไทยพวนควรดำเนินการจัดโปรแกรมเที่ยวให้เหมาะสมกับลักษณะการมาเที่ยวทั้งไปเช้า-เย็นกลับ หรือค้างคืน และเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์จากสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเคยมาเที่ยวดังนี้

วันแรก	เดินทางไปถึงวัดฝั่คลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ช่วงเช้า	- เข้าร่วมกิจกรรมบายศรีสู่ขวัญสืบชะตา - ชมพิพิธภัณฑ์ไทยพวน โดยมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ให้ความรู้ - เรียนรู้การทำไข่เค็มใบเตย
ช่วงพักกลางวัน	- รับประทานอาหารไทยพวน - เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงพื้นบ้าน การลำพวน
ช่วงบ่าย	- เรียนรู้การทำปลาตุ๋น
เย็น	- เข้าพักค้างคืนโฮมสเตย์ (Home Stay) กับชาวบ้านในชุมชน - อาหารพาแลง (รับประทานอาหารเย็น)
วันที่สอง	
ช่วงเช้า	- รับประทานไข่เค็มใบเตยกับกล้วยหอม พร้อมกาแฟตอนเช้า - เรียนรู้การทำข้าวจี๋ - เทียวตลาดเช้าชมวิถีชีวิตชาวไทย - ไหว้พระศุภเจติย์ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุพระธาตุกุสาวดี วัดบ้านใหม่ - เรียนรู้การทอผ้าไทยพวน วัดบ้านใหม่
ช่วงพักกลางวัน	- รับประทานอาหารไทยพวน
ช่วงบ่าย	- เรียนรู้การทอผ้าไทยพวน (ต่อ)
ช่วงเย็น	- อาหารพาแลง พร้อมชมการแสดงพื้นบ้าน - เดินทางกลับด้วยความประทับใจ พร้อมได้รับทั้งความรู้ และประสบการณ์ ตลอดจนแนวความคิดดีๆ เพื่อนำกลับไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ทั้งนี้ให้ชุมชนทำการประชาสัมพันธ์โปรแกรมอบรมกิจกรรมสร้างสรรค์ของชุมชนไทยพวนดังกล่าวผ่านการให้ญาติของคนในชุมชนบอกต่อ และผ่านสื่อต่างๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ งานท่องเที่ยว / นิทรรศการ เว็บไซต์ (web site) หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารแผ่นพับ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมทั้งการแจกใบปลิวการท่องเที่ยวของชุมชนของตำบลเกาะหวายของจังหวัดนครนายก

1.6 จากรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ชุมชนควรนำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากวิจัยครั้งนี้มาปฏิบัติ โดยให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวน ได้เรียนรู้และลง

มือทอผ้าไทยพวน ทำปลาตุ๋น ทำสารทพวน ทำไข่เค็มใบเตย ทำข้าวจี๊ และลำพวนด้วยตนเอง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานท่องเที่ยวประจำจังหวัด และเครือข่ายการตลาดการพัฒนาอาชีพของจังหวัดเพื่อขอทุนสนับสนุนในการจัดอบรม (Workshop) เกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้วัสดุ อุปกรณ์ ไปจนถึงขั้นตอนการปฏิบัติ อาทิเช่น การสานเส้นใยแบบท้องถิ่นในการทอผ้าไทยพวน การปรุงอาหารแบบชาวไทยพวน (ขันโตก) และจัดโปรแกรมการอบรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กำหนดนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประมาณ 5-10 คนต่อวัน ตารางวันเวลาให้ตรงกับวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ หรือวันนักขัตฤกษ์ ใช้เวลาไม่เกิน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน และค่าใช้จ่ายก็ไม่ควรจะแพงมาก

2. ข้อเสนอแนะในการการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรทำการศึกษา กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
- 2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อการประเมิน ปรับปรุง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- 2.3 ควรนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในหลักสูตรการท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). โครงการส่งเสริมการลงทุนทำธุรกิจ
ท่องเที่ยวเชิงสรวงสวรรค์. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2557, จาก <http://Touristbehaviour>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). ทศนคติและพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของชาวไทยใน
เขตกรุงเทพฯและปริมณฑล. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2557 จาก <http://Touristbehaviour>.
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยเจริญการพิมพ์.
- กนกวรรณ สองสีโย. (2550). พฤติกรรมและความพอใจของนักท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัด
แม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กอร์ปศักดิ์ สภาวสุ. (2552). วิจัยอย่างไรจึงจะไปสู่ Creative Economy. สืบค้นเมื่อ 22 มิถุนายน
2555, จาก <http://www.idis.ru.ac.th>.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2553). วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน
2553, จาก <http://www.m-culture.go.th>.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2555, 19 พฤษภาคม). เศรษฐกิจสร้างสรรค์. ประชาชาติธุรกิจ สืบค้น
เมื่อ 5 กรกฎาคม 2555, จาก www.industry.go.th.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะ
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมลักษณ์ ไชยยะ. (2551, พฤศจิกายน). ปลาร้า/ปลากระ: นิเวศภูมิปัญญาของชาวพวน จังหวัด
นครนายก. วารสารโสธรสารวิถี. 11: 3.
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. (2555). “การวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
และการวาดเพื่อการสื่อสาร. สืบค้นเมื่อ 23 มิถุนายน 2556, จาก
<http://www.mgts.lpru.ac.th>.
- ครูหลอด. (2555.) ภูมิปัญญาไทย. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2556, จาก
<http://www.otoptoday.com/wisdom/1634/ครูหลอด>
- ใจพรรณ. (2550) “เที่ยววิถีไทยพวน วัดฝักคอง นครนายก” สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2556, จาก
pantip.com/topic/32614765.
- จินตหรา บุญเลิศ. (2556). พันธมิตรทางธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงกลยุทธ์. สืบค้นเมื่อ 25
มกราคม 2556, จาก <http://www.l3nr.org/posts/440975>.
- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ฉัตรเฉลิม งามอาภาฐาน. (2555). การท่องเที่ยวเชิงแนวคิด: ผลิตภัณฑ์ หรือ นวัตกรรมใหม่.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ชัยพร วิเศษมงคล (2553). ผู้ประกอบการ...ในยุคเศรษฐกิจสร้างสรรค์. ASTV ผู้จัดการ.
ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th>.

- ชูศรี วงศ์รัตน์ (2549). *เทคนิคการใช้สถิติในการวิจัย*. กรุงเทพฯ: เนรมิตกิจ อินเตอร์ โปรเกรส ซิป.
- เกิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น.
- ชนกร บุญพันธ์. (ม.ป.ป.). *การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยพวน*. คู่มือศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง พิธีเปิดศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก.
- นาฬิกาอดิศักดิ์ แสงสนิท. (2554). *นโยบายท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2555, จาก <http://dasta.23perspective.com>
- นาวิ ผาจันทร์ (2555). *ความเป็นมาของชาวไทยพวนในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.nayokcity.com>.
- นิธิปรียา จันทวงษ์. (2557). *ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นฟูวิถีชีวิตชาวไทยพวน จังหวัดนครนายก*. *ประชาคมวิจัย*. 107: 49.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- (2549). *การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ดีไซน์.
- ปิยนดา อังควานิชกุล; และคณะ. (2556). *การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยพวน*. นครนายก: คู่มือศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง พิธีเปิดศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก.
- (2556). *การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยพวน*. นครนายก: คู่มือศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง พิธีเปิดศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก.
- ปรีณัฐ ชินโชติ; และธีระวัฒน์ จันทิก. (2559, มกราคม-เมษายน). *รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง*. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคม และศิลปะ*. 9: 1.
- ประกาศสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2554). *แผนการราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 – 2558*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- ปรารภ แก้วเศษ; และไพรัช ถิตย์ผาด. (2552). *การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบโฮมสเตย์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาวเวียงและลาวโซ่ง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2540). *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- ชวลิน อุทยาน. (2009). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2557, จาก touristbehaviour.wordpress.com.
- ผ้าทอไทยพวน บ้านใหม่ จังหวัดนครนายก. (2555). สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2557, จาก <https://th-th.facebook.com/ผ้าทอไทยพวน-บ้านใหม่-จังหวัดนครนายก-321844964595630>.
- ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด; และคณะ. (2553). ระบบนวัตกรรมรายสาขาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้และเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ภัณณิ แก้วสง่า; และนิศาชล จำนงศรี. (2555). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยวไทย. วารสารเทคโนโลยีสูรนารี. 6: 1.
- ภรณ์นภัส เบ็นท์. (2559). ทรัพยากรการท่องเที่ยวของโลกและของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พจนา สอนศรี. (2546). เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 8-15 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงศกร บุษราวัฒน์. (2557). ไข่เค็มใบเตยหอม. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2558, จาก <http://province.m-culture.go.th/nakhonnayok/images/data/K16.pdf>
- มุทริกา พฤษภาพงษ์. (2554). เท่อย่างไรให้สร้างสรรค์และยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2555, จาก <http://onknow.blogspot.com>.
- มนทิณี ยงวิกุล. (2553). เมืองสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.creativethailand.org.th>.
- มนตรี ปรางสงเนิน. (2551). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกพริ้ว จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการทรัพยากร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2558, พฤษภาคม-สิงหาคม). การให้ความหมายรูปแบบและกลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวแบบดาร์กทัวร์ริซึม พื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 8: 2.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2547). หลักการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2555, จาก <http://www.stou.ac.th/Tourism/Achieve/April/Topic1.htm>.
- วันสาด ศรีสุวรรณ (2553). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนลุ่มน้ำตาปี. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2553). เอกสารประกอบการบรรยาย. จันทบุรี: เศรษฐกิจสร้างสรรค์ จันทบุรี, 7 จัดพิมพ์โดยสำนักงานคลังจังหวัดจันทบุรี.

วรากรณ์ สามโกเศศ. (2555). *รู้จักเศรษฐกิจสร้างสรรค์*. มติชนรายวัน วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2552 ปีที่ 32 ฉบับที่ 11422 สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.nidambe11.net/ekonomiz>.

วิระพล ทองมา; และประเจต อำนาง. (2547). *ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: รายงานผลการวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้. อัดสำเนา.

สินธุ์ สโรบล. (2003). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *ประชาคมวิจัย*. 57.

สันติชัย เอื้องจงประสิทธิ์. (2549). *การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.

สุรพล เศวตเศรนี. (2554). *การบริหารเชิงสร้างสรรค์ด้วย Creative Economy ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ*. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.tpa.or.th>.

----- (2556). *แนวโน้มการท่องเที่ยวไทย*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2556, จาก <http://www.thaipost.net/news>.

สุรศักดิ์ พิมพ์เสน; และคณะ. (2545). *ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไทบ้านโปง จังหวัดกาฬสินธุ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์; และคณะ. (2557). *ท่องเที่ยวสร้างสรรค์: เครื่องมือสำคัญนำไปสู่ชุมชนยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เสาวรภัย กุสุมา ณ อยุธยา. (2553). *Creative Economy ทางเลือกใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจไทย*. กรุงเทพฯ: Executive Journal มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

สำนักงานและสังคมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*.

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). *ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

สำนักงานวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน (สพช.). (2555). *เครื่องมือสร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน*. การประชุมมหกรรมสุขภาพชุมชน ครั้งที่ 2 จากความรู้สู่ระบบจัดการใหม่จินตนาการเป็นจริงได้ไม่รู้จบ. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน (สพช.).

สหราชอาณาจักร (2012). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2555, จาก www.creativethailand.org.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ. (2546). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

- ศิริชัย กาญจนวาสี; และคณะ. (2537) *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไศรยา หอมชื่น. (2554). *เมืองและชุมชนสร้างสรรค์*. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.etatjournal.com>.
- เศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทย (Creative Thailand). (2012). วันที่ 31 สิงหาคม 2552 ณ ดิگสันติ ไมตรี ทำเนียบรัฐบาล. มหิดลสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2552, จาก <http://www.ca.mahidol.ac.th/introca.asp>.
- ไศรยา หอมชื่น. (2554). *เมืองและชุมชนสร้างสรรค์*. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.etatjournal.com>.
- ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2555). นวัตกรรมการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2555, จาก <http://learning-center.info/kblog/work2>.
- ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ (TCDC). (2551, พฤษภาคม). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์*. ประชาชาติธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.industry.go.th>.
- หทัยรัตน์ มาประณีต. (2556). *การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยพวน*. นครนายก: คู่มือศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง พิธีเปิดศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก.
- ห้าวหาญ ทวีแสง และวิวัฒน์ แซ่หลี่. (2556) *การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษา ศูนย์กลางเศรษฐกิจนิก เทศบาลนครยะลา*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการการท่องเที่ยว). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- เอกฐนิธ กิตติอำพน. (2554). *เมืองและชุมชนสร้างสรรค์*. บทความ. ฉบับที่ 2/2554 เมษายน-มิถุนายน. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2555, จาก <http://issuu.com>
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2555) *โครงการต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก. (2555) *เศรษฐกิจสร้างสรรค์คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2555, จาก <http://www.creativethailand.org>.
- อาธิป เหมือนสุดใจ. (2541). *การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะช้างจังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (เทคโนโลยีการจัดการสารสนเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- อารีย์ นัยพินิจ. (2557, มกราคม-มิถุนายน). *การปรับตัวภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 7: 1.
- อุษาวดี พลพิพัฒน์. (2545, ตุลาคม-ธันวาคม). *การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนในประเทศไทย*. *จุลสารการท่องเที่ยว*. 21: 4.

- องอาจ เกินอาษา. (2552). *วัฒนธรรมไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- Amabile, T., Conti, R., Coon, H., Lazenby, J.; & Herron, M. (1996). Assessing the work environment for creativity. *Academy of Management Journal*. 39 (5): 1154-1184.
- Alderfer, Clayton P. (1969). *Alderfer's Existence Relatedness, and Growth*. Retrieved June 30, 2012, from <http://www.leadership-central.com/erg-theory.html>.
- Bob Mckercher; & Hilary Du Gros. (2002). *Cultural Tourism: The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*. Per-publication. Reviews, commentaries, Evaluations.
- Clifford Geertz. (1964). *The Religion of Java*. Chicago: The University of Chicago.
- Chaplin, J.P. (1968). *Dictionary of Psychology*. Reacquire Books.
- Chards. (2008). *Creative tourism: Development, trends and opportunities*. Retrieved June 25, 2012, from <http://www.collabor8.me/media/7391/tourism%20development%20trends%20and%20opportunities.pdf>.
- Claire Dinan. (2003). *The Future is Green: Attitudes Towards Sustainable Tourism Management*. Retrieved June 22, 2012, from <http://www.insights.org.uk/artieleitem.aspx?title=The+Future+is+Green%3A+Visitor+Attitudes>.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*. Experimental Designs, New York.
- Crispin Raymond. (2000). *ATLAS Newsletter*. Retrieved. June 25, 2012, from http://www.zwmb.de/_dt/aktuelles/content/News79.pdf.
- Crispin Raymond, Case (2003). *Study-Creative Tourism New Zealand*. Retrieved. June 25, 2012, from www.fuel4arts.com.
- Creative Tourism Thailand. 2558. *ชวนมาท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กับโครงการ Creative Tourism Thailand*. Retrieved. June 25, 201, from www.mycreativetourismthailand.com
- Cohen, E. (1996). *Thai Tourism Hill Tribes Islands and Open-ended Prostitution*. Bangkok: White Lotus.
- Dean Carson; & Jim Macbeth. (2005). *Regional Tourism Cases Innovation in Regional Tourism*. Common ground Publishing Pty.
- Engle, Jame F., Blackwell Roger D.; & Miniard, Paul W. (1990). *Consumer Behavior*. 6 th. ed. Hinsdale, Illinois: The Dryden Press
- Gee, Chuck Y., Dexter J.L. Choy; & Makens James C. (1984). *The Travel Industry. Connecticut: The AVI Publish Company*.

- Greg R. Poon, A. (1993). *Tourism, Technology and Competitive Strategies*. Wallingford: CablInternational.
- Hoyer, W.D., & McInnis, D. (2001). *Consumer behavior*, 2nd Ed., Boston, MA: Houghton Mifflin Company.
- Holloway, J. Christopher. (1983). *The Business of Tourism*. Plymouth: Macdonald and Evans.
- ICOMOS. (1999). *International Cultural Tourism Charter*. Mexico: ICOMOS.
- J. Christopher Holloway, Taylor Neil. (2012). *The Business of Tourism*. Retrieved June 25, 2012, from http://www.amazon.co.uk/gp/reader/0273701614/ref=sib_dp_pt#reader-link.
- Jessica Harriet Pfanner. (2011). *Archaeological Sieving as Creative Tourism*. MA international design and communication management, University of Warwick.
- Keller, P. (2000). *Marketing management*. New Jersey: Prentice-Hill.
- (2003). *Conclusions of the Conference on Innovation and Growth in Tourism*. Conference Papers, Retrieved June 30, 2012, from <http://www.oecd.org/document>.
- Martin Mowforth. (2003) *Tourism and Sustainability: development and new tourism in the third world*. London; New Yor: Routledge.
- Maslow. A.H. (1970). *Motivation and Personality*. Retrieved June 30, 2012, from <http://www.businessballs.com/maslow.htm>
- McCormick, K.M., Naimark, B.J.; & Tate, R.B. (2006). *Uncertainty, symptom distress, anxiety, and functional status in patients awaiting coronary artery bypass surgery*. Heart and Lung: Journal of Acute and Critical Care.
- Mowen, J.C. & Minor, M. (1998). *Consumer Behavior*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Mill, R.C.; & A. M. Morrison. (2012). *The Tourism System, 7th ed*. Dubuque, Iowa: Kendall/Hunt Publishing
- Nelson. (1994) *The Spread of Ecotourism: Some Planning Implication*. Switzerland Environmental Conservation.
- Newman, William H., Charles E. Summer; & Warren E. Kirby. (1977). *The Process of Management Concepts Behavior and Practice*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory, Second edition*. NY: McGraw-Hill Book Company.
- Ohridska-Olson, R. (2009 -2) Country Branding From A Global Cultural Tourism Perspective. Cultural

- Pang; & Dowling, R.K. (2002). *Ecotourism*. Edinburgh Gate: Pearson Education.
- Pratt, Sabrina V.; Exploring the Culture of Santa Fe: The Santa Fe Creative Tourism Experience Track.
- Pond, Kathleen Lingle. (1993). *The Professional Guide: Dynamics of Tour Guiding*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Pleumarom. A. (2002). *How sustainable is Mekong tourism*. Sustainable Tourism A global perspective, Oxford: Elsevier Science.
- Prentice, R.; & Andersen, V. (2003). Festival as Creative Destination. *Annals of Tourism Research*. 30(1): 7-30
- Reisinger, Y.; & C.J. Steiner. (2006). *Conceptualizing object authenticity*. *Annals of Tourism Research*. 33 (1): 65-86.
- Richard, S. Williams. (1998). *Performance Management: Perspectives on Employee Performance*. An International Thomson Publishing Company.
- Richards, Greg. (2009). *The Impact of Culture on Tourism*, Paris, OECD, Retrieved June 30, 2012, from http://www.em.gov.lv/images/modules/items/OECD_Tourism_Culture.pdf.
- (2010). *Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide*. As Presented at the 2008 Santa Fe & UNESCO international conference on creative tourism in Santa Fe, New Mexico USA.
- Richards, G.C.; & Raymond, C. (2000). *Creative tourism*. ATLAS news.
- Richards, G.; & J. Wilson. (2006). *Developing Creativity in Tourist Experiences: A Solution*.
- (2007) *Tourism, Creativity and Development*. Routledge
- Romana KOREZ-VIDE. (2013). *Creative tourism as a source of innovativeness and sustainability in tourism*. 1307-1320.
- Russo, P. (2002). The vicious circle of tourism development in heritage cities. *Annals of Tourism Research*. 29(1): 165-182.
- Santa Fe Creative Tourism. Experiences in Santa Fe, New Mexico, the United States, First UNESCO. (2012). *Creative City*. Retrieved June 25, 2012, from <http://.santafecreativetourism.org>.
- Schumpeter, J. (1934). *The Theory of Economic Development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Shell, Maynard W. (1975). *Responding to Social Change*. Pennsylvania: Dowden Hutchison Press, Inc.
- Schiffman, Leon G. and Kanuk Leslie Lazar. 1991. *Consumer Behavior*. 4th ed. New Jersey: Englewood Cliffs.
- Solomon, R.L.; & Corbit, J.D. (1974). An opponent-process theory of motivation: I. Temporal dynamics of affect. *Psychological Review*. Retrieved June 25, 2012, from <http://pdn.sciencedirect.com>.
- Siow-Kian Tan, Shiann-Far Kung; & Ding-Bang Luh. (2012). *A Model of "Creative Experience" in Creative Tourism*. *Annals of Tourism Research*.
- Tiffin, Joseph; & McCormick J. Ernest. (1968). *Industrial Psychology*. London: Crange Allen and Unwin.
- Tushman, M.; & Anderson, P. (1986). Technological discontinuities and organizational environments. *Administrative Science Quarterly*. 31: 439-465.
- Urry, J. (1990) *The tourist gaze: Leisure and travel in contemporary societies*. London: Sage
- UNESCO. (2003). Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.
- (2006). *Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism*. Discussion Report of the Planning. Retrieved June 30, 2012, from http://www.creativethailand.org/th/creativecity/creativecity_detail.php?id=3.
- UNCTAD. (2008). *Creative Economy Report*. Retrieved July 15, 2012, from http://www.creativethailand.org/th/creativecity/creativecity_detail.php?id=3.
- UNWTO. (2010). *Tourism*. Retrieved March 20, 2012, from unwto.org/en/content/why-tourism.
- Valene L. Smith. (2001). *Hosts and Guests Revisited: Tourism Issues of the 21st Century*. Cognizant Communication Corp.
- Vroom, W. H. (1964). *Working and Motivation*. New York: John Wiley and Sons.
- Wallerstein, Harvey. (1971). *Dictionary of Psychology*. Maryland: Penguin Book.
- World Tourism Organization. (1998). *Guide for local authorities on developing sustainable tourism*. Madrid, Spain: Author.
- (2012). *Tourism 2020 Vision*. <http://www.unwto.org/facts/eng/vision.htm>. Access: 10 January 2013.
- Wolman, Benjamin B. (1973). *Dictionary Behavioral Science*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Wurzbürger, Rebecca. (2009). *Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide*. As Presented at the 2008 Santa Fe, New Mexico USA.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

ประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

องค์ประกอบที่ประเมิน

1. ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว
2. ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว
3. ศักยภาพในการบริหารจัดการ

(ที่มา: ดัดแปลงจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
ร่วมกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

1. ศักยภาพการมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมในประเด็นความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี และความมั่งคั่งทางศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีลักษณะอย่างไร?
2. ศักยภาพสภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม ในประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีลักษณะอย่างไร?

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกมีลักษณะอย่างไร?

องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ

1. ศักยภาพในการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในประเด็นการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการติดตามและประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีลักษณะอย่างไร?
2. ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยว ในประเด็นการจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนได้รายได้จากการท่องเที่ยว มีลักษณะอย่างไร?

ภาคผนวก ข

สรุปผลการสัมภาษณ์

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (n=10)											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ
1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม												
1.1.1 ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้												
• มีเอกลักษณ์ระดับท้องถิ่น	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	9	
• มีเอกลักษณ์ระดับจังหวัด				✓							1	
• มีเอกลักษณ์ระดับภาค												
• มีเอกลักษณ์ระดับชาติ												
• มีเอกลักษณ์ระดับโลก สามารถพบเห็นได้เพียงแห่งเดียว												
1.1.2 ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี												
• กิจกรรมที่จัดขึ้นเริ่มจัดได้เพียง 1-2 ครั้ง												
• มีการจัดกิจกรรม 2- 3 ปีต่อครั้ง และเริ่มจัดกิจกรรมมาไม่เกิน 10 ปี												
• มีการจัดกิจกรรม 1 ครั้งต่อปี แต่เริ่มจัดกิจกรรมมาไม่เกิน 10 ปี												
• มีการจัดกิจกรรม 1 ครั้งต่อปี และจัดต่อเนื่องกันทุกปี โดยจัดมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี												
• มีการจัดกิจกรรมมากกว่า 1 ครั้งต่อปี และจัดต่อเนื่องกันทุกปี โดยจัดมาไม่ต่ำกว่า 10 ปี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00

ศักยภาพด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ
1.1 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม												
1.1.3 ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม												
• มีความงดงาม ประทับใจ น้อยที่สุด												
• มีความงดงาม ประทับใจ น้อย												
• มีความงดงาม ประทับใจ ปานกลาง												
• มีความงดงาม ประทับใจ มาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
• มีความงดงาม ประทับใจ มากที่สุด												
1.1.4 ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์												
• มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมขนาดเล็ก 1 กลุ่มโดยชุมชน แต่การดำเนินงานยังไม่ชัดเจน												
• มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 1กลุ่มโดยชุมชน และมีการดำเนินงานที่ชัดเจน												
• มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 2-3 กลุ่มโดยชุมชน และมีการดำเนินงานที่ชัดเจน												
• มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม 2-3 กลุ่มโดยชุมชน มีการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันระหว่างกลุ่ม และมีหน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร และนโยบาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00

ศักยภาพด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ
1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม												
1.2.1 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว												
• มีทางเข้าถึงได้แต่ไม่สะดวก												
• มีทางเข้าถึงได้สะดวก รถเดินได้ 2 ทาง แต่สามารถใช้ความเร็วได้ต่ำกว่า 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง												
• มีทางเข้าถึงได้สะดวก รถเดินได้ 2 ทาง และสามารถใช้ความเร็วได้เกิน 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง												
• มีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถยนต์นั่ง												
• มีทางเข้าถึงได้สะดวกด้วยรถขนาดใหญ่ ได้แก่ รถโดยสารหรือรถทัศนจร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
1.2 ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม												
1.2.2 ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว												
• มีเหตุอันตรายบ่อยตลอดปี			✓			✓			✓		3	30.00
• มีเหตุอันตรายทุกปี แต่เกิดขึ้นในบางฤดูกาลหรือเพียงบางช่วงของปี	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓	7	70.00
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้งต่อปี												
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้ง ในรอบ 3 ปี												
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้ง ในรอบ 5 ปี												
• มีเหตุอันตราย 1-2 ครั้ง ในรอบ 10 ปี หรือนานกว่า												

ศักยภาพด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ
1.2.3 ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว												
• ไม่มีกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม												
• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่น ภายในแหล่งวัฒนธรรม 1-2 ประเภท												
• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่น ภายในแหล่งวัฒนธรรม 1-2 ประเภท และบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น												
• นอกเหนือจากการเที่ยวชมแหล่งวัฒนธรรม ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดอื่น ภายในแหล่งวัฒนธรรมมากกว่า 2 ประเภท และบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการรองรับด้านท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ												
2.1 ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ	
• ยังไม่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน													
• มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้เป็นบางช่วงเวลา													
• มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ปานกลาง													
• แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้ดี						✓				✓	2	20.00	
• แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานซึ่งสามารถรองรับ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันได้อย่างสะดวกสบาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		8	80.00	
2.2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก													
• มีการจัดตั้งกลุ่มโดยชุมชน เพื่อกำหนดนโยบาย วางแนวทางการจัดการท่องเที่ยว แต่ยังไม่สัมฤทธิ์ผลที่ชัดเจน													
• มีกลุ่มองค์กรท้องถิ่นให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบายงบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว													
• มีหน่วยงาน กลุ่มองค์กรท้องถิ่น และภาคเอกชนให้การสนับสนุนและให้คำปรึกษาด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรสำหรับพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว													
• มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบายงบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว													
• มีหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรท้องถิ่น ร่วมกันให้การสนับสนุนและจัดการด้านนโยบาย งบประมาณ และบุคลากรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00	

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว												
3.1.1 การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว												
• มีการดูแลรักษาอย่างมาก												
• มีการดูแลรักษาน้อย												
• มีการดูแลรักษาปานกลาง												
• มีการดูแลรักษาดี												
• มีการดูแลรักษาดีมาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
3.1.2 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่												
• การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว เช่น มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการและพื้นที่พักอาศัย	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	8	80.00
• การกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตาม ช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล				✓					✓		2	20.00
• การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพ ของพื้นที่และการบริการ												

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ
3.1 การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว												
3.1.3 การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว												
• ไม่มีแผนการดำเนินงาน												
• มีแผนการดำเนินงาน แต่ไม่มีการติดตามวิเคราะห์ผล												
• มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตามแผนการดำเนินงานและมีการวิเคราะห์ประเมินผล												
• มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตามแผนการดำเนินงานมีการวิเคราะห์ประเมินผล และมีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยว												
• มีแผนการดำเนินงาน มีการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของตามแผนการดำเนินงานมีการประเมินผล มีการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องทุกปี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ												
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม	ร้อยละ	
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว													
3.2.1 การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว													
• มีจำนวนบุคลากรด้านบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว													
• มีระบบเตือนภัย และระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว													
• มีการจัดการด้านสิ่งก่อสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และมีความเหมาะสมกลมกลืนกับสภาพพื้นที่													
• มีการจัดการด้านอาหารและโภชนาการที่พอเพียงและถูกสุขลักษณะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00	
• มีการจัดการด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เช่น มีการออกแบบและใช้วัสดุก่อสร้างที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ประหยัดพลังงาน และมีระบบกำจัดของเสียที่ได้มาตรฐาน													

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ												
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม*	ร้อยละ	
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว													
3.2.3 การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว													
• กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มีผลกระทบต่อพื้นที่สงวนและพื้นที่อนุรักษ์ของแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์													
• กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่น ไม่รบกวนความสงบสุขของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ และไม่ขัดต่อกฎหมาย ศีลธรรมอันดี หรือวัฒนธรรมของชาติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00	
• มีการศึกษา วิจัยสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนทางที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งวัฒนธรรม													
• มีการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น และนำข้อมูลมาวางแผนแนวทางการดำเนินการท่องเที่ยวที่ไม่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ประเพณีของคนในท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00	
• กิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ส่งผลให้แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เกิดความเสื่อมโทรม เช่น ไม่ทำให้เกิดปริมาณขยะและของเสียที่ขัดต่อทัศนียภาพ	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	9	80.00	

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม*	ร้อยละ
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว												
3.2.3 การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก												
• มีศูนย์บริการหรือมีการกำหนดพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์บริการอย่างชัดเจนและมีเจ้าหน้าที่ประจำ												
• มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว และชุมชนโดยรอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
• มีการจัดเส้นทางศึกษาแหล่งวัฒนธรรมและป้ายสื่อความหมายบนเส้นทางเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว												
• มีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนเกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์เป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม	✓	✓	✓	✓	✓	✓					5	60.00
• มีสื่อหลากหลายประเภทในการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์นิทรรศการ และภาษาที่ใช้ในสื่อมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	8	80.00

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม*	ร้อยละ
3.2 การจัดการด้านการท่องเที่ยว												
3.2.4 ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว												
• ชุมชนท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การนำเที่ยว การให้บริการต่างๆ	✓	✓			✓				✓		4	40.00
• ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
• ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
• ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนหรือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
• มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทหลักต่อการจัดการการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ศักยภาพด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ											
	หนึ่ง	สอง	สาม	สี่	ห้า	หก	เจ็ด	แปด	เก้า	สิบ	รวม*	ร้อยละ
3.2.5 ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว												
• ชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว												
• ชุมชนมีรายได้จากการนำเที่ยวและให้บริการในกิจกรรมการท่องเที่ยว												
• ชุมชนมีรายได้จากการขายอาหารและสินค้าพื้นเมือง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
• ชุมชนมีรายได้จากการให้บริการด้านที่พัก เช่น การจัดที่พักโฮมสเตย์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10	100.00
5.ชุมชนมีรายได้จากการแสดงศิลปะพื้นเมือง	✓	✓									2	80.00

ภาคผนวก ค

สรุปข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

**สรุปข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สิ่งดึงดูดใจ ด้านการท่องเที่ยว	การรองรับ ด้านการท่องเที่ยว	การบริหาร จัดการการท่องเที่ยว
หนึ่ง	-เรามีประเพณี "ฮีด 12 คอง 14" ฮีด เป็นงาน บุญประเพณีในแต่ละเดือน ซึ่งยึดถือปฏิบัติสืบต่อกัน มาแต่โบราณ คำว่า ฮีด 12 คือ เดือนทั้ง 12 คอง 14 คือข้อกำหนดหรือข้อควร ปฏิบัติ 14เป็นวัฒนธรรม ประเพณีที่ดั้งเดิมของไทย พวน -ช่วงจัดงานประเพณีก็จะมี การแสดงพื้นเมืองลำพวน ในช่วงกลางคืน จะ นักท่องเที่ยวจากชุมชน ใกล้เคียง หรือมาจาก จังหวัดอื่นเดินทางมาเที่ยว เยอะเหมือนกัน	-เราลานแสดงวัฒนธรรม ไทยพวน สำหรับรับรองผู้มา เยือน ที่วัดฝั้งคลอง มีห้องนี้ ที่วัดหลายสิบห้อง -เวลามีผู้มาเยือนชาวบ้านจะ มาช่วยทำอาหารพวน สำหรับต้อนรับแขกที่มา เยี่ยมชม -ที่ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช วัดฝั้งคลองเรานั้นจะมี น้ำ ไฟฟ้า สุขาพร้อมให้บริการ นักท่องเที่ยวพร้อม สามารถ รองรับนักท่องเที่ยวได้อย่าง สะดวกสบาย" --ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราช เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อ อนุรักษ์สืบสาน ศิลปวัฒนธรรมและพัฒนา สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ทาง วัฒนธรรม มีการบริหาร จัดการความรู้ข้อมูลมรดก ภูมิปัญญาที่จับต้องไม่ได้ การจัดนิทรรศการในรูปแบบ สื่อผสม การสาธิต การ ฝึกอบรม และการแสดงซึ่ง เป็นการดำเนินงานโดยการ มีส่วนร่วมของชุมชนและ บุคลากรการทำงาน ร่วมกับภาคีเครือข่ายใน พื้นที่	-เรากำลังฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ หายไปให้กลับคืนมาเหมือนเดิม คือ ฮีด 12 คอง 14" ซึ่งเป็น ประเพณีที่ดั้งเดิมของไทยพวน -ช่วงจัดงานประเพณีจะมีชาวบ้าน นำสินค้าในท้องถิ่นมาขายในงาน เมื่อเสร็จงานชาวบ้านก็จะมา ช่วยกันเก็บกวาดขยะในพื้นที่จัด งานให้มีความสวยงามเหมือนเดิม - เราจะมีปราชญ์ชุมชนที่มีความรู้ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไทย พวน และวิถีชีวิตของไทยพวน เป็นอย่างดีบรรยายให้ความรู้กับ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยว พินิจพิเคราะห์ที่ไทยพวน ศูนย์ วัฒนธรรมเฉลิมราช และข้อมูล เกี่ยวกับประเพณีต่างๆ ของไทย พวนเรา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สิ่งดึงดูดใจ ด้านการท่องเที่ยว	การรองรับ ด้านการท่องเที่ยว	การบริหาร จัดการการท่องเที่ยว
สอง	-ไทยพวนเรามีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ แต่ว่าปัจจุบันอาจจะลืมนึกไปบ้างแต่เราก็กำลังฟื้นฟูอยู่ เราได้รับทุนวิจัยจาก สกว. ให้ทำการวิจัยฟื้นฟูวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งอยู่ระหว่างการกำลังดำเนินการ	-มีห้องรับรองผู้มาเยือนและนำเสนอประวัติความเป็นมาของชาวไทยพวนที่วัดฝั่คล่อง -ไทยพวนเราจะมีศูนย์รวมของชุมชนอยู่ที่วัดฝั่คล่องเวลาที่มีการจัดงานประเพณีจะเวียนไปจัดตามวัดของหมู่บ้าน หลักๆ ก็จะเป็นวัดฝั่คล่อง และวัดบ้านใหม่สองวัดนี้จะอยู่ใกล้กัน	-เราจัดงานประเพณี “ฮีต 12 คอง 14” ของไทยพวน โดยจัดเวียนให้ครบทุกวัดใน 4 หมู่บ้านนี้เพื่อให้ชาวไทยพวนได้มีส่วนร่วมในประเพณีของตนเองได้มากขึ้น -มีการประชาสัมพันธ์ประเพณีและการท่องเที่ยวผ่าน Facebook website ของตำบล อำเภอ และวัฒนธรรมจังหวัดก็ -มีสื่อทีวีหลายช่องมาทำสารคดีศึกษาวัฒนธรรมไทยพวน เช่น รายการทั่วถิ่นแดนไทย ช่อง ThaiPBS
สาม	-ผมว่าไทยพวนมีวัฒนธรรมที่มีจุดเด่นและสวยงามมากๆ เลยนะ แต่ที่ยังขาดการนำจุดเด่นมาพัฒนาในการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน	-แขกที่มาเที่ยวในชุมชนไทยพวน ส่วนมากจะจ้างรถมาเป็นกลุ่ม เราจึงมีเวลาเตรียมพร้อมในการต้อนรับ เช่น ทำไข่เค็มใบเตยไว้เป็นของที่ระลึก	-ชุมชนจะมีแผนการดำเนินงานทุกปี โดยการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างปราชญ์ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ในการจัดงาน “ฮีต 12 คอง 14” -นักท่องเที่ยวสามารถมาเที่ยวงานประเพณีของไทยพวนได้ตามช่วงเดือนที่จัดงาน เช่น งานสารทพวนเราจะจัดในช่วงเดือน
สี่	-การเดินทางมาไทยพวนสะดวกมากๆ เลย จะไปเที่ยวต่อในแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงก็สะดวก เพราะถนนเชื่อมโยงไปได้หลายสาย และเป็นถนนสายหลัก หากแต่ชุมชน หรือภาครัฐจะให้ความสำคัญและทำการประชาสัมพันธ์ด้านนี้มากขึ้น	-ที่เห็นหลักๆ ชาวไทยพวนจะทำพิธีบายศรีสู่ขวัญต้อนรับแขกที่เยี่ยมพิพิธภัณฑที่วัดฝั่คล่อง ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวไทยพวน	-การวางแผนงานฟื้นฟูวัฒนธรรมของไทยพวน ได้มีมหาวิทยาลัยเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานนี้ด้วย อาทิ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล บึง และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สิ่งดึงดูดใจ ด้านการท่องเที่ยว	การรองรับ ด้านการท่องเที่ยว	การบริหาร จัดการการท่องเที่ยว
ห้า	-ผมเห็นส่วนมาก นักท่องเที่ยวจะมาเที่ยว พิพิธภัณฑ์ไทยพวนที่วัด ฝ่งคลองกับศูนย์ พิพิธภัณฑ์เฉลิมราชฯ เยอะสุด จะมุ่งเน้นมาที่นี้ ก่อนไปเที่ยวรอบๆ ชุมชน อาจเป็นเพราะว่าศูนย์ วัฒนธรรมเฉลิมราชฯ เป็นที่ รู้จักของคนทั่วไปมากขึ้น เนื่องจากสมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ ได้เสด็จมา เปิดศูนย์ฯ และได้ถ่ายทอด ออกทีวีหลายช่อง และ เมื่อเดือนมกราคม 2555 รองรัฐมนตรีกระทรวง วัฒนธรรมก็มาเปิดงาน ฟื้นฟูประเพณี ภูมิปัญญา	-ชาวบ้านมีโฮมสเตย์ไว้ รองรับนักท่องเที่ยวที่ ต้องการค้างคืน ราคาก็ไม่ แพง 100-150 บาท /คืน กิน อยู่แบบชาวบ้าน ซึ่งอาจไม่ หรูหราเหมือนพักใน ริ สอร์ท หรือโรงแรม แต่ได้ บรรยากาศความเป็น ท้องถิ่นมากกว่า แต่ก็มีการ พักในตัวจังหวัด หรือ ใกล้เคียงอำนวยความสะดวก	-กลุ่มที่มีส่วนสำคัญในการกำหนด นโยบาย วางแนวการจัดการการ ท่องเที่ยว อาทิ กลุ่มสภา วัฒนธรรม กลุ่มสภาองค์กรชุมชน กลุ่มประชาคมเทศบาลเกาะหวาย และผู้ใหญ่บ้านของ 4 หมู่บ้าน
หก	-คนในชุมชนมีไมตรีจิต มากๆ เลยนะ ยิ้มแย้ม แจ่มใส ให้การต้อนรับ นักท่องเที่ยวอย่างอบอุ่น ด้วย เวล่านักท่องเที่ยวมา เที่ยวถ้ามาเป็นกลุ่มและ แจ้งล่วงหน้า ชุมชนจะมีจัด ขบวนต้อนรับ ทำพิธี บายศรีสู่ขวัญนักท่องเที่ยว ด้วย ผมว่ามันดูงดงาม มากๆ เลย	-ที่วัดฝ่งคลองมีห้อง คอมพิวเตอร์ ห้องสมุดให้ ชาวบ้าน และผู้มาเยือนได้ ใช้ในการสืบค้นข้อมูลต่างๆ ได้	-เรามีนโยบายฟื้นฟูวัฒนธรรม ไทยพวน ใน 7 ด้าน คือ ภาษา การแต่งกาย อาหารพื้นบ้าน การแสดงพื้นเมือง ศิลปะการ ต่อสู้ ช่างฝีมือ มีการอบรม มัคคุเทศก์น้อยให้เยาวชนไทย พวน และชาวบ้านท้องถิ่น

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สิ่งดึงดูดใจ ด้านการท่องเที่ยว	การรองรับ ด้านการท่องเที่ยว	การบริหาร จัดการการท่องเที่ยว
เจ็ด	-มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจ อย่างเช่น ผ้าไทยพวน ไช้เค็มใบเตย แล้วก็ปลาดู โดยเฉพาะ ไช้เค็มใบเตย กับปลาดูนี้ไทยพวนจะนำมาเป็นของฝาก เวลามีคนเที่ยวมาเที่ยวที่พิพิธภัณฑ์วัดฝางคลองหรือขายในราคาแพ็คเกจ 50 บาท	-ที่วัดฝางคลองมีลานจัดกิจกรรมสาธิตองค์ความรู้ทางมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ถ่ายทอดองค์ความรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นให้กับเยาวชน ประชาชน และผู้มาเยือน เช่น การพูดภาษาพวน การลำพวน และอาหารพวน	-จังหวัดนครนายก ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชนไทยพวนของจังหวัดด้วย
แปด	-มีรอยพระพุทธรูปจำลอง ที่วัดเกาะหวายสำหรับสักการะบูชา	-ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการฟื้นฟูวัฒนธรรม และให้บุคลากรหรือผู้นำชุมชนไปศึกษาดูงานชุมชนอื่น เพื่อนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนตนเอง	-กระทรวงวัฒนธรรม ก็เข้ามาสนับสนุนงบประมาณโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชาวไทยพวน รวมทั้ง สกว. ก็สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยฟื้นฟูวัฒนธรรมของไทยพวน ด้วย -การวิจัยนี้จะมาช่วยต่อเติมเสริมสร้างแนวทางการท่องเที่ยวเมื่อนำศักยภาพเหล่านี้มาถักทอให้เกิดสิ่งที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้จึงเกิดประโยชน์มหาศาลทั้งด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเพิ่มรายได้แก่ประชากร สิ่งสำคัญคือคณะวิจัยต้องช่วยกันต่อเติมให้ไปถึงจุดหมาย ขณะที่ประชาชนต้องเห็นความสำคัญของโครงการนี้เพื่อร่วมมือและก้าวเดินไปด้วยกันอย่างมั่นคง ซึ่งมั่นใจว่าไม่นานเกินรอ มันจะเป็นจริง เกิดความสำเร็จทั้งระดับพื้นที่ จังหวัดระดับชาติและนานาชาติ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	สิ่งดึงดูดใจ ด้านการท่องเที่ยว	การรองรับ ด้านการท่องเที่ยว	การบริหาร จัดการการท่องเที่ยว
เก่า	-มีสถูปเจดีย์ ที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุพระธาตุ กุสาวดี ที่วัดบ้านใหม่ ซึ่งจำลองมาจากรอยพระพุทธรูป จังหวัดสระบุรี สำหรับสักการะบูชา -มีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงหลายแห่งที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเที่ยวต่อได้ อย่างเช่น เขื่อนขุนด่าน น้ำตกสาริกา น้ำตกวังตะไคร้ และก็มีวัดดังที่คนนิยมมาไหว้กันมาก คือวัดหลวงพ่อบาแดง	-สำหรับผู้ที่พักค้างคืน ช่วงเช้าตื่นมาใส่บาตร เดินเที่ยวรอบหมู่บ้าน และตลาดเช้าในชุมชนที่มีอาหารท้องถิ่นมาขาย ซึ่งจะได้บรรยากาศท้องถิ่นจริงๆ	-มีท่านพระครูวิริยานุโยค เจ้าคณะอำเภอปากพลี เป็นหัวหน้าชุมชน ที่รวบรวมผู้มีองค์ความรู้ทั้งทางวิชาการ และองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เข้ามาร่วมกันพัฒนาชุมชน การวางแผนนโยบายการพัฒนาต่างๆ
สืบ	-เป็นชุมชนตัวอย่างในการพัฒนาฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดีงามของตนขึ้นมาอีกครั้ง หลังจากที่คุณรุ่นใหม่ได้ล้มเลิกไปบ้าง และได้รับทุนสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรมทำให้ชุมชนอื่นสนใจเข้ามาศึกษาดูงาน การพัฒนาของชุมชนมากขึ้น	-มีที่จอดรถเพียงพอ สำหรับรองรับนักท่องเที่ยวส่วนมากจะเป็นลานวัดบ้านใหม่ที่มีบริเวณกว้างขวาง ส่วนวัดฝั่งคลองยังมีจอดรถไม่เพียงพอ ต้องอาศัยจอดที่วัดบ้านใหม่ ซึ่งอยู่ใกล้กัน	-มีการรวมกลุ่มของคนในชุมชน โดยจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเกาะหวาย เช่น กลุ่มทำปลาตุ๋น กลุ่มทอผ้าไทยพวน เป็นการเพิ่มรายได้ในครัวเรือน

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ชุมชนชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย
อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ส่วนที่ 1 ลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว

1. เพศ

1) ☐ ชาย2) ☐ หญิง

2. อายุ

1) ☐ ต่ำกว่า 20 ปี2) ☐ 20-25 ปี3) ☐ 26-30 ปี4) ☐ 31-35 ปี5) ☐ 36-40 ปี6) ☐ 41-45 ปี7) ☐ 46-50 ปี8) ☐ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป

3. รายได้ต่อเดือน

1) ☐ ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท2) ☐ 10,001 - 20,000 บาท3) ☐ 20,001 - 30,000 บาท4) ☐ 30,001 - 40,000 บาท5) ☐ 40,001 - 50,000 บาท6) ☐ มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป

4. ระดับการศึกษา

1) ☐ ไม่ได้ศึกษา2) ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี3) ☐ ปริญญาตรี4) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

1) ☐ ข้าราชการ/พนักงานรัฐ/รัฐวิสาหกิจ2) ☐ พนักงานบริษัทเอกชน3) ☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย4) ☐ รับจ้างแรงงาน/กรรมกร5) ☐ พ่อบ้าน/แม่บ้าน/เกษียณ6) ☐ นักเรียน/นักศึกษา7) ☐ เกษตรกร/ประมง/เพาะสัตว์เลี้ยง8) ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)

**ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
ชุมชน ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

6. ท่านมีความพึงพอใจเพียงใด ต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในแต่ละประเด็นต่อไปนี้ โปรดใส่เครื่องหมาย
✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว					
1) ความสวยงาม ของแหล่งท่องเที่ยว					
2) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว					
3) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว					
4) ความรู้ ความสามารถ ในการสื่อสาร การประสานงานของ มัคคุเทศก์ท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยว					
5) ความเหมาะสมของกิจกรรมในเชิงศาสนา ประเพณี พิธีกรรม การแสดงพื้นเมือง และการทำอาหารพื้นเมือง เป็นต้น					
2. ด้านร้านอาหารและเครื่องดื่ม					
1) ความเพียงพอ					
2) ความสะอาด					
3) ราคาของอาหารและเครื่องดื่ม					
3. ด้านโรงแรม ที่พัก โฮมสเตย์					
1) ความเพียงพอของห้องพัก					
2) ความสะอาดของห้องพัก					
3) ความปลอดภัยของห้องพัก					
4) บรรยากาศของห้องพัก					
5) ราคาของห้องพัก					

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. ด้านผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก					
1) รูปแบบ ของผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก					
2) คุณภาพ ของผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และร้านขายของที่ระลึก					
3) ราคาของผลิตภัณฑ์พื้นเมือง และของที่ระลึก					
5. ด้านการคมนาคม					
1) ความหลากหลาย ในการให้บริการของยานพาหนะ					
2) ความพร้อมในการให้บริการของยานพาหนะ					
3) ความชัดเจนของป้ายบอกทาง					
4) ความสะดวกในการเดินทาง					
5) ความปลอดภัย และมีแสงสว่างเพียงพอของถนน					
6. ด้านตัวแทนบริษัทนำเที่ยว					
1) ความเพียงพอของบริษัท และการเข้าถึงบริการ					
2) ความรู้ ความสามารถ ในการสื่อสาร การใช้ภาษา การประสานงาน และการแนะนำนักท่องเที่ยวของพนักงานประจำบริษัท					
7. ด้านศูนย์บริการการท่องเที่ยว					
1) ความเพียงพอในการให้บริการข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว					
2) ความรู้ ความสามารถ ในการสื่อสาร การใช้ภาษา การประสานงาน และการแนะนำนักท่องเที่ยวของเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์					
8. ด้านการส่งเสริมการขายและการประชาสัมพันธ์					
1) ความเหมาะสมชัดเจนของข้อมูล และสามารถพบเห็นได้ง่ายตามสถานที่สำคัญต่างๆของป้ายโฆษณา แผ่นพับ คู่มือท่องเที่ยว และวารสารการท่องเที่ยว					
2) ความทันสมัยและเหมาะสมชัดเจนของข้อมูลของการประชาสัมพันธ์ในโทรทัศน์และวิทยุ					
3) ความหลากหลาย เหมาะสมชัดเจน และทันสมัยของข้อมูลในเว็บไซต์					

ส่วนที่ 2 สำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน
ชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

7. ท่านมีความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในกิจกรรมทาง
วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ของชาวไทยพวน ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี
จังหวัดนครนายก ต่อไปนี้ในระดับใด โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความต้องการ
ของท่าน

กิจกรรม	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1. แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน					
1.1 วัด เช่น การทำพิธีกรรมทางศาสนาที่วัด ตักบาตร และฟังธรรมะ					
1.2 สถูปเจดีย์ เช่น การบรรยายหรือให้ความรู้ ชมวิถีทัศน์เกี่ยวกับ ความเป็นมาและความสำคัญของสถูปเจดีย์					
2. แหล่งท่องเที่ยวเทศกาลประเพณี					
2.1 สงกรานต์ (เป็นการสงฆ์น้ำพระ และการรดน้ำดาหัวผู้เฒ่าผู้แก่)					
2.2 ทอดกฐิน (เป็นการถวายผ้าห่ม ผ้าห่มให้พระภิกษุที่จำพรรษา)					
2.3 ลอยกระทง (เป็นการขอขมาต่อพระแม่คงคา)					
3. แหล่งท่องเที่ยวการแสดงพื้นเมือง					
3.1 การตีกลองโพน (เป็นการตีกลองเข้ากับจังหวะ ลีลาของคนตี กลอง)					
3.2 การลำพวน (เป็นการลำที่เป็นคู่ระหว่างชายหญิงที่ร้องลำโต้ตอบ กันไปมา)					
4. แหล่งท่องเที่ยวพิธีกรรม					
4.1 พิธีบายศรีสู่ขวัญ (เป็นพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์)					
5. แหล่งท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์					
5.1 พิพิธภัณฑ์ชาวไทยพวนวัดฝักคล่อง โดยจัดบุคลากรพร้อมเปิด ชีดี ในการเล่าเรื่องการแสดงในพิพิธภัณฑ์					

กิจกรรม	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. แหล่งท่องเที่ยวในเชิงศาสนา					
6.1 ทำบุญพระเวส หรือเทศน์มหาชาติ (เป็นประเพณีที่สำคัญในทุกๆปีที่มีความเชื่อกันว่า การฟังเทศน์มหาชาติจบภายในวันเดียวจะได้รับอานิสงส์มาก)					
6.2 ตักบาตรเทโวหนะ (เป็นประเพณีการตักบาตรในวันเข้าพรรษา)					
6.3 ทำบุญออกพรรษา (เป็นการตักบาตรทำบุญในวันออกพรรษา)					
7. แหล่งท่องเที่ยววิถีชีวิต					
7.1 การทำอาหารพวน (เป็นการทำอาหารพื้นเมือง เช่น ปลาตุ๋น)					
7.2 การทำนา โดยเริ่มจากการลงนาไถ หว่าน ดำ ตลอดจนเกี่ยวข้าว					
7.3 การทำสวน เป็นการปลูกผลไม้ เช่น มะยงชิด ส้มโอและมะม่วง โดยเริ่มตั้งแต่การเพาะปลูก ดูแลรักษา ตลอดจนการเก็บเกี่ยว					
8. แหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่น					
8.1 หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน (เป็นการทอผ้าด้วยกี่กระตุก)					
8.2 การทำปลาดู (เป็นการนำปลาดุกมาหมักเกลือ 1 วัน แล้วมาปรุงเป็นอาหาร)					
8.3 การทำไม้กวาด (เป็นการนำดอกหญ้ามาผลิตเป็นไม้กวาด)					
9. อื่นๆ (โปรดระบุ)					

**ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน
ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

8. ท่านมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน รวมครั้งนี้เป็นครั้งที่เท่าไร

1) ☐ ครั้งที่ 1	2) ☐ ครั้งที่ 2
3) ☐ ครั้งที่ 3	4) ☐ มากกว่า 3 ครั้ง

9. วัตถุประสงค์หรือเหตุผลที่สำคัญที่สุดในการมาท่องเที่ยวยัง ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในแต่ละครั้ง (ตอบเพียง 1 ข้อเท่านั้น)

1) ☐ มาพักผ่อน	2) ☐ มาท่องเที่ยว
3) ☐ มาทำธุรกิจ	4) ☐ มาพบญาติหรือเพื่อน
5) ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)	

10. ลักษณะการมาท่องเที่ยวของท่านยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน

1) ☐ มาคนเดียว	2) ☐ มากับครอบครัว
3) ☐ มากับเพื่อนร่วมงาน	4) ☐ มากับบริษัททัวร์/ตัวแทนนำเที่ยว
5) ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)	

11. ท่านเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนด้วยพาหนะชนิดใด

1) ☐ รถยนต์ส่วนตัว	2) ☐ รถยนต์ตู้โดยสารสาธารณะ
3) ☐ รถบัสประจำทาง	4) ☐ รถบริษัททัวร์/เช่าเหมา (รถตู้/รถบัส)
5) ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ)	

12. ท่านเคยเข้าชมสถานที่หรือร่วมทำกิจกรรมใดในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ☐ วัด	2) ☐ สถาปัตยกรรม
3) ☐ สรงน้ำพระ	4) ☐ ทอดกฐิน
5) ☐ ลอยกระทง	6) ☐ การตีกลองโพน
7) ☐ ทำบุญพระเวส หรือเทศน์มหาชาติ	
8) ☐ ตักบาตรเทโวหนะ (การตักบาตรในวันเข้าพรรษา)	
9) ☐ ทำบุญวันออกพรรษา	10) ☐ การลำพวน
11) ☐ พิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อสืบชะตาและสะเดาะเคราะห์	
12) ☐ พิธีภักดิ์ที่ไทยพวนวัดฝั่งคลอง	
13) ☐ หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านไทยพวน	
14) ☐ ศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง	

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์อรพิน สันติธีรากุล
2. อาจารย์ ดร.สุดสันต์ สุทธิพิศาล
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิสริย์ กานต์เรืองศิริ

ภาคผนวก จ

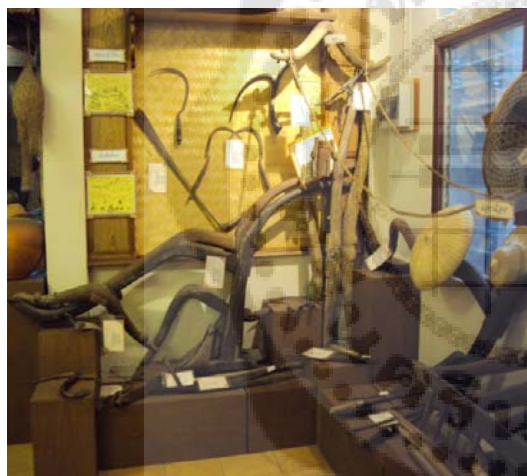
ประมวลภาพวิจัยภาคสนาม

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สำรวจพื้นที่

ชุมชนไทยพวนต้อนรับผู้มาเยือน

งานประเพณีสารทพวน

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวไพวรรณ เกาศรี
วันเดือนปีเกิด	7 ตุลาคม 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดศรีสะเกษ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	612/128 ASPEC ถนนอโศก-ดินแดง แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิภาวดี 20 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจอมทอง เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2546	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ฉะเชิงเทรา
พ.ศ. 2548	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ จาก มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
พ.ศ. 2559	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชากีฬา นันทนาการ และการท่องเที่ยว จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ